Sapphira og slavepigen

Willa Cather

Bibliotek 1800

Willa Cather

Sapphira og slavepigen

eBibliotek 1800

2024

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Willa Cather: *Sapphira og slavepigen* er baseret på en oversættelse af Ingeborg Simesen, udgivet af Gyldendalske Boghandel – Nordisk Forlag, København 1941. Bogen er på udgivelsestidspunktet public domain i lande, hvor ophavsretten er baseret på ophavsmandens død+70 år.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International. Opholder du dig i et land uden for EU, bør du dog tjekke de lokale ophavsretsbestemmelser, før du videredistribuerer værket.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en over 80 år gammel tekst. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal derfor, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Willa Cather: *Sapphira og slavepigen* is based upon a translation by Ingeborg Simesen, published by Gyldendalske Boghandel – Nordisk Forlag, Copenhagen 1941. The original text as well as the original translation are – at the

time of publishing – public domain in countries where copyright is based upon Life+70 years.

This edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

If you are outside the EU, you should check the local copyright laws before distributing this file.

Disclaimer: *Please note that this book is based on a more than a hundred year old original. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

1.

Sapphira og hendes hjem

1. Morgenbordet, 1856

Mølleren Henry Colbert spiste altid morgenmåltidet sammen med sin hustru – ellers viste han sig kun meget uregelmæssigt ved familiens spisebord. Når middagen blev serveret klokken tolv, var han ofte optaget nede i møllen. Hans kuvert stod parat, enten kom han, eller også sendte han en af arbejderne fra møllen op til køkkenet for at hente maden på en bakke. Fruen spiste præcis på klokkeslættet. Hun blandede sig aldrig i, hvad han foretog sig.

På denne martsmorgen i 1856 trådte han ind i spisestuen klokken otte. Han kom direkte fra møllen, hvor han allerede havde været i arbejde et par timer eller mere. Efter at have sagt god morgen til sin kone og udtrykt håbet om, at hun havde sovet godt, satte han sig i sin højryggede armstol lige overfor hende. Hans mad blev bragt ind af en gammel, hvidhåret neger iført en stribet bomuldsjakke. Fruen tappede kaffen ud af en sølvmaskine med fire buede ben. Porcelænet var af fin kvalitet – ligesom alt, hvad fruen ejede – rent forbavsende fint for et møllerhjem i Virginias fjerneste skovegne. Hverken mølleren eller hans hustru var født her på egnen. De kom fra de langt mere velhavende distrikter øst for Blue Ridge. Det var underligt at finde sådan et par på Back Creek, men nu havde de boet her i over tredive år.

Mølleren var en stor, kraftigt bygget mand, hvis højde og vægt stod i godt forhold til hinanden. Hans tykke, sorte hår var endnu fugtigt, efter at han havde vasket det og sit ansigt, inden han kom op til hovedbygningen. Det stod lige i vejret som en tæt skov, fordi han havde ladet sine fingre gå igennem det.

Ansigtet var bredt og fyldigt og meget rødmosset; en kraftig solbrændthed gav det en farve som gammel portvin. Han var glatbarberet, hvilket var noget af en sjældenhed hos en mand af hans alder og stilling. Hans undskyldning var, at en møllers skæg blev pudret med mel, og når sveden så løb ned ad hans ansigt, blev dette mel vådt og dannede en sej dej i hans skæg. Hans ansigt viste, at han var en mand med en hæderlig, bestemt og fast karakter. Det var kun hans øjne, der virkede overraskende, for de var mørke og alvorlige og lå dybt i hovedet under de lige, kraftige øjenbryn. Disse tænksomme, næsten drømmende øjne passede ligefrem dårligt til ansigtets naturlige styrke. De lange, mørke øjenvipper ville have været en pryd for en kvinde.

Colbert drev sin mølle meget energisk, ja, viede den i grunden hele sit liv. Han var berømt for sin hæderlighed og havde vundet tillid i det samfund, han var kommet til som en fremmed. Tillid, men ikke venskab. Folk på Back Creek, Timber Ridge og Hayfield glemte aldrig, at han ikke var en af deres egne. Han var tavs og indesluttet – hvilket de ikke kunne lide – og hans tale var så fuldstændig fri for Sydstaternes accent, at den næsten virkede udenlandsk. Hans bedstefar var kommet til Staterne fra Flandern. Henry selv var født i Loudoun distriktet, hvor han kom i berøring med de engelske nybyggere, så han talte som de, og hans sprog var klart og myndigt. Dette blev imidlertid ikke af folk på Back Creek regnet for en elskværdig måde at tale på.

Hans kone talte også anderledes end befolkningen der på egnen, men man var klar over, at det havde hun ret til som kvinde og rig arving. Hendes mor var fra England – og det

glemte hun aldrig. Hvordan det var gået til, at disse to mennesker havde slået sig ned på møllegården, er en lang historie – alt for lang til at fortælles ved morgenbordet.

Mølleren drak sin første kop kaffe i tavshed. Den gamle neger stod bag sin frues stol.

"Du kan gå, Washington," sagde hun, da han havde stået der lidt. Mens hun med sine meget buttede, hvide hænder tappede en ny kop kaffe fra sølvmaskinen, sagde hun henvendt til sin mand: "Major Grimwood var herinde i går på vejen til Romney. Du skulle være kommet herop for at hilse på ham."

"Jeg kunne ikke forlade møllen netop den gang. Jeg havde kunder, der var kommet langvejs fra med deres korn," svarede han alvorligt.

"Hvis du havde en forkarl ligesom alle andre, ville du have tid til at tage imod fornemme gæster."

"Og så skulle jeg forsømme mit arbejde? Nej, Sapphira, jeg kender nok disse forkarle. Sådan bærer man sig ad i Loudoun distriktet. Mølleren siger besked til forkarlen, forkarlen lader den gå videre til førstemanden blandt negrene, og han lader den også gå videre. Jeg er den første mand her på egnen, der har fået en mølle til at betale sig."

"Og det er endda en temmelig sløj indtægt," svarede hans kone med en lille, overbærende latter. "Men da vi nu taler om negre, så fortalte major Grimwood mig, at hans kone søger en dygtig pige. Han ved jo, at mine tjenestefolk er godt oplært, så han ville gerne have en af dem."

"Han må da også vide, at du oplærer dem til dit eget brug. Vi sælger ikke vore folk. Vil du ringe efter lidt mere bacon? Jeg er usædvanlig sulten i dag."

Hun ringede med en lille bordklokke. Washington bragte baconen og indtog så atter sin plads bag sin frues store, klodsede stol. Hun havde siddet fordybet i sine egne tanker, mens han bød fadet rundt. Nu løftede hun i tavshed sin buttede hånd og pegede mod døren. Den gamle mand sjokkede ud på sine slubrende tøfler.

"Naturligvis sælger vi ikke vore folk," sagde hun mildt. "Vi ville jo aldrig *byde* dem til salg. Men det er noget ganske andet at gøre venner en tjeneste. Du har jo selv så ofte sagt, at du ikke vil stå nogens lykke i vejen. Og at bo i Winchester i et stort, fornemt hus som Grimwoods … det ville enhver neger da gribe med begejstring."

"Vi har ingen, vi kan undvære, som major Grimwood kunne være tjent med at få. Det skal jeg nok meddele ham."

Mrs. Colbert fortsatte i samme rolige, høflige tone: "Der er jo for eksempel min Nancy. Hende kunne jeg godt undvære, når jeg derved gjorde mrs. Grimwood en tjeneste, og hun kunne overhovedet ikke få en bedre plads. Det ville være en stor lykke for hende."

Mølleren blev mørkerød i ansigtet helt op til sit tykke, mørke hår. Det så ud, som om hans øjne sank dybere ind under de tykke bryn, da han så over på sin hustru. Hans blik sagde: *Jeg gennemskuer alt dette lige ned til bunden.* Hun mødte ikke hans øjne, men stirrede tankefuldt på kaffemaskinen.

Hendes mand skubbede tallerkenen fra sig. "Nej, mindst af alle Nancy. Både hendes mor og gamle Jezebel er her jo, og hendes slægt har været i din families tjeneste i fire generationer. Det er ikke til fordel for mrs. Grimwood, du har lært Nancy op. Hun bliver her."

Den iskolde klang, der havde så stor virkning overfor tjenestefolkene, hørtes i mrs. Colberts stemme, da hun svarede:

"Det er ikke noget at blive ophidset over, Henry. Det er rigtigt nok, som du siger, at både hendes mor, bedstemor og oldemor har været Dodderidge-negre, og derfor mener jeg også, at jeg har ret til at træffe afgørelse angående Nancys fremtid. Hendes mor ville bifalde ordningen. Hun ved godt, at en rigtig kammerjomfru aldrig kan læres op herude på landet."

Mølleren rynkede brynene. "Du kan ikke sælge hende uden mit navn på kontrakten, og det får du aldrig. Det er aldrig rigtig gået op for dig, i hvor høj grad din flok negre blev regnet os til last, da vi først kom hertil. Her på egnen ejer folk ikke slaver. Hvis du solgte en god pige som Nancy til folk i Winchester, ville folk her dadle dig for det. De ville sige meget hårde ting om dig."

Der gik en trækning henover mrs. Colberts lille mund, og hun sendte sin mand et skælmsk, overbærende smil. "De har snakket om os før, og det har vi da overlevet. Du ved jo, hvor de snakkede, da Till fik et mulatbarn, efter at to af dine brødre havde været her så meget. Nogle sagde, det var Jacob, der var far til barnet, andre at det var Guy. Måske har du en vis slægtsfølelse overfor Nancy?"

"Du ved jo så udmærket godt, at det var kunstmaleren fra Baltimore, Sapphira."

"Muligvis. Vi fik da portrætterne ud af hans besøg og måske en dygtig mulatpige i tilgift." Mrs. Colbert lo dæmpet, som om tanken morede hende og også var hende behagelig. "Till var jo i sin gode ret, når man tænker på, at hun skulle leve sammen med gamle Jeff. Så det har jeg aldrig bebrejdet hende."

Mølleren rejste sig og gik hen mod døren.

"Et øjeblik, Henry." Da han vendte sig mod hende, vinkede hun ham tilbage. "Du mener da ikke for alvor, at du vil sætte dig imod, at jeg disponerer over en af mine egne tjenestefolk? Du skrev jo under, da Tom, Jake, Genny og de andre rejste tilbage."

"Ja, for de vendte hjem til deres egne slægtninge og venner og til den egn, hvor de var født. Men jeg skriver aldrig under, når det gælder Nancy."

Mrs. Colbert fulgte sin ægteherre med sine lyseblå øjne, da han gik ud ad døren. Der var et spottende udtryk om hendes lille mund. "Så må vi finde på en anden udvej," hviskede hun ved sig selv.

Lidt efter ringede hun på Washington. Da han kom, sagde hun intet, for hun sad fordybet i sine egne tanker, men hun lagde begge hænder på armene af den brede, højryggede stol, hun sad i. Den gamle mand løb hen og åbnede fløjdørene. Så trak han sin frues stol ud fra bordet, tog den pude, hendes fødder havde hvilet på, stak den under armen og kørte højtideligt stolen, der gik på ruller, ud fra spisestuen, ned gennem den lange forhal og ind i hendes soveværelse.

Mrs. Colbert led af vattersot og kunne ikke gå. Hun kunne endnu stå oprejst og tage imod sine gæster. Hendes kjole nåede helt ned til gulvet og skjulte hendes ophovnede ankler og fødder. Hun var fire år ældre end sin mand – og hadede den tanke. Denne vattersot var dobbelt plagsom, fordi hun altid havde været et meget virksomt menneske og var gået lige så meget op i gårdens drift, som hendes mand gik op i møllens.

2

På samme tid som Sapphira Dodderidge Colbert blev kørt bort fra morgenbordet i sin rullestol, gik en lille, kraftigt bygget kvinde med solkyse og et tykt sjal over sin nystrøgne bomuldskjole ad en lille sti, der førte fra hovedvejen over engene hen til møllegården. Hun var seks eller syv og tredive år gammel, men så ældre ud og lignede Henry Colbert så påfaldende, at man straks kunne se, hun var hans datter. Hun havde samme tålmodige men dog faste rejsning, det samme brede, rødmossede ansigt og den samme lidt tykke næse med kraftige næsefløje. Hun havde også møllerens alvorlige, mørke øjne under en bred pande.

Da mrs. Blake var kommet over stenten ved møllegården, fulgte hun en sti, der førte til negrenes hytter. Hun måtte ind og se til tante Jezebel, den ældste af familien Colberts slaver, der havde været syg i nogen tid. Mrs. Blake blev altid kaldt til de hjem, hvor der var sygdom. Hun var en dygtig og erfaren sygeplejerske og hjalp de syge langt bedre end landsbylægen, der aldrig nogen sinde havde besøgt en lægeskole, men behandlede sine patienter efter Buchans bog *Lægehjælp i Hjemmet*.

Da mrs. Blake fik at vide, at tante Jezebel sov, gik hun forbi køkkenet, som lå omkring tredive fod fra hovedbygningen, og trådte ind i huset ad den bagdør, som tjenestefolkene brugte, når de bar de varme retter fra køkkenet til spisestuen i overdækkede fade. Idet hun gik ned ad den lange, tæppebelagte gang til sin mors soveværelse, hørte hun moderens vrede

stemme. Den lød ikke hidsig, men var fuld af iskold, hånlig foragt.

"Tag det øjeblikkeligt ned igen! Du ved jo godt, hvordan det skal sættes. Tag det *ned*, siger jeg! Det nytter ikke at sætte flere hårnåle i. Av, det gør ondt, dit stædige pigebarn!"

Så hørtes der tre smæk. Bagsiden af en hårbørste ramte en arm eller en kind. Mrs. Blakes faste mund blev endnu fastere, da hun bankede på døren. Den samme kolde stemme spurgte inde fra værelset:

"Hvem er det?"

"Det er blot Rachel."

Idet mrs. Blake åbnede døren, sagde hendes mor overlegent til den unge pige, der krøb sammen foran hende: "Du kan gå nu. Og se til, at du er i bedre humør, når du kommer tilbage."

Pigebarnet smuttede lydløst forbi mrs. Blake med bortvendt ansigt og bøjede skuldre.

Mrs. Colbert sad i sin rullestol foran det forgyldte spejl på toiletbordet, og om hendes skuldre lå en hvid frisérkåbe, som hun kastede fra sig, da datteren kom ind.

"Sæt dig ned, Rachel. Du er tidligt på det i dag." Hun sagde det høfligt, men mente åbenbart "*for* tidligt".

"Ja, jeg kommer før, end jeg havde beregnet. Jeg ville have set til gamle Jezebel, men hun sov, og så gik jeg direkte herover."

Mrs. Colbert smilede. Det morede hende altid, når folk handlede i overensstemmelse med deres karakter. Rachel ville hellere forstyrre sin mor ved påklædningen, skønt hun vidste, det var ilde set, end hun ville forstyrre en gammel negerkone, der sov. Hvor det dog lignede Rachel!

Så vidt mrs. Blake kunne se, sad hendes mors gråsprængte, kastanjebrune hår ganske dadelfrit. Det var redt glat op i nakken og lå i en flad, oval fletning oppe på hovedet, mens en bølget tunge lå ned på hver side af panden.

"Vil du tage mig en ren kappe i den øverste skuffe, Rachel? Jeg hader at være pjusket i håret om morgenen. Tak. Jeg kan vist bedst selv." Hun hæftede den lille strimmelkappe af bånd og stivet moll ovenpå fletningen. "Nu kan du vende mig lidt, så jeg kan se dig," sagde hun nådigt.

Hendes stol var af udskåret valnøddetræ med rørflettet ryg og armlæn, der rundede fortil. Det var en af spisestuestolene, der var blevet indrettet til hende af mr. Whitford, landsbysnedkeren og ligkistemageren. Mrs. Blake drejede den, så hendes mor sad i solskinnet med ansigtet vendt mod det østlige vindue i stedet for mod spejlet.

"Nå, man må vel regne det for en fordel, at Jezebel kan sove så meget?"

Mrs. Blake rystede på hovedet. "Till kan ikke få hende til at spise noget. Hun bliver svagere for hver dag, der går. Jeg tror ikke, hun lever ret længe."

Mrs. Colbert smilede skælmsk til sin alvorlige datter. "Hun har jo klaret sig temmelig længe, for hun er vel snart halvfems. Jeg ville ikke bryde mig om at blive så gammel. Ville du?"

"Nej," indrømmede mrs. Blake.

"Så synes jeg ikke, vi behøver at tage dette så højtideligt. Hun er blevet omhyggeligt plejet i sin alderdom og under sin sidste sygdom. Jeg agter at se at komme over og besøge hende i dag. Rachel, jeg har for resten et brev fra søster Sarah, som jeg må læse for dig." Mrs. Colbert tog sine briller frem fra en sypose,

der var fastgjort til stolearmen. Hun læste brevet højt hovedsageligt for at bringe en ende på samtalen, for hun var helt på det rene med, at Rachel havde hørt hende irettesætte Nancy og derfor ville være tvær og misfornøjet. Rachel havde jo aldrig selv ejet slaver og anede derfor ikke, hvordan de skulle behandles. Desuden havde Rachel altid været vanskelig og misfornøjet med al slags skik og brug, som andre befandt sig vel ved. Mrs. Colbert havde været umådelig lettet ved at få hende ud af huset, da hun giftede sig sytten år gammel.

Mens brevet blev læst højt, sad mrs. Blake og så på sin mor og tænkte, at hun så forbavsende godt ud, når man huskede på, at hun nu havde haft vattersot i næsten fem år. Sygdommen havde ganske vist gjort hende meget bleg, og om morgenen havde hun altid poser under øjnene. Men øjnene selv var klare. De havde en grønlig blå farve uden større dybde. Hendes ansigtsudtryk var elskværdigt, navnlig tiltalte det folk, der ikke lod sig genere af den svage antydning af rolig selvtilfredshed. Hun bar sin ubevægelighed tappert og talte sjældent om den, men sad i sin klodsede sygestol som om den var en æresplads. Hun så statelig ud, når hun stod og modtog sine gæster, og hun kunne endnu gå ind i klosettet bag soveværelset støttet til sin piges arm. Både hendes tale og hendes håndskrift var mere kultiveret, end man ellers var vant til herude i den afsidesliggende egn. Men hendes datter syntes ofte, at elskværdigheden i hendes stemme ikke lød helt ægte. Og dog, tænkte hun, mens hun hørte brevet blive læst op, kan man ikke kalde den falsk. Det var blot den eneste form for elskværdighed, hendes mor havde, og den bundede ikke videre dybt.

Da mrs. Colbert sluttede oplæsningen, sagde mrs. Blake hjerteligt: "Det var da et hyggeligt brev. Men tante Sarah skriver nu altid udmærket."

Mrs. Colbert tog sine briller af og så over på sin datter med et drilagtigt smil: "Så generer det dig altså ikke, at hun gør nar ad dine baptister?"

"Nej, det har hun jo lov til. Jeg ville aldrig have sluttet mig til baptisterne, hvis jeg kunne have taget ind til vor egen kirke i Winchester. Men man trænger jo til et sted, hvor man kan bede, og baptisterne er prægtige mennesker."

"Ja, det mener din far jo. Men han har jo aldrig haft noget imod at være sammen med jævne folk. Det står formodentlig i forbindelse med møllergerningen."

"Ja, de jævne folk her på egnen må jo have mel og klid, og her er kun én mølle, hvor de kan henvende sig." Mrs. Blakes stemme var lidt skarp. Men hun fortrød det straks, da hendes mor sagde med uventet elskværdighed:

"Ja, du har rigtignok været dem en god ven, kære Rachel."

Mrs. Blake sagde farvel til sin mor og skyndte sig ned ad gangen. Af og til måtte hun have luft for den tro, der boede i hende, en tro der ikke så meget gjaldt baptisterne – hun læste stadig hver dag i sin engelske bønnebog – som de velmenende sjæle, der tilhørte sekten.

Da hun atter forlod huset gennem bagdøren, så hun Nancy stå inde i vaskehuset ved strygebrættet, så hun drejede af fra stien og gik ind til hende.

"Nå, Nancy, hvordan går det?" Hun talte i reglen til folk af Nancys klasse med en energisk munterhed, hun ikke altid følte.

Mulatpigen sendte hende et lykkeligt smil, der blottede alle hendes hvide tænder. "Tak, nogenlunde, mam, nogenlunde. Men sæt Dem dog, miss Blake." Hun trak en stol med brækket rygstød hen foran sit strygebræt. Hendes øjne lyste af glad hengivenhed, skønt øjenlågene endnu var røde af gråd.

"Fortsæt kun med strygningen, kære barn. Jeg vil da ikke sinke dig. Er det en af mors kapper?" Hun pegede på en lille bunke fugtige kniplinger, der lå på et hvidt klæde.

"Ja, mam. Det er en af fruens selskabskapper. Jeg holder mest af at have dem i orden." Hun rystede kniplingerne ud, pustede på dem og begyndte at lade et ganske lille strygejern glide ind i rynkerne. "Dette er et børnestrygejern, som jeg tiggede mig til hos miss Sadie Garrett. Hun brugte det aldrig, og det er så vældig praktisk til kapperne."

"Ja, det kan jeg se. Du er meget flink til at stryge, Nancy."

"Tak, mam."

Mrs. Blake sad og iagttog Nancys slanke, behændige hænder, der var så bøjelige, at man skulle tro, der ikke fandtes knogler i dem. De kunne klemmes sammen akkurat som en barnehånd. De var kun en lille smule mørkere end hendes ansigt. Kinderne var lyst gyldne, men hænderne var, hvad mrs. Blake kaldte "gammelt guld". Hun sad der og tænkte over Nancys skæbne – man kunne endnu se de røde mærker efter hårbørsten på hendes højre arm – og spekulerede på, om pigebarnet græmmede sig over den måde, forholdene havde udviklet sig på. Nancy var faldet i unåde hos sin frue. Alle vidste det, men ingen vidste grunden. Negre med selvagtelse beklagede sig aldrig over hård behandling. De spøgte over det og lo ad det, når de var sammen, ligesom de uciviliserede drenge fra

bjergegnene gjorde, når de havde fået prygl i skolen. Nancy var ikke blevet oplært til ydmyghed. Indtil for ganske nylig havde mrs. Colbert absolut forkælet hende: givet hende fine klæder, der fremhævede hendes kønne ansigt, og holdt af at have hende om sig, når der var gæster eller hun kørte ud.

"Nå, kære barn, jeg må nok videre," sagde mrs. Blake omsider. Hun forlod strygestuen og gik rundt mellem negrenes hytter for at se på alle de grønne skud fra påskeliljerne, der var ved at komme op foran hytterne. Det ville ikke vare længe, inden de stod i blomst.

"Påskeblomster" kaldte hun dem, men negrene kaldte dem altid "pibeblomster", fordi de gule blomster sad på stilken i akkurat samme vinkel som hovedet på deres kridtpiber sad på røret.

3

Møllegården var bygget i en stil, som alle fra virginia kender godt, for den lignede meget Mount Vernon og havde to etager, et temmelig stejlt tag og mansardvinduer. Bygningen var lang, temmelig flad og havde en veranda med firkantede søjler, der strakte sig i hele husets længde. Fra denne veranda skrånede en stor græsplæne langt ned og endte i et hvidt stakit, hvor møllens gårdsplads begyndte. Havegangene var kantet med buksbomhække og overskygget af store ahorn- og johannesbrødtræer. Alt var smukt og pynteligt foran huset, både blomsterbedene, buskadserne og syrengangen, hvor grenene var klippet, så der var så højt, at en voksen mand kunne gå oprejst under dem. Men bag huset lå en helt anden verden, hvor alt lå mellem hinanden som i en lille landsby.

Henved ti meter fra husets bagdør lå køkkenet i en bygning for sig, sådan som man brugte det den gang. Negrenes hytter lå betydeligt længere borte, og både de, vaskehuset og det store to etages røgeri var overgroet med blomstrende slyngplanter, der nu netop var ved at få grønne blade. Der var rådhusvin, trompetblomster, hollænderpiber og purpurfarvede snerler. Men på alle hytternes sydvægge voksede den nyttige kalabas-slyngplante, der voksede hurtigere end nogen af de andre og havde blomster og frugter på samme tid. Om sommeren foldede de store, gule blomster sig ud hver morgen, endog efter at mange kalabasser var blevet så store, at man ikke fattede, hvordan planten kunne bære deres vægt. Kalabasserne blev ikke plukket af, før den første frost var kommet, så blev de tørret, og når de var helt hårde, blev de lavet til vandøser, man kunne

drikke af, og skåle til mel, smør, fedt, kødkraft eller enhver anden lækker ting, man kunne liste ud fra det store køkken og over i hytterne. Alt, hvad der blev båret i en kalabas, talte ingen om. Kalabasserne kunne simpelthen ikke ses af dannede mennesker.

Fra påsketid ville der være masser af blomster omkring hytterne, men ikke græs. "Baggården" bestod af hårdt stampet ler, som solen brændte gult, og der var kun ryddeligt om søndagen. Hele arbejdsugen igennem var der trukket tøjsnore, hvor røde bomuldskjoler, blå overalls og mandfolkeskjorter hang og viftede. Nede på jorden flød der med gamle koste, spader og hakker og negerbørnenes kludedukker og hjemmelavede legetøjsvogne. Undtagen når regnen skyllede ned, legede børnene altid derude sammen med kattekillinger, hundehvalpe, høns, ænder, der kom vraltende op fra mølledammen, og kalkuner, der næsten skræmte livet af de små negerunger, og somme tider nappede dem i deres nøgne, mørke lægge.

Den gang Sapphira Dodderidge Colbert flyttede ud til Back Creek dalen med en snes slaver, blev hun ikke videre hjerteligt modtaget. I den afsidesliggende, tyndt befolkede egn mellem Winchester og Romney var der ikke en eneste familie, som nogensinde havde ejet mere end fire eller højst fem slaver. Dette skyldtes delvis armod – folk var meget fattige der på egnen. Store strækninger lå endnu hen som vild skov, og der var så rigeligt med tømmer, at man aldrig fik en ordentlig pris for det. De nybyggere, der var kommet fra Pennsylvanien, var imod slaveriet og ejede aldrig slaver selv. Mrs. Colbert havde efterhånden indskrænket sin slaveflok ved at sælge dem til folk i

Loudoun distriktet, som slaverne var glade for at vende tilbage til. Hendes mand havde brug for rede penge til forbedringer ved møllen. Her fandtes ikke store rige landejendomme, som negrene kunne lejes ud til, sådan som man brugte i Loudoun distriktet. Her var ikke brug for ret mange landarbejdere.

Sapphira Dodderidge handlede i reglen ud fra motiver, som hun ikke røbede for andre. Sådan var hendes natur. Hendes venner på hendes hjemegn fandt aldrig ud af, hvorfor hun giftede sig med Henry Colbert. De talte om hendes ægteskab som "et stort skridt nedad". Colberts blev kaldt "immigranter", sådan som man kaldte alle nybyggere, der ikke kom fra de britiske øer. Gamle Gabriel Colbert, bedstefaderen, kom fra et eller andet sted i Flandern. Henrys egen far var en jævn mand. Han var møller og lærte sin ældste søn op i faget. De tre yngste sønner var af en ganske anden støbning. De omgikkes en kreds, der dyrkede rævejagter og levede stærkt. Da de var fine hestekendere, blev de velset i alle stalde. De blev endog af og til – ganske vist med megen nedladenhed og ikke ret ofte – inviteret i gode hjem, men selvfølgelig ikke i de allerbedste. Henry var en jævn, flittig, indesluttet, ung mand, der blev hjemme og hjalp sin far. Sammen med sin far besøgte han regelmæssigt en lille frimenighedskirke, der søgtes af de mindre landbrugere og håndværkere. Han var absolut ikke et passende parti for kaptajn Dodderidges datter.

Sapphiras to yngre søstre var allerede gift, mens hun endnu i fireogtyve års alderen var ugift. Hun reddede situationen, sagde folk, ved at lade sig forstå med, at hun var nødt til at blive hos sin syge far. Kaptajn Dodderidge var kommet alvorligt til skade på en rævejagt, da han ville sætte over et stengærde, og

hesten styrtede og rullede hen over ham. Han levede tre år efter denne ulykke. Da han var død og boet sluttet, deklarerede Sapphira sin forlovelse med Henry Colbert, der aldrig havde været i hendes fars hus undtagen i forretningsanliggender. Da kaptajnen var blevet krøbling, sendte han ofte bud efter den unge Colbert for at få råd om salget af sin sæd, bede ham skrive et par forretningsbreve eller lade ham se forvalteren lidt efter i sømmene. Han nærede stor tillid til Henrys dømmekraft.

Sapphira var i reglen til stede ved deres forhandlinger og tog del i drøftelserne angående agerbruget og besætningen. Det var hende, der red rundt på ejendommen og kontrollerede, at hendes fars ordrer blev udført. På markedsdagene tog hun ind til auktionerne og købte kreaturer og heste, som hun havde udmærket forstand på. Når tillægsdyrene fra kvægflok eller hestestald skulle sælges, sørgede hun for det med Henry til hjælp. Da befolkningen i negerhytterne blev større, end ejendommen krævede, solgte hun nogle af de yngre slaver. Kaptajn Dodderidge solgte aldrig de negre, der havde været længe hos familien. Når de ikke længere kunne arbejde, blev de boende i deres gamle hytter, og han sørgede godt for dem.

Da Sapphira deklarerede sin forlovelse, blev familiens venner endnu mere forbavset, end de ville være blevet, hvis hun havde meddelt dem, at hun agtede at gifte sig med gartneren. De spurgte de sorte tjenestefolk ud, og de erklærede, at mr. Henry ikke en eneste gang var blevet inviteret ind i dagligstuen. De havde aldrig "grebet" ham i at tale med miss Sapphira udenfor hendes fars værelse og langt mindre i at gøre kur til hende. Efter alle de mange års forløb blev det underlige ved dette ægteskab endnu drøftet, når gamle venner mødtes. Tykke

Lizzie, kokkepigen, havde hvisket til folk i Back Creek: "Hjemme siger folk, at det så næsten ud til, at fruen og mr. Henry knap kendte hinanden inden brylluppet og egentlig heller ikke er blevet stort bedre kendt bagefter. Han har jo altid holdt sig til møllen," plejede hun at slutte sukkersødt.

Da Sapphira imidlertid giftede sig med Henry, var det ikke så mærkeligt, at hun flyttede bort fra sin hjemegn, hvor hans jævne væsen, hans erhverv, hans ukendte slægt og selv hans lutheranske forbindelser ville have gjort hendes sociale stilling temmelig vanskelig. Når hun først var flere dages rejse fra sine venner, kunne hun vende tilbage til dem på besøg uden at have ubehageligheder. Møllerens ubøjelige, men noget plumpe skikkelse behøvede aldrig at dukke op på scenen.

Bruden valgte Back Creek som tilflugtssted, fordi hun ejede en meget betydelig landejendom der, som hun havde arvet efter en onkel, der døde, mens hun var en ganske ung pige. På gården ved Back Creek var der en mølle. Den havde stået der i flere generationer lige siden revolutionstiden.

Denne landejendom – de store skovstrækninger blev senere solgt fra – blev af Thomas, lord Fairfax, skænket til en vis Nathaniel Dodderidge, der var kommet ud til Virginia med lord Fairfax i 1747. Fairfax's ejendomme i kolonien var enorme. De strakte sig over omkring fem millioner acres af skov og bjerge, som aldrig havde været opmålt eller undersøgt, var gennemstrømmet af floder både små og store, der aldrig havde været befaret af andre end indianerne og kun havde uudtalelige indianske navne. Der var misfornøjelse i Virginias senat over, at så stort et areal skulle gives til en enkelt mand. Da Fairfax omsider slog sig ned i Shenandoah dalen, fik han

misfornøjelsen til at forstumme ved at overdrage dele af sit gods til dygtige nybyggere, anlægge byer og på alle måder opmuntre indvandringen.

Til Nathaniel Dodderidge skænkede han jord ved Back Creek. Hverken Nathaniel eller hans efterkommere havde nogen sinde boet på ejendommen. Det var først efter indtagelsen af Quebec ved general Wolfe i 1759, at det bjergrige distrikt mellem Winchester og Romney blev så fredeligt, at nybyggere kunne slå sig ned der. Flokke af indianere med franske førere havde brændt og myrdet så nær ved Back Creek som Capon floden.

Da faren for indianeroverfald var forbi, byggede en eller anden, hvis navn ikke er bevaret, vandmøllen på det sted, hvor Henry Colberts mølle nu stod. Under revolutionskrigen og lige siden havde en mølle på dette sted malet kornet for de vidtspredte nybyggere. Familien Dodderidge havde lejet møllegården ud i flere generationer. Sapphiras far havde for eksempel aldrig set ejendommen. Men inden hans død red Sapphira ledsaget af en rideknægt den fire dage lange tur for at bese sin arv. En morgen ankom hun til postkontoret i Back Creek, hvor der var et værelse til brug for rejsende. Sapphira pakkede sine sadelsække ud og indrettede sig på et flere dages ophold. Hun red over alle markerne og skovarealerne, havde en venskabelig samtale med sin lejer, mølleren, og meddelte ham, at hans kontrakt ikke ville blive fornyet, når den udløb om knapt et år.

Inden Sapphiras bryllup med Henry Colbert blev der sendt tømrere ud fra Winchester for at rive den gamle møllegård ned – den var ikke stort andet end en hytte – og bygge det hyggelige og bekvemme hus, som stod der nu. Da det nye hus var færdigt,

blev Sapphiras husguder ført derud fra Chestnut Hill og anbragt i huset. Hun og Henry Colbert blev viet i Kristkirken i Winchester og kørte ud til den nye møllegård ved Back Creek uden de festligheder, som ellers plejer at høre sig til ved et bryllup.

Skønt det ofte var blevet sagt, at miss Dodderidge mistede den rang, hun var født til, mistede hun dog ingenlunde kontakt med sin familie og sine venner. Lige til hun blev syg, aflagde hun hvert år et langt besøg hos den søster, der nu boede på Chestnut Hill, det gamle familiegods i Loudoun distriktet. Selv nu blev hun hvert år i marts måned kørt ind til Winchester, hvor hun boede hos sin søster Sarah til efter påske. Der deltog hun i gudstjenesterne i Kristkirken, hvor lord Fairfax, virginia-Dodderidge'rnes oprindelige beskytter, lå begravet i koret. Støttet til sin svogers arm og en stok slæbte hun sig ind i familiens kirkestol, men måtte blive siddende under hele gudstjenesten.

Hun så statelig ud, når hun mødte op i menigheden klædt i sort silke og med hvidt fichu. Da hun ingen motion fik, var hun blevet noget svær, men hun bar et solidt korset og holdt sig meget rank. Hendes rolige ansigt og livlige, blå øjne smilede til gamle venner under den sorte fløjlskyse, der hvert år blev "fikset op" eller erstattet med en ny, når hun kom til byen. Hun lignede absolut ikke en kvinde fra landet, der er kommet på besøg i byen. Ingen Dodderidge, der havde haft plads i den kirkestol, havde nogen sinde gjort slægten mere ære. Mølleren ledsagede hende naturligvis ikke. Skønt han var blevet viet i Kristkirken af en engelsk præst, nærede han ingen kærlighed til den engelske kirke.

4

Mrs. Colbert sad iført slåbrok og kappe foran sin pult og skrev et brev. Hun standsede ofte og tænkte sig om, hvilket ikke lignede hende, for hun var en habil brevskriver. Når hun skrev til sine søstre, fyldte hun siderne med sin lille, sirlige skrift, for hun havde vænnet sig til at "skrive småt". Brevforsendelser blev regnet for dyre, og når hun skrev lange breve til sine slægtninge i England, var det en besparelse at få skrevet meget på et ark. I denne morgentime skrev hun imidlertid til en nevø, og brevet var en indbydelse. Det skulle være hjerteligt og dog ikke for hjerteligt. Da hun var tilfreds med det, foldede hun arket sammen og forseglede det med rød lak. Konvolutter blev ikke brugt ret meget. Så ringede hun på den larmende kobberklokke, der altid lå i posen på hendes stol.

Gamle Washington kom ind. "Ja, missy?"

"Jeg har lyst til at køre en tur, Washington, så jeg har bestilt vognen, og onkel Jeff må holde for døren om et øjeblik. Find Till, og send hende herind, så hun kan hjælpe mig i tøjet."

"Ja, mam."

Mrs. Colbert lagde brevet på sin pult med adressen nedad. Till kunne læse, og hendes frue ønskede ikke, at hun skulle se, hvem brevet var adresseret til. Da den sirlige negerkvinde trådte ind, sagde mrs. Colbert muntert:

"Nå, Till, nu må du klæde mig på til køretur."

"Ja, missy. Det skal vel være den sorte kashmirs? Det er det dejligste vejr i dag, miss Sapphy, så De vil have godt af køreturen."

Till, Nancys mor, var en rank, mager negerinde på omkring de fyrre. Hendes holdning, væsen og stemme var den veloplærte husholderskes. Hun vidste, hvad stilling hun skulle indtage, når hun fik sine ordrer, hvordan hun skulle modtage gæster ude ved hoveddøren, hvordan hun skulle gøre det hyggeligt for dem inde i dagligstuen og bringe dem, hvad de trængte til. Hun var blevet oplært som tjener-stuepige af den skotske husholderske, som Sapphiras mor havde haft med sig fra Devonshire, da hun kom til Staterne for at gifte sig med sin amerikanske fætter. Husholdersken havde opdaget Till's gode anlæg og havde taget sig af hende. Siden mrs. Colbert ikke kunne gå mere, havde Till ledelsen overalt i huset undtagen i køkkenet, hvor tykke Lizzie regerede, for hende kunne ingen få krammet på undtagen mrs. Colbert selv.

Till gik i gang med at klæde sin frue på, tog slåbrokken af hende og lod et hvidt, stivet underskørt og en kashmirskjole glide over mrs. Colberts hoved. "De behøver ikke at lette Dem, miss Sapphy. Jeg skal trække det hele ned, når De alligevel må stå op."

"Så må vi vel til fødderne," sagde mrs. Colbert med et skuldertræk. Hun tillod kun sjældent sig selv et suk. "Nej, ikke silkestrømper, for jeg står ikke ud på vejen. Men du kan give mig de ny kidskindssko på. De klemmer, men jeg må se at vænne mig til dem."

"Nej, behold De blot klædesskoene på, og hav det lidt rart, miss Sapphy. Lad mig gå lidt med kidskindsskoene herinde i huset, så jeg kan vide dem en smule ud for Dem."

"Nå, nå Till, nu må du ikke forkæle mig," sagde hendes frue spøgende og så vemodigt på klædesskoene, som Till slog

sammen med begge hænder, som om de var vanter. "Nå, giv mig dem så på, men det må være sidste gang. Du kan ikke vide de ny sko ret meget ud, for du har jo små fødder. Næsten lige så små, som mine var før." Hun så på sine fødder og ankler med smilende foragt, mens Till trak strømperne på og bandt dem med et bånd lige under de vokshvide, ophovnede knæ.

"Der er Jeff," udbrød Till, mens hun bandt båndene i sin frues næstbedste kysehat. Hun hjalp hende at rejse sig et øjeblik og trak de vide skørter ned. Derefter kaldte hun på Washington, som kørte den tunge stol gennem forhallen ud til hoveddøren. Udenfor holdt den nyvaskede vogn, der lignede senere tiders droske. På bukken sad en indskrumpet, gammel neger i en sort frakke, der var alt for stor til ham. På hovedet bar han resterne af en kuskehat. En lille negerdreng kom løbende og holdt hestene i hovedtøjet, mens Jeff steg ned for at hjælpe sin frue ind i vognen.

Lænet mod Jeff og Washington gik mrs. Colbert over verandaen og steg ind i vognen, hvor hun satte sig til rette på lædersædet. Jefferson skulle netop til at lukke døren, da hun sagde henkastet:

"Jefferson, hvad har du på benene?"

Jeff krøb sammen. Han havde overhovedet ikke noget på benene. De var lige så nøgne som den dag, han blev født. "Jeg tænkte, ingen kunne se mine fødder deroppe på bukken, missy."

"Nå, så det gjorde du? Du ville altså ligne en almindelig bjergneger, når du kørte for mig? Se til, du forsvinder i en fart og får de støvler af mr. Henrys på, som jeg gav dig. Nu lidt gesvindt!"

Jefferson listede af sted som en gammel rotte. Washington gik hen og hjalp drengen med at holde de utålmodige heste. Till lænede sig ind ad vogndøren, stak en pude under sin frues knæ og dækkede hende til med et tæppe.

"Till," sagde mrs. Colbert fortroligt, "gid du ville fortælle mig, hvorfor det er så svært at få negre til at tage sko på."

"Jeg ved det såmænd ikke, miss Sapphy. Det sidste jeg gjorde var at minde den nigger om, at han skulle tage støvler på. Jeg skammede mig ganske forfærdeligt, da jeg så ham stå der med de bare tæer i gruset!" Der var dyb forargelse i Tills stemme. Jeff var hendes mand og havde været det i mange år – om end ikke med hendes gode vilje.

Jeff kom tilbage med bukserne stoppet ned i et par langskaftede støvler, der trængte hårdt til at pudses, og entrede hurtigt op på bukken.

"Jeff, nu kører du forsigtigt!" råbte Till. Washington og drengen slap hestenes hovedtøj og sprang til side, idet vognen satte sig i bevægelse og rullede ned ad kørevejen. Turen gik forbi møllen, og Sampson, førstemanden, kom frem i døren og råbte: "God køretur, miss Sapphy!"

For tjenestefolkene var det noget af en begivenhed, når fruen kørte ud. På denne afsidesliggende egn boede der kun få familier, som mrs. Colbert brød sig om at aflægge en visit, hun holdt ikke af at køre ad de dårlige bjergveje. Når de vilde laurbær eller de vilde kaprifolier blomstrede, kørte hun ofte ad vejen, der snoede sig op til Timber Ridge.

Hun vidste, hun tog sig godt ud, når hun holdt stille for at veksle et par ord med en nabo efter at have trukket vognvinduet ned. Kun meget få mennesker – selv i Loudoun distriktet –

havde glasruder i deres vogn. Desuden var der på vogndøren malet familien Dodderidges bomærke. Hendes "våben" kaldte folk i Back Creek det. Børnene langs landevejen stirrede altid betaget på dette mystiske tegn på fornemhed.

Da Jefferson kom til det sted, hvor møllegårdsvejen stødte sammen med hovedvejen, spurgte han med sin sprukne diskant:

"Hvilken vej, missy?"

Hun sagde, han skulle køre til posthuset, så han drejede mod vest. Da han havde kørt et par kilometer, lod han hestene slå over i skridt. Der lå mrs. Blakes hus under fire store ahorntræer og med et pænt hvidt stakit om gårdspladsen. To små piger kom løbende og råbte: "God morgen, bedstemor!"

Jefferson holdt hestene an, og mrs. Colbert spurgte efter deres mor.

"Mor er ikke hjemme," sagde den ældste af småpigerne. "Hun er taget over til Peughtown, for mrs. Thatcher er meget syg. De kom og hentede mor i nat og havde en hest med til hende."

"Så er I altså helt alene. Hvad siger I til at køre med til posthuset?"

Børnene vekslede et hastigt blik, og den yngste, der kun var otte år gammel, sagde forlegen: "Men vi har jo kun vores gamle kjoler på, bedstemor."

Mrs. Colbert lo. "Det gør såmænd ikke noget for denne ene gangs skyld! Hop ind, for hestene kan ikke lide at stå stille. Mollys krøller er da i hvert fald fine."

Børnene krøb ind i vognen henrykte over denne oplevelse. Somme tider, når deres bedstemor kørte tur søndag morgen, hentede hun dem og kørte dem og deres mor til baptistkirken,

men det var meget sjældent, de havde været alene ude at køre med hende. Det var en lørdag, og Molly håbede, at hendes skolekammerater var ude på vejen, så de kunne se hende køre forbi. Egentlig hed hun Mary, men da hun tegnede til at blive køn, havde hendes bedstemor forelsket sig i hende og givet hende kælenavnet Molly. Men det var mrs. Colberts specielle ret at kalde hende ved det. Både hendes mor og skolekammeraterne sagde altid Mary. Hendes lille søster var den eneste, der nu og da vovede at bruge bedstemors kælenavn.

Onkel Jeff holdt hestene an udenfor det lange, lave, hvidmalede hus, som var posthus, og hvor mrs. Bywaters havde sin officielle virksomhed. Hun kastede hurtigt et forklæde over hovedet og kom ud til vognen. Hun og mrs. Colbert hilste udsøgt høfligt på hinanden. De havde stærkt modstridende meninger angående ét bestemt emne.

Mrs. Colbert åbnede sin pose og tog det brev frem, hun havde skrevet et par timer forinden. "Jeg bringer Dem personlig dette brev, mrs. Bywaters, fordi det er meget vigtigt, og jeg håber, De selv vil lægge det i postsækken."

"Ja, så gerne, mrs. Colbert. Ingen andre end jeg selv rører nogen sinde postsækken her. Og jeg afleverer den altid direkte til postkøreren. Jeg ser, De har Deres to små datterdøtre med Dem i dag."

"Ja, mrs. Bywaters, det er jo dejligt vejr til en køretur. Jeg havde hørt, at De havde fået Deres hus malet. Hvor er det blevet nydeligt!"

"Tusind tak. Jeg havde en masse besvær med at få det gjort, men nu er det da endelig færdigt. Jeg måtte rive mine

kaprifolier ned og lægge dem ud på jorden. Nu håber jeg blot, at de ikke har taget for megen skade."

"Nej, det ville rigtignok være synd, for de er sådan en pryd for Deres hus … især den koralfarvede kaprifolium. Nå, Jefferson, så holder vi et øjeblik udenfor købmanden. Farvel, farvel, mrs. Bywaters."

Landsbyens købmandshandel lå lige overfor posthuset. Ejeren så vognen holde og kom straks ud. Mrs. Colbert bad ham bringe hende et pund sukkerstænger – halvdelen med pebermynte og halvdelen med anis. Begge de to små piger prøvede at lade, som om de ikke hørte, hvad deres bedstemor sagde til købmanden, men Betty kneb Mary lidt i armen for at få luft for sine følelser. Sukkerstængerne blev bragt ud i en brun pose, men børnene fik dem først, da deres bedstemor satte dem af ved havelågen. De takkede hende pænt både for køreturen og for sukkerstængerne.

"Jefferson, du kan køre mig ned til drejeleddet og så ud til mrs. Cowper på Peughtown vejen. Jeg vil høre, hvordan det går med mine tæpper."

Mens mrs. Colbert kørte videre, sad hun og tænkte på, at det var da rart, hendes datter for en gangs skyld var blevet kaldt ud til en velhavende familie som Thatchers, der sikkert ville sørge for, at hun blev godt betalt, om ikke i penge, så med skinker, bacon eller et stykke godt klæde. I reglen blev hun kaldt til en eller anden ussel bjerghytte, hvor hun kun fik tak til løn og sandsynligvis måtte tage både æg og mælk og et par af sine egne lagener med til den fattige patient. Rachel var fattig, og det nyttede ikke stort at give hende noget, for hvad hun fik, tog

hun med til dem, der trængte endnu mere end hun selv, og mrs. Colbert agtede ganske bestemt ikke at forsørge hele egnen.

Efter at være blevet skumplet slemt på flere kilometer meget dårlig vej, standsede hun for at tale med tæppevæversken, mrs. Cowper. I møllegården blev alle opslidte klæder, kasseret dækketøj og gamle lagener klippet i smalle strimler, som blev syet sammen og vundet i store nøgler. Det var negrenes faste aftenarbejde vinteren igennem. Når der var samlet en mængde af disse nøgler, blev de sammen med store bundter rendegarn sendt ned til mrs. Cowper, der farvede dem med kampechetræ, jernvitriol eller cochenille og vævede dem til solide gulvtæpper, enten stribede eller ensfarvede.

5

Så snart fruen havde forladt huset, tog Till og hendes datter Nancy fat på en grundig rengøring af hendes soveværelse. Sengen blev trukket ud fra væggen, og gulvet blev grundigt skuret. Alle vinduerne blev åbnet på vid gab, og de løse tæpper foran servanten og toiletbordet blev båret ned i baggården og gennembanket.

Efter at Nancy havde hæftet en ren antimacassar på ryggen af rullestolen og stillet sin frues tøfler parat foran den, sagde hendes mor, at de ligeså godt kunne "give dagligstuen en omgang" inden vognen kom tilbage.

De to kvinder, der havde røde bomuldstørklæder bundet om håret, gik ind i dagligstuen og rullede de grønne rullegardiner med malede havescener op, så solskinnet strømmede ind i stuen. Dagligstuen var et langt, lavloftet værelse med en murstenskamin med bred hylde over på langvæggen. Stole og sofaer med hestehårsbetræk havde antimacassaer på ryg og arme. Kaptajn Dodderidges gamle mahogniskrivepult fyldte det ene hjørne. Hele gulvet var dækket af et tykt Wilton tæppe med røde roser og grønne blade. Det var noget slidt, for det var "kommet over" med Sapphiras mor, da hun blev gift. Nu tog de to koste energisk fat på det.

Der var en egen stabilitet og hygge over værelset, som gæster straks lagde mærke til. De brede vinduesfordybninger viste, hvor tykke murene var. Et barn kunne krybe ind i fordybningerne og lege dukkehus der. Hver eftermiddag blev mrs. Colbert kørt ind i dagligstuen og sad der flere timer inden aftensmåltidet. Her kunne hun se skæret af den nedgående sol

falde på de store cedre ovre på den anden side af kløften bag møllen. Om vinteren, når sneen faldt over blomsterhaven og hækkene, var der hyggeligt at være i den lange stue med kaminilden og de seks vinduesfag.

Nancy tog fat i den ene ende af stuen og Till i den anden, så tæppet var hurtigt fejet. Till drev aldrig ved sit arbejde. Husholdersken på Chestnut Hill havde lært hende, at driveri var tegn på, at man tilhørte en underlegen race. Nu begyndte afstøvningen.

"Åh, Nancy, løb ud og hent mig en køkkenstol og en ren, blød klud, så jeg kan give portrætterne en omgang, for det nåede jeg ikke i sidste uge." De andre tjenestefolk ville ikke have betænkt sig på at bruge en af de solide hestehårsstole – hvis det overhovedet var faldet dem ind at støve malerierne af nu, da fruen ikke længere kunne holde øje med dem og lade sin finger glide langs rammerne.

Træstolen blev hentet, Till krøb op på den og tørrede først selve malerierne og så de svære forgyldte rammer. Hendes datter stod og så op på billederne af herren og fruen, som de så ud for tyve år siden. Fruen var i en granatrød fløjlskjole med ægte kniplinger, og hun havde sine lange ørenringe og granathalsbåndet på – en statelig, ung kvinde med kastanjebrunt hår og røde kinder. Herren havde hvidt halsbind og klædesfrakke. Hans tykke mørke hår stod i vejret, sådan som det så ofte gjorde endnu, og det brede ansigt var solbrændt. Han havde egentlig forandret sig meget lidt. Nancy fandt de to portrætter vidunderlige. Hun håbede, at maleren virkelig var hendes far, som nogle sagde. Gamle Jezebel, hendes oldemor,

havde hvisket til hende, at det var derfor, hendes hår var glat og ikke kruset.

I hvert fald vidste Nancy, at gamle Jeff ikke var hendes far, skønt hun altid kaldte ham "Pappy" og behandlede ham med respekt. Hendes mor havde ingen børn med onkel Jeff, og tykke Lizzie, kokkepigen, havde sørget for, at Nancy fik grunden at vide. Da Nancy endnu var en lille pige, havde Lizzie lokket hende med ned i frugthaven en søndag, for at hun skulle hjælpe med at plukke stikkelsbær. Der havde hun fortalt barnet, hvordan miss Sapphy havde giftet Till med Jeff, fordi han var en "kapun-mand". Den lille pige forstod ikke, hvad det betød og troede, at Jeff kom fra et sted ved Capon floden. Men Lizzie gav hende en grundig forklaring. Miss Sapphy ville ikke have, at hendes kammerjomfru skulle "have unger i ét køre, så hun enten ventede en lille eller ammede én" og derfor giftede hun hende med Jeff. Till fik altid det letteste arbejde og det bedste af alt muligt. Men Lizzie troede ikke på den historie med maleren. Hun fortalte Nancy, at det var en af mr. Henrys brødre, der var hendes far. Fra den dag havde Nancy været virkelig bange for Lizzie. Hun prøvede på at skjule det, men Lizzie vidste det godt og hævnede sig på den storsnudede tøs ved enhver lejlighed. Hun satte endog sin egen datter, Bluebell, til at udspionere Tills datter.

Nancy havde aldrig spurgt Till, hvem der var hendes far. Hun beundrede sin mor og var stolt af, hvad hun kaldte sin mors "fine manerer". Den unge mulatpige havde en medfødt finfølelse. Hun tålte ikke stygge ting og stygge ord. Hun havde Tills gode manerer, men var mere levende og hjertelig. Modig var hun imidlertid ikke. Når tjenestefolkene sladrede ved

middagsbordet i det store køkken, listede Nancy sig bort og ud i haven, så snart hun hørte et råt ord. Når hun mærkede, at hun skulle have skænd, løj hun somme tider – løj inden hun havde fået tænkt sig om eller sagt til sig selv, at hun ville blive opdaget. Hun greb ethvert påskud for at undgå dadel eller straf eller få den udsat en time eller blot et minut. Hun løj aldrig for at opnå noget, men kun for at undgå ubehageligheder.

Nancy blev vækket af sine drømmerier om sin mystiske far ved at høre sin mors stemme.

"Ved du hvad, min skat, hvis jeg var dig, ville jeg lave en dejlig æggesøbe, når du hører vognen komme, og bringe den ind til fruen, så snart hun er kommet ind i sit værelse. Jeg ville stille den på en lille sølvbakke sammen med en asiet med småkager."

Nancy snappede efter vejret og så forknyt ud. "Lizzie kan ikke lide, at jeg kommer ud i køkkenet og laver noget."

"Jeg skal nok blive ude i køkkenet, og Lizzie tør ikke sige noget til *mig*. Og hvis jeg var dig, ville jeg ikke se så trist ud, når jeg kom ind med bakken. Jeg ville smile og se glad ud over at varte hende op, og så smiler hun også til dig."

Nancy rystede på hovedet, og hendes smalle hænder hang slappe ned. "Nej, det gør hun ikke, mor," hviskede hun ganske sagte.

"Jo, vist gør hun så, når du smiler på den rigtige måde og ikke ryster over hele kroppen som en druknet kattekilling. Miss Sapphy var kendt i hele Loudoun distriktet for sine gode manerer, og hun har altid forstået at behandle folk af alle klasser på den rigtige måde."

Datteren betænkte sig, men svarede så ikke. I næsten et år havde hendes frue nu behandlet hende som en fremmed, man

ikke kunne stole på. Inden den tid, og så langt hun kunne huske tilbage, havde miss Sapphy altid været venlig mod hende og vist, hun holdt af hende. Idet de forlod dagligstuen, hviskede Nancy mere til sig selv end til sin mor:

"Jeg ved, det er tykke Lizzie, der på en eller anden måde er skyld i det. Hun er altid ude efter mig."

6

Møllen lå på den vestlige bred af Back Creek, og det store vandhjul hang næsten ud over selve strømmen. Floden løb larmende over den ujævne stenbund og piskede hist og her det mørke vand til skum. Mølledammen lå i de grønne enge ovenfor møllen og fik sit vand fra småkilder, og derpå blev vandet ført ned til det store hjul gennem en bred rende.

I møllens anden etage blev både helt og umalet korn oplagret, så det var i sikkerhed, hvis der skulle komme oversvømmelser.

"Møllestuen" lå i stueetagen, og sådan et rum hørte sig til i enhver mølle den gang. Manden, der havde opsynet, sov der og holdt øje med ejendommen, selv når der ikke blev malet om natten. Henry Colbert holdt ikke forvalter. Han benyttede selv værelset både som soveværelse og kontor. I gamle dage var han kun på møllen om natten, når der blev malet, eller der var højvande, men i de senere år var værelset i møllen mere og mere blevet det sted, hvor han boede.

Møllerens stue var det eneste, der stod igen af den oprindelige bygning fra revolutionstiden. Den gamle skorsten var stadig god, og mølleren brugte den skiferklædte kamin, når vejret var koldt. Gulvet var uden tæppe og bestod af meget brede, håndhuggede planker fra tiden inden der kom savskærerier. Loftet bestod kun af gulvbrædderne i lagerrummet oven over, støttet af tykke, håndhuggede bjælker. Træloft, bjælker og trævægge blev kalket over hvert forår. Møllerens møbler blev så at sige kalket hver eneste dag af melstøvet, der dryssede ned fra lageret og trængte ind gennem

hver eneste sprække og revne i vægge og døre. Hver morgen fejede Tills Nancy melet bort.

Her havde mølleren indrettet sig helt efter sin egen smag. De firkantede vinduer havde papirsrullegardiner for at holde sollyset ude om sommeren, når solen stod op ved firetiden, og mølleren måske var kommet sent i seng. Den smalle seng var af valnøddetræ og lavet af mr. Whitford, den lokale snedker. Snoreværk fastgjort til pæne knapper erstattede fjedermadrassen, og over dem lå en krølhårsmadras og om vinteren en underdyne, om sommeren en madras med majsblade. Hans chatol var også af valnøddetræ – en træsort som Whitford holdt meget af at arbejde med. Det gjorde tjeneste både som skrivebord og bogskab. Over skriveklappen var der fire hylder, som han brugte til protokoller og regnskabsbøger samt en mærkelig sammenblanding af andre bøger. Den store kommode, som mølleren stod ved, når han barberede sig, var anbragt mellem de to vinduer mod vest, og hans lille spejl med træramme var hængt på et søm i væggen over kommoden. Præcis klokken syv hver morgen løb lille Zach fra huset ned til møllen med herrens barbervand i en dampende jernkedel.

Da Henry Colbert kom til stedet og overtog møllen, havde han sin stille, indesluttede natur imod sig. Man ventede af en møller, at han skulle være gemytlig og byde på whisky eller i hvert fald cider, når en mand kom og betalte lidt af på en gammel regning. Men alt som tiden gik, opdagede naboerne, at selv om mølleren var nærig med ord, så var han det ikke med penge.

En regnfuld martsdag omkring klokken fire om eftermiddagen – i Virginia sagde man klokken fire om aftenen – sad mølleren ved sit chatol og gennemgik en protokol. Han ville krydse navnene af på de debitorer, som han ikke på nogen måde kunne give yderligere kredit. Men han opdagede efterhånden, at der allerede én eller endog to gange var sat kryds ved så mange af navnene, at han rynkede panden, lænede sig tilbage i sin stol og strøg sig om hagen. Når folk var så fattige, hvad skulle så et kristent menneske stille op? De var fattige, fordi de var dovne og udygtige – eller i bedste fald dårlige økonomer. Nå, han kunne jo ikke lave folk om. Mad måtte de jo have. Mens han sad fordybet i disse tanker, kom Sampson, hans førstemand i møllen, hen til døren, der ofte stod på klem om dagen, og stak hovedet ind.

"Mr. Henry, lille Zach er lige kommet løbende ned fra hovedbygningen med den besked, at fruen gerne vil tale med Dem, hvis De har tid."

Mølleren lukkede protokollen glad ved et påskud til at udsætte afgørelsen. "Er der noget på færde, Sampson?"

"Det tror jeg ikke, sir. Zach sagde, at fruen ventede Dem i dagligstuen."

Colbert byttede sin gamle læderjakke med en sort frakke, børstede melet af sin sorte hat og gik ud i forårsregnen, der var ved at gøre plænerne grønne.

Hans kone var i eftermiddagstøjet med kniplingskappe og ringe på fingrene og sad ved sin te. Da hun hørte ham åbne forstuedøren, skænkede hun ham en kop og smuglede en god snaps jamaicarom ned i den, for han brugte ikke fløde. Inden han satte sig, hentede han et fad med varme kager henne fra

kaminen og bød sin kone dem. Han drak sin te i nogle få slurke, skønt den var meget varm.

"Tak, Sapphy. Det tager skam kulden ud af kroppen. Der kan være frygtelig fugtigt nede i møllen. Har du en kop til?"

Han spiste en kage, mens han så på, at hun skænkede teen. Da hun rakte hånden ned og tog en lille, rød flaske fra tebordets hylde, lo han og gned sig i hænderne. "Nå, så det var derfor, den smagte så godt! Jeg må prøve at komme lidt oftere herop, når du drikker te. Men det er netop på den tid, bønderne kommer. De flinke arbejder hele formiddagen, og de uduelige går og driver, så de ikke kommer af sted, før dagen næsten er forbi."

"Jeg kan forsikre dig, at husherren altid vil være meget velkommen," svarede mrs. Colbert og trak øjenbrynene i vejret, så det var vanskeligt at afgøre, om hun talte sarkastisk eller spøgende.

"Gør bare ikke nar ad mig, Sapphy." Han bøjede sig ned og tog endnu en kage fra fadet foran ilden. "Det er jo dig, der er herre her, og jeg er mølleren. Og sådan passer det mig bedst."

Hans kone så på ham med et overbærende smil og rystede på hovedet. Så sad hun tavs en lille stund og rørte om i sin te. Et stykke brænde gik i to stykker inde i kaminen, og høje flammer slog i vejret. Mølleren lagde stumperne til rette med ildtangen. "Henry," sagde mrs. Colbert pludselig, "er du klar over, at der ikke er så længe til påske?"

"Og du er ikke taget af sted endnu?" fortsatte han. "Har du opgivet din rejse i år?"

"Nej, jeg vil ikke skuffe søster Sarah. Men Jezebel har været så dårlig, og jeg kunne ikke lide at være borte, når hun gik bort. Jeg havde ikke ventet, hun kunne leve så længe."

Colbert så forbavset op. "Jeg tror ikke, du behøver at tænke på Jezebel. Hun kan såmænd leve lige til efteråret. Det er ligesom livet ikke vil give slip på hende."

"Hvis du ser sådan på det, så kunne jeg jo egentlig godt tage af sted nu på fredag og blive påsken over hos Sarah. Får jeg så ikke dårlige nyheder her hjemme fra, bliver jeg måske en uge til. Sarah har altid en hel del selskaber efter påske, så jeg ville træffe mange gamle venner."

"Jeg kan ikke se, der er noget til hinder for det. Vejene skulle være gode, hvis denne småregn ikke slår over i skylregn. Mens du er i byen, kunne du lade vognen male, for det trænger den til."

"Ja, det var en udmærket idé. Og i år tror jeg, at jeg tager Nancy med i stedet for Till. Hun vil have godt af at se, hvordan arbejdet gøres i byerne."

Han sad lidt og tænkte over sagen. "Som du vil. Hvis du blot efterlader Till, så hun kan gøre rent nede hos mig. Du skal ikke prakke mig Bluebell på en gang til!"

Hans kone svarede med en kultiveret, lille latter. "Stakkels Bluebell, skal hun da aldrig have lejlighed til at lære noget? Hvorfor har du så meget imod hende?"

"Jeg kan ikke udstå hende og hendes væsen. Hvis der overhovedet findes en neger her på ejendommen, som jeg kunne tænke mig selv at give en dragt prygl, så er det Bluebell!"

Denne gang løftede hans kone begge hænder og lo så hjerteligt, at ringene på hendes fingre glitrede. Det var virkelig herligt at høre Henry tage sådan fat.

"Ja, ja, Henry," sagde hun og tørrede øjnene med et lille lommetørklæde, "jeg må tilstå, at hvis det ikke var af hensyn til

Lizzies følelser, så sendte jeg det dovne pigebarn bort i morgen den dag. Jeg ville såmænd gerne forære hende bort! Men vi har den eneste dygtige kokkepige, der findes vest for Winchester, og derfor er vi nødt til at tage Bluebell med i købet. Lizzie ville være konstant sur, og når en kokkepige er i dårligt humør, risikerer man, at hun ødelægger hver eneste ret, hun skal lave. Vi ville aldrig få et ordentligt middagsmåltid igen. Desuden ville dine baptister savne Lizzie og Bluebell til salmesangen. Og de bliver altid tilkaldt for at synge ved begravelser. Jeg holder også selv af at høre dem på sommeraftener."

Mølleren rejste sig og lagde et nyt stykke brænde på ilden. Samtidig rettede han elskværdigt lidt på den klodsede rullestol. Så tog han sin kones buttede hånd og klappede den. "Tak fordi du sendte bud efter mig, Sapphy. Det har gjort mig godt. Der bliver ofte så fugtigt i min stue dernede på denne årstid, og jeg glemmer at sige til Tap om at tænde op i kaminen. Du kunne godt sende bud efter mig lidt oftere." Han slog frakkekraven op og tog sin hat, men hans kone greb ind.

"Gå ud og tag dit sjal i forstueskabet. Du må ikke gå tilbage til møllen og sidde der i din fugtige frakke. Det er vanvid at udsætte sig for sådan noget. Og i dette vejr burde der tændes op i kaminen hver dag."

Han gik og kom tilbage med et stort sjal af fin, skotsk uld. Oprindelig havde det været grønt, men vejr og vind havde givet det en matgylden farve. Han lagde sjalet i trekant, så det dækkede hans frakke, og gik ud i ruskregnen. Officerer og velhavende mænd i byen brugte overfrakker, men bønder og landboere gik med tykke sjaler hæftet sammen med en stor sjalsnål.

Sapphira sad og så ud på de dryppende træer og på de lette ametystfarvede skyer, der lå over møllen og næsten skjulte cedertræerne på den anden side af kløften. Der var et svagt smil om hendes mund, for det faldt hende ind, at mens hun og Henry talte sammen om Bluebell, havde de begge hele tiden tænkt på Nancy. Hun gad nok vide, hvor meget den ene havde at skjule for den anden!

Den slags tanker var ret underholdende for en kvinde, der ikke læste ret meget og måtte blive siddende i sin stol hele dagen lang.

Hun havde ikke brugt megen tid til eftertanke i de år, da hun fik sine børn og opdrog dem. Selv efter at de var blevet gift og havde forladt hjemmet, tog ledelsen af ejendommen al hendes tid. Hvert eneste år var der havearbejde og nyplantninger, slagtning og hensaltning. Syltning og henkogning om sommeren. Kirsebær, solbær, majs og æbler skulle tørres til vinterbrug. Den gang red hun ofte over til Winchester om lørdagen for at være der til søndagsgudstjenesten. Det var, fordi hun havde været så energisk og dygtig, at hun selv fra sin rullestol kunne holde sine tjenestefolk i ave.

2.

Nancy og Till

1

Torsdag morgen blev to store læderkufferter hentet ned fra loftet, og for første gang fik Nancy lov til at pakke dem under Tills overopsigt. Foruden kufferterne var der en praktisk kasse til sko, som Whitford havde lavet, for den stakkels frue måtte have så meget fodtøj med. De små tasker skulle være inde i vognen.

Klokken elleve fredag formiddag var mrs. Colbert parat i rejsekjole og kysehat. Hele tjenerstaben flokkedes om vognen for at se hende drage af sted. Lizzie kom med frokostkurven, der indeholdt lette forfriskninger, som skulle nydes på vejen til Winchester. Mølleren kom op til hovedbygningen for at løfte sin hustru ind i vognen. Nancy, der var iført sin søndagshat og sjal, stod parat til at krybe op på bukken til onkel Jeff, men mrs. Colbert sagde, hun skulle køre inde i vognen hos hende. Tjenestefolkene råbte mange gode ønsker efter dem, da vognen kørte af sted, og Henry gik ved siden af den, til han kom til møllen. Nancy havde sendt sin mor et bedende blik, da hun hørte, hun skulle sidde inde i vognen hos fruen. Men Till vidste, hvordan familien Dodderidge ræsonnerede. Hvis pigebarnet blev taget med som selskab, måtte hun køre inde i vognen.

Efter at Till havde lukket sin frues værelse, gik hun ned til møllen for at "rydde op" for mr. Henry. Hun havde sin egen opfattelse af, hvad der var passende, og hun fandt møllerværelset helt rigtigt til ham, ligesom kaptajn Dodderidges sadelkammer havde været det rette for ham. Hun syntes om den polerede valnøddetræsseng og sengetæppet med de store blå og hvide firkanter, som var vævet af den mrs.

Cowper, der også vævede tæpper. De fire messinglysestager, som mølleren læste ved om aftenen, var skinnende blanke. Kun en lille smule tælle var løbet ned i aftes. Den magelige lænestol ved siden af læsepulten var lavet af bøjede valnøddegrene og havde et højt, bekvemt rygstød. Till ville have lavet puder til denne stol, men herren havde sagt, at puder passede kun til kvindfolk. Hun var glad ved at se, at Nancy holdt herrens kobberting blanke, for hun vidste, hvor meget han holdt af dem.

Mellem de hvidlakerede bjælker, der holdt bræddevæggene sammen, havde mølleren anbragt træhylder, og på dem lå særlig skarpt og fint værktøj, som møllearbejderne aldrig fik lov til at røre. Desuden stod der en række kobberskåle og krus, som havde tilhørt hans bedstefar.

Nancy havde gjort rent i møllestuen, lige siden hun var tolv år gammel. Der var ikke noget dernede, som kunne slås i stykker eller ødelægges, havde fruen sagt til Till, og så var det jo en god øvelse for Nancy.

Till så sig kritisk om. Der var sengesnorene, lagener og tæpper, vandfadet, skuffen med sæbe og møllerens private håndklæde. Hun kunne ikke selv have holdt det bedre, tænkte hun. På vejen op til hovedbygningen begyndte Till som mindst hundrede gange før at spekulere over, hvorfor Nancy var faldet i unåde hos fruen. Indtil for nylig havde fruen jo snarere forkælet hende alt for meget, men det lignede ikke en Dodderidge pludselig at få noget imod én, de før havde holdt af. Till vidste, at Nancy selv mistænkte tykke Lizzie for at være skyld i det, men hun havde aldrig sagt, hvorfor hun troede det.

Gamle Washington kunne have givet Till nogle oplysninger om, hvorfor fruen var så forandret, men Washington var meget indesluttet. Mange års tjenergerning havde lært ham, at sladder hurtigt bringer tjenestefolk i ulykke.

For snart et år siden, i maj måned, var der sket noget meget beklageligt. Fruen sad endnu ved morgenbordet, efter at herren havde spist og var gået ned til møllen, da der pludselig hørtes høje, vrede stemmer fra køkkenet. Vinduer og døre stod åbne, så den friske forårsluft rigtig kunne komme ind i huset. Fruen genkendte tykke Lizzies stemme og tænkte sig, at hun skældte en af de andre tjenestefolk ud. Washington stod bag sin frues stol. Hun gjorde tegn til ham, at han skulle hjælpe hende op, tog hans arm og slæbte sig hen til køkkendøren.

Dette var hvad hun hørte, og det var ikke Lizzie, der talte nu, men derimod Nancy: "Hvor tør du vove at tale sådan til mig, Lizzie? Jeg vil ikke finde mig i det. Jeg klager til herren."

Så lo Lizzie højt og svarede: "Ja, naturligvis render du til herren! Er det ikke lige akkurat, hvad jeg siger? Du tror, du på det nærmeste ejer hele møllen. Der render du ned evig og altid både dag og nat og bringer ham buketter. Åh, jeg har såmænd mange gange set dig plukke violer og gemme dem under dit forklæde. I går tog du den hønselever, jeg havde stegt til fruen, og bragte den ned til hans frokost! Jeg må sige, du regerer i møllestuen med stor energi, dit gule pigebarn, og du er altid dernede, når der er brug for dig."

"Det er ikke sandt! Jeg skynder mig altid. Jeg bliver kun dernede, til jeg har fået alt melet bort, for det lægger sig på alting, og til jeg har gjort sengen i stand til ham."

"Gud bevare mig, ja jeg vil tro, du gør sengen i stand til ham. Det lyder vel nok nydeligt! Pas du bare på, at du ikke gør det en gang for ofte. Så ser det nok galt ud for dig, når man begynder at kunne se det på dig, miss Gulfjæs!"

Gennem Lizzies rå latter hørte man den unge piges fortvivlede gråd.

"Jeg vil ikke blive her og høre på din giftige tunge! Og han der er så god og venlig mod alle negrene her på ejendommen. Du skulle skamme dig, dit onde menneske!"

Nancy styrtede hulkende ud af køkkenet med ansigtet gemt i sine hænder. Hun så slet ikke mrs. Colbert, der stod i døren.

Den selvsamme aften fik Nancy ordre til at hente sin majsmadras fra Tills hytte og sove udenfor sin frues sovekammerdør. Og der havde hun sovet lige siden.

Om sommeren var det ikke slemt at sove udenfor fruens dør – for den unge pige havde altid sovet på gulvet. Men om vinteren trak det fra den store hal, og selv om hun gik i seng med strømper på og havde et tungt tæppe over sig, holdt kulden hende vågen i de mange, lange timer, inden morgenen kom.

De nætter, da mølleren ikke gik ned til møllestuen, men sov inde i fruens værelse, så hun ikke behøvede en pige så nær, at hun kunne kalde på hende, blev Nancy sendt over til Tills hytte og løb af sted med sin madras under armen og et lykkeligt smil på ansigtet. Hun elskede hytten og samværet med sin mor. Till og Jeff sov i den "gode stue", hvor der var en seng. Nancy rullede sin madras ud på køkkengulvet, og der lå hun og så skæret fra ildstedet spille over væggene, efterhånden som brændeknuderne brændte op. Her følte hun sig tryg, akkurat som da hun var en lille pige. Henimod morgen kunne hun høre

alle de velkendte lyde: onkel Jeffs snorken, hanernes galen, gårdhundenes gøen. Måske kom hendes mor ud og bredte et ekstra tæppe over hende, og så faldt hun i søvn igen.

Et par dage efter at Nancy var begyndt at sove uden for sin frues dør, mødte mølleren op ved morgenbordet med et dystert ansigt. Han sagde køligt god morgen til sin kone, satte sig ved bordet og spiste i tavshed sit bacon og æg. Da han havde fået sin anden kop kaffe, sagde han roligt:

"Washington, du kan gå, indtil fruen ringer på dig."

Så snart de var alene, så han over på sin kone.

"Sapphira, ved du, hvem der har gjort rent i mit værelse i den sidste tid?"

Hun så uskyldigt op fra sin tallerken. "Jeg tror, det er Bluebell. Du mener da ikke, at hun har lavet uorden i dine ting?"

"Bluebell er den mest uduelige og dovne tøs på hele ejendommen."

"Hun bliver nok flinkere efterhånden, Henry. Hvis hun ikke forbedrer sig, skal jeg sende Till ned og sætte fart i hende."

"Der bliver ikke brug for at sætte fart i hende nede på møllen. Træffer jeg hende der igen, smider jeg hende ud. Nancy skal holde mit værelse, sådan som hun altid har gjort."

"Men nu er Nancy gammel nok til at blive lært op som tjenerstuepige. Hvis du ikke vil have Bluebell, så prøv en af Marthas pigebørn. Till har jo hele husholdningen at tage sig af nu, da jeg ikke selv kan gå omkring mere, så hun trænger til Nancys hjælp her."

Mølleren sad et øjeblik tavs. Hans harme havde fortaget sig, og da han igen så op, talte han meget roligt.

"Naturligvis tilhører negrene her på ejendommen dig. Og jeg har aldrig blandet mig i din ledelse af dem. Men jeg siger dig én gang for alle, Sapphira, at jeg vil ikke have nogen af de pigebørn ned på møllen. Jeg agter ikke at lære et nyt pigebarn op. Nancy er stilfærdig og hurtig. Hun ved, hvordan jeg vil have det hele ordnet og retter sig efter mine ønsker. Jeg må bede dig lade mig låne hende den korte tid om morgenen."

Mrs. Colbert lo dæmpet. "Ja, selvfølgelig, hvis du lægger så megen vægt på det. Hvorfor skal dette spørgsmål tages så højtideligt? Jeg er ganske ligeglad, hvem der reder min seng," tilføjede hun lidt hånligt.

"Nej, du er ikke. Du ville aldrig lade andre end Till gøre rent i dit værelse. Det er ikke min seng, der interesserer mig. Det er pigebarnets stilfærdige, høflige væsen, jeg sætter pris på, og så driver hun aldrig om dernede og sladrer med mændene."

Han sagde ikke mere, men gik ud i hallen og tog sin bredskyggede hat – der den morgen var hvid af to dages mel.

Da Nancy oprindelig begyndte at gøre rent i møllestuen, gik hun i reglen derned, mens mølleren var oppe at spise sin morgenmad. Somme tider måtte hun tidligere ned til ham med hans nystrøgne skjorter og undertøj for at lægge dem i skufferne, inden han låsede dem. Efter nogen tids forløb kom hun i vane med at gå tidligt derned, fordi hun altid blev hilst med et smil og et venligt: "God morgen, barn." Næst efter hendes mor og mrs. Blake var der ingen i verden, hun elskede så højt som herren. Hun havde aldrig hørt et vredt ord fra ham – og for resten ikke ret mange ord i det hele taget. Men hun var glad over hans venlige morgenhilsen og over følelsen af at være ham til nytte.

En forårsmorgen, da de gule påskeblomster lige var sprunget ud, plukkede hun en buket på vejen ned til møllen og satte dem i et af kobberkrusene på hylden. Hun syntes, de stod så smukt til kobberet. Mølleren var allerede gået op for at spise. Hun vidste ikke, om hun turde lade dem stå eller ej. Det kunne jo være, at han ikke syntes om, hun tog sig den slags friheder.

Den næste morgen stod blomsterne stadig i kruset. Mølleren stod og sleb sin barberkniv. Da hun kom ind, vendte han sig mod hende.

"God morgen, barn. Hvem er det, der har sat røgpiber ind til mig?"

Nancys gyldne kinder rødmede. "Jeg fik øje på dem, da jeg løb herned, mr. Henry. Jeg satte dem i vand, for at de skulle holde sig friske, og så glemte jeg dem, da jeg gik."

"Lad dem blot stå. Jeg kan godt lide at se blomster i det krus. Min far drak altid sit øl af det."

Fra den dag plukkede Nancy ofte blomster i smug på sin vej ned til møllen og gemte dem under sit forklæde.

Mølleren var altid lidt skuffet, når Nancy ikke bankede på hans dør, inden han gik op til hovedbygningen, men han foreslog aldrig, at hun skulle komme tidligere, og heller ikke ventede han et eneste minut dernede. Hans sølvur lå altid ved siden af ham, mens han barberede sig, og når det viste fem minutter i otte, tog han sin hat på. Mændene i Colbert-familien havde et dårligt rygte, hvad kvinder angik. Det var derfor, Nancy så ofte blev regnet for en af Colbert-bastarderne til trods for sin lighed med kunstmaleren fra Cuba. Nogle sagde, at Guy Colbert var hendes far, andre at det var Jacob. Skønt Henry fra naturens hånd var en ægte Colbert, havde han aldrig opført sig

som de andre, og aldrig nogen sinde var han blevet beskyldt for at være far til et uægte barn.

Mølleren førte en meget ensom tilværelse. Efter aftensmaden sad han i reglen en times tid inde i dagligstuen hos sin hustru, men så gik han ned til møllen og satte sig til at læse. Bibelens blade blev slidt tynde, og der var mange notater i marginen. Når han havde tændt de fire lys, satte han sig i sin lænestol og læste både med øjnene og hjernen. Og han tænkte over det læste. Han stødte på modsigelser, der gjorde ham bekymret. *John Bunyan* blev en trøst for ham, fordi han selv altid havde været bekymret. Somme tider havde han en urolig nat og var oppe og påklædt længe inden lille Zach kom løbende fra hovedbygningen med hans barbervand. Så plejede han at holde udkik efter mulatpigen for at se hende komme gående ad havestien. Hvor var hun glad – lige så sorgløs som blomsterne og fuglene. Først da Bluebell indtog hendes plads i to dage, forstod han, hvor megen kærlighed og finfølelse Nancy lagde i arbejdet med at ordne alt i hans beskedne værelse, som han ønskede det. Allerede da hun var barn, havde han mærket, hvor gerne hun ville være ham til behag. Da hun blev ældre, betragtede han hende som Mercy, Christianas elskelige ledsagerinde. Når han læste anden del af sin bog, så han tydeligt Nancys træk og skikkelse i Mercy.

2

Aftenen efter at mrs. Colbert var rejst, følte Till sig ensom og nedtrykt. Dagen igennem havde hun haft travlt og tvang sig til at holde humøret oppe. Men nu, da solen gik ned bag højderne, sad hun på sin hyttes dørtrin og så tusmørket komme.

Det var første gang, hun ikke var med sin frue på den årlige påsketur til Winchester. Hun var glad over, at valget var faldet på Nancy, for det kunne jo tyde på, at miss Sapphys uforståelige hårdhed mod pigebarnet var ved at fortage sig. Men inderst inde følte Till sig skuffet og tilsidesat. Det havde altid været hende en stor glæde at komme på besøg i dommer Halsteads store byhjem og hjælpe til med opvartningen ved de middagsselskaber, som mrs. Halstead gav efter helligdagene. Den tredje søster, mrs. Bushwell, der nu ejede Chestnut hil, kom også til byen på denne tid og havde sin kammerjomfru og sin kusk med. Fra dem hørte Till om alt, hvad der var sket derhjemme siden sidste påske. "Hjemme" var for hende stadig Chestnut Hill.

Denne møllegård ved Back Creek havde aldrig været "hjemme" for Till. Som hun sagde til sig selv, holdt hun mere af at leve sammen med "mennesker" end mellem fattige bønder og nybyggere. De mange nyttige, raffinerede ting, hun havde lært af mrs. Matchem og var så stolt af, fik hun kun sjældent brug for her. Inden fruen blev syg, havde det da været lidt bedre. Den gang kom venner fra Winchester ofte på besøg og blev natten over eller slog sig ned for en uges tid, og så var der da fornøjelse ved at holde messing og sølvtøj smukt pudset og både lagener og duge bleget. Den gang plejede miss Sapphy også at aflægge

et langt sommerbesøg hos sin søster på Chestnut Hill, og Till var altid med.

Till opdagede, at hun kom til at ryste ved at sidde der på dørtrinet og mindes lykkeligere dage. Hun rejste sig og gik ind i hytten. Da hun vendte tilbage, havde hun et vatteret tæppe om skuldrene. Når vejret var så stille om foråret og sommeren, stod der ofte flossede tågeskyer over de lavtliggende enge nede ved mølledammen. Hele Tills hemmelige misfornøjelse med møllegården kunne samles i den bemærkning, at der var fugtigt. Selv i solskinsvejr var lagenerne på en vaskedag længere om at tørre, end de burde være. Om efteråret var rimfrosten stærkere her end ovre hos mrs. Blake ved hovedvejen. Når Till og fruen vendte hjem fra deres fjorten dages påskebesøg i Winchester, og der i den tid ikke havde været tændt op i dagligstuen, var der mugpletter på det engelske tapet.

"De har nok haft klamt vejr heroppe," sagde miss Sapphy så muntert. "Det er godt for de tidlige roser." Hun ville aldrig indrømme, at der var fugtigere her end andre steder.

Men den tunge luft gjorde Till tung om hjertet. Hun havde aldrig under nogen omstændigheder været en munter negerkvinde. I sin tidlige barndom på Chestnut Hill havde hun en gang været udsat for et voldsomt chok. En aften da hun lå i sin lille seng og så sin mor klæde sig på til slavernes nytårsfest, gik der ild i hendes kjole ved, at hun kom for nær til et lys, og den arme kvinde løb skrigende og omspændt af flammer ud i den kolde vinterblæst. Det stakkels menneske var brændt til døde, inden de andre negre kunne nå hen til hende og få ilden slukket. Og hvad barnet angik, så sagde negrene, at hun var blevet slået med stumhed og aldrig ville komme til at tale igen.

Hun sagde ikke et eneste ord, da de prøvede at trøste hende, men så kun på dem med rædselsfyldte øjne. Husholdersken, mrs. Matchem, tog Till med op til hovedbygningen og lagde hende i en lille seng inde i sit eget værelse, og da hun først var borte fra de letbevægelige negre, begyndte hun at sove normalt igen. Hun udviklede sig til at blive en kvik, klog, lille pige – men hun var altid indesluttet og alvorlig. Mrs. Matchem var også alvorlig. Till elskede hende højt og anstrengte sig for at ligne hende både i væsen og tale. Matchem indprentede hende, at der var en himmelvid forskel mellem at gøre sit arbejde godt og blot at gøre det. Den lille negerpige stod ofte og så op på den høje, skotske kvinde, mens hun lagde sig hendes ord på hjerte. De andre tjenestefolks hviskende bemærkninger om, at det var rarest at tage arbejdet let, hærdede hun sig imod, som om det var Fristeren selv, der talte til hende.

Da kaptajn Dodderidge var død, og miss Sapphy havde giftet sig og flyttede til Back Creek, købte hendes søster, mrs. Bushwell, de andre arvinger ud og overtog Chestnut Hill. Mrs. Bushwell interesserede sig kun for staldene og overlod hele husholdningen til mrs. Matchem. Till blev på Chestnut Hill og arbejdede under Matchems ledelse, til hun var femten år gammel. Så købte Sapphira Colbert hende.

En sommer, da mrs. Colbert kørte ned til Chestnut Hill på sit årlige besøg, tog hun en ung neger med sig, der havde røbet særlige anlæg for at omgås heste, og i to vintre havde været lejet ud til smeden i Back Creek. Denne smed var kommet fra Pennsylvania, og hans dygtighed imponerede egnens søvnige beboere. Han kunne ikke alene sko og kurere heste, men han lavede også udmærkede arbejdsvogne. Mrs. Colbert havde ikke

svært ved at overbevise sin søster om, at sådan en smed ville være til uvurderlig nytte i hendes stalde. Hun var villig til at bytte ham bort mod pigebarnet Till og hundrede dollars. Mrs. Bushwell blev højlig overrasket ved dette ædelmodige tilbud og slog straks til. Men Matchem kneb læberne sammen og rynkede misfornøjet på sin lange næse.

Till var ikke ked af at skulle rejse bort og se nye steder. Ivrig og stolt steg hun op i vognen. Men lige fra den første aften på møllegården følte hun sig indespærret af de store skove. I mange år led hun af længsel efter mrs. Matchem og den åbne, friske, velopdyrkede egn, hun havde forladt.

Da Sapphira giftede Till med Jefferson, som var meget ældre end hun, og hvis mangler var velkendt mellem negrene, fandt hun sig i denne ordning med stor værdighed. Ingen fik nogen sinde at vide, hvor meget hendes stolthed led – måske var hun ikke engang selv klar over det. Hendes livs højeste ønske var at have en god og hædret stilling. Mrs. Matchem havde lært hende at sætte pris på sin stilling. Det var vigtigt for en tjenerstuepige og kammerjomfru altid at se pæn og sirlig ud. Det svære arbejde i et stort hus på landet blev aldrig lagt på Tills skuldre. Hun gik altid i sort kjole og hvidt forklæde og havde pæne sko og strømper. Nogle år efter at hun havde flyttet sine ejendele fra kvistværelset i hovedbygningen over til Jeffs hytte, kom den cubanske maler for at male herren og fruen. Han var lang tid om portrætterne.

Mens Till sad der på dørtrinet pakket ind i sit vattæppe, hørte hun en klagende lyd ovre fra de dybe skove bag kløften. Den første svale! Hun sukkede. Hvor hun dog hadede den fugls skrig! Hvert eneste forår måtte hun finde sig i at høre det

udover dette triste, livløse landskab. Nu begyndte et nyt forår, og her sad hun stadig ved mølledammen og de fugtige enge.

Derovre, hvor den lange vej, der snoede sig gennem skovene, endte, hævede Timber Ridge's lange lige linje sig som en blå mur. Når man var kommet over bjergkammen og drog videre, kom man til Capon floden. Der havde Till været, den gang fruen brugte badene ved Capon Springs. Længere borte i samme retning lå Romney, hvor hun havde hørt, at der boede fine familier. Lige foran på den anden side af kløften kunne hun se North Mountains vage konturer. Der gik ingen vej derop, kun nogle få hjulspor i de endeløse skove. Hytterne lå milevidt fra hinanden, og der var små stykker land beplantet med majs og kartofler og måske græskar. Till tænkte sig, at det fattige hvide rak, som boede deroppe, hovedsagelig levede af egern, de selv skød, og af et par svin, som de fodrede med agern. Hernede i dalen langs den brede vej, der gik til Winchester, var der ganske vist nogle pæne gårde beboet af velhavende familier. Når man nåede så langt som til Hayfield kirke, blev skoven tyndere og landskabet venligere.

Men det var først, når hun kunne se det røde murstens brøndhus lidt udenfor Winchester, at hun følte, hun var ude i verden igen.

Hvor hun dog elskede det første glimt af brolagte gader uden mudder og pløre! Man kom ind i byen ad Water Street, der havde pæne huse af bleggrå kalksten med mansardtag på begge sider. Ja, kalkstenen var nok grå, men den havde et blåligt skær, og stenene var ikke så glat tilhugget, at det berøvede dem alt liv. Det var sådan nogle noble huse! De lå lige ud til gaden og havde grønne skodder og dørhamre af messing. Bag hvert hus var der

en lille have med mur omkring og en vandhane ved hvert hus. Det var, ligesom Water Street ønskede en velkommen til byen.

Når man kørte videre og var kommet forbi Kristkirken, kom man til det kvarter, hvor de fornemme familier boede, og der lå dommer Halsteads hus, hvor miss Sapphy og Nancy var nu i aften. Der havde husene en overbygget indgang med høje søjler og var omgivet af haver med græsplæner og skyggefulde, blomstrende træer. Hvor ofte havde Till ikke, når der skulle være selskab, og hele huset var oplyst, stået ved foden af trappen i den store forhal og ventet for at vise damerne ovenpå og hjælpe dem af tøjet. Hver gang tjeneren hørte gruset knirke under hjul, slog han døren op …

Netop i samme øjeblik hørte Till en ganske anden lyd lige ved sig. Gamle Jeff kom sjoskende inde i halvmørket. Han standsede og blev forlegen stående foran skikkelsen på dørtrinet.

"Det er ved at blive sent, kære," sagde han med sin pibende stemme.

3

Da mrs. Colbert altid var i Winchester i påsken, plejede mølleren at spise påskemiddagen hos sin datter og hendes to småpiger. I år faldt påsken tidligt – den treogtyvende marts – men vejret var klart, og solen skinnede den formiddag, så det var varmt af årstiden at være. Han gik over engen for at følge mrs. Blake og hendes to små piger til kirke. Børnene betroede ham begejstret, at det var mr. Fairhead, der skulle præke – han var deres lærer – og bagefter kom han til middag. Det ville være ligesom at have selskab, for mr. Fairhead var ikke gammel og kedelig som de fleste prædikanter og bad ikke så lang bordbøn, at den stegte høne blev kold.

Kirken var en trist, træbeklædt bygning uden tårn eller klokke, og den lå på en nøgen skråning, som var furet af mange render, som regnskyllene havde dannet i den grusede jordbund. En gang havde bygningen været rødmalet, men nu havde plankerne slået sig af mangel på maling. Kirken lignede nærmest en fabrik, der lå øde hen og var overladt til vind og vejr. Nede i kælderen under kirken blev der holdt skole.

Mølleren og hans datter gik op ad fire trøskede trætrin og trådte ind i kirken, men da de kom indenfor, skiltes de, for alle mænd og drenge sad på den ene side af gangen og kvinder og småpiger på den anden. Stolene bestod af lange bænke med rygstød, men uden knæleskamler. Der fandtes ikke tæppe på gulvet, og heller ikke var der fortræksgardiner foran de støvede vinduer. Det stejle skifertag blev båret af hvidkalkede spær. Oppe under taget lige over indgangsdøren var der et galleri,

hvor negrene sad. Det var en fast regel, at de landmænd, der ejede slaver, sendte dem i kirke om søndagen.

Mens mrs. Blake nogle øjeblikke knælede i stille bøn, sad Mary og Betty og kikkede ind mellem hatte og solkyser for at prøve at se et glimt af deres kære mr. Fairhead, der sad bag prækestolen i en spånstol og ventede på, at menigheden skulle være forsamlet.

Da lyden af tykke sko mod trægulvet var forstummet, rejste mr. Fairhead sig og sagde: "Lader os alle bede." Han lukkede øjnene og begyndte sin påkaldelse. I det stærke lys, der strømmede uhindret ind gennem vinduerne, så han meget ung ud med sine røde kinder og sit gule hår. Han var blevet sendt ud til dette fjerne sted for at undervise i landsbyskolen og "optræde på prækestolen", skønt han endnu ikke var præsteviet. I den lange sommerferie boede han i Winchester og fortsatte sine studier, men hver lørdag red han ud til Back Creek for at forrette gudstjenesten om søndagen.

Da han havde sluttet bønnen, nævnede han salmens nummer og læste den op højt og tydeligt, for mange medlemmer af menigheden kunne ikke læse. Da han lukkede salmebogen, rejste menigheden sig. Gamle Andrew Shand, en skotte med stridt, rødt hår og bakkenbarter, var officiel forsanger. Han slog en stemmegaffel mod rygstødet på den bageste bænk og begyndte: "*Der er et paradisisk land*" i et træt snøvlende tempo. Mr. Fairhead faldt i og så samtidig op til galleriet. For ham var sangen den levende tilbedelse i søndagsgudstjenesten, og negrene oppe under taget sang disse gyldne løfter og mørke advarsler med dyb hengivelse. Tykke Lizzie og hendes datter, Bluebell, kunne høres over alle de andre. Bluebell havde en

nydelig sopran, men Lizzie sang med lige stor lethed sopran og alt. Alle nede i kirken anerkendte hendes evner, og Andy Shand var den eneste, der nogen sinde beklagede sig over, at hun "tog tonen fra ham". De gamle, der ikke kunne læse, "forstod ordene", når Lizzie sang. Hun kunne ganske vist heller ikke læse, men hun havde lært alle salmerne udenad. Mr. Fairhead spekulerede ofte over, hvorfor hun udtalte bogstavet *R* så tydeligt, når hun sang, men aldrig, når hun talte.

"Om vi blot stod, hvor Moses stod
og skued' viden om,
da ville Jordans mørke flod
ej varsle død og dom."

Da Lizzie havde kvædet det sidste vers og satte sig, så den unge prædikant op til galleriet, ikke netop med et smil, men med anerkendelse. Han følte ofte trang til at takke hende.

Hvad Andy Shand angår, så hadede han Lizzie og alle familien Colberts negre. Hans antipati strakte sig til Colberts selv, og slev mr. Blake "følte han sig ikke sikker på".

Da menigheden havde forladt kirken, gik mr. Fairhead og mølleren ned ad vejen fordybet i samtale. Mrs. Blake og børnene fulgte efter. Hun vidste, at hendes far nød samværet med en kundskabsrig mand som Fairhead, og det var derfor, hun havde bedt prædikanten til middag. Deres samtale drejede sig ganske vist om almindelige landbrugsemner – om forårsarbejdet og udsigterne for hvede og hø. Men lidt efter begyndte mølleren at spørge om landsbyskolen og mr. Fairheads elever. Den unge mand fastholdt, at der var flere velbegavede drenge mellem dem, og nogle af dem red helt over til skolen i Peughtown. Der var endog drenge oppe fra bjergene,

som ville klare sig helt godt, hvis de blot fik en chance. For eksempel Casper Flight … Men så løftede Colbert afbødende hånden.

"Tal ikke til mig om Flight, mr. Fairhead. Jeg har malet den mands usle majs og boghvede gratis i mindst ti år, og så driver han oven i købet om ved møllen og stjæler ærlige folks korn. Min mand, Sampson, har flere gange grebet ham om natten inde i lagerrummet med en sæk i hånden."

"Ja, jeg ved alt om ham, mr. Colbert. Men hvis De så, under hvilke forhold det korn er dyrket, ville De ikke beklage Dem over at skulle male det gratis. Flights ejer ikke en hest, og denne dreng Casper graver selv jorden igennem på de småpletter, hvor de dyrker majs og boghvede. Han trækker ploven, og hans mor styrer ploven og holder jernet i jorden. Sidste forår fik jeg mr. Giffen oppe på åsen til at låne Casper en hest, så han kunne få sin boghvede i jorden, men så kom Caspers far uventet hjem, slog drengen til jorden, spændte hesten fra og red på fisketur over til Capon River."

"Det er jeg glad over, at De har fortalt mig. Hvis familien Flight kan hjælpes, vil jeg gerne gøre mit dertil. Jeg kunne godt give drengen arbejde i den travle tid, men De ved jo, at disse drenge fra bjergene ikke vil arbejde sammen med negre og kulørte."

"Ja, det ved jeg." Mr. Fairhead sukkede. "Det er det eneste, de er stolte af, at de er hvide. Det er virkelig tragisk."

Hver gang Colbert traf David Fairhead, ønskede han, at han kunne træffe ham oftere. Han havde gentagne gange inviteret ham til møllegården, men han lagde mærke til, at Fairhead ikke befandt sig vel i Sapphiras selskab. Han var sky og usikker, og

det så ud til, at Sapphira nød at forvirre ham med sin lette ironi. Da han kom fra Pennsylvania, regnede hun ham for et laverestående væsen. Og dog var hendes væsen overfor underordnede – såsom skomagere, slagtere, vævere og købmænd – fuldkomment. Når den gamle kostebinder eller den vagabonderende blikkenslager kom til huset, blev de altid inviteret ind til middagsbordet, og hun vidste ganske nøjagtigt, hvordan hun skulle snakke med dem. Men overfor Fairhead anlagde hun en drillende, overlegen tone, som om hun gjorde nar ad hans enfoldighed. Efter Henrys mening betød det, at hun i virkeligheden ikke regnede ham som underordnet, men som ligestillet – blot af den forkerte slags. Fairhead boede hos mrs. Bywaters på posthuset, og Sapphira vidste, at hans sympatier var for "Norden". Hun lo, da hun sagde til Henry, at hun kunne "lugte det på ham".

Ja, hun indrømmede ganske vist, at en dumrian var han ikke, sådan som hans forgængere i lærerfaget. Hun var glad over, at Mary og Betty havde en lærer, der ikke brugte skråtobak eller talte som folk fra bjergene. Han havde sikkert fået en god opdragelse – efter begreberne i Pennsylvania. Men man kunne nu sige, hvad man ville, han var hyklerisk. Og hvis hun havde gjort ham usikker, var det blot, fordi han ikke havde mod til at tage til genmæle overfor hende. "Hvordan skal jeg kunne tale med en mand, der rødmer, hver gang jeg driller ham? Du må hellere opgive det, Henry!"

Og så blev skolelæreren ikke inviteret til møllegården igen.

3.

Gamle Jezebel

1

Den første morgen efter sin hjemkomst fra byen, sendte mrs. Colbert bud efter Till og meddelte hende, at hun agtede at besøge tante Jezebel nu i formiddag. "Jeg vil først se mig lidt om i gården. Send Nancy herind, så hun kan klæde mig på, og sig til Tap, at drengene skal være her om en time."

"Drengene" var unge negre, der blev kaldt ind fra laden eller markerne for at hjælpe Tap med at bære fruen. På hver side af stolen var der to jernringe, og drengene stak to lange, stærke stænger i dem og bar mrs. Colbert omkring på ejendommen. Tap var en af møllearbejderne, men han elskede at gøre damerne tjenester. Han var en køn, ung fyr, og han vidste også, at fruen fandt ham køn. Han plejede at lade sine hjælpere vaske sig ved disse lejligheder. "Tag de gamle klude af, og tag en ren skjorte på til ære for fruen."

Den morgen var solskinnet så stærkt, at fruen havde en lille knækparasol med. Mændene bar hende ned ad de murstensbelagte gange, der havde klippede buksbomhække på begge sider – de var mørke som takstræer, undtagen hvor de nye lysegrønne skud stak frem. Mrs. Colbert beså alle blomsterbedene. Syrengangen stod nu i knop, og de gule roser var lige ved at springe ud. Fruen sendte Tap ind efter sin havesaks og klippede et par grene af jasminbusken. De fyldte luften med den herligste duft. Med grenene i skødet lod hun sig bære videre, indtil hun nåede gamle Jezebels hytte, hvor hendes stol blev anbragt ved den gamle negerkvindes seng.

"Du ved jo, hvem jeg er, ikke sandt, tante Jezebel?"

"Jo, naturligvis, miss Sapphy! Har jeg måske ikke kendt Dem siden den dag, De blev født?" Den gamle kone lagde sig om på siden for bedre at kunne se sin frue.

Hun var blevet meget tynd, siden Sapphira sidst havde set hende. Som hun lå sammenkrøbet der i sengen, lignede hun en mager, gammel, grå abe. Før havde hun været en høj, kraftig kvinde. Hendes grå, krusede hår var omviklet med klude. Hun var ganske tandløs, og hendes hud havde fået et gråligt skær. Jezebel mente selv, at hun var omkring femoghalvfems år gammel. Hun vidste, at hun havde været atten, da hun blev taget til fange og solgt til en britisk slavehandler, men hun var ikke sikker på, hvor mange år der gik, inden hun lærte engelsk og var blevet i stand til at holde regnskab med tiden.

Mrs. Colbert lagde jasmingrenen på puden lige ved den gamle kones ansigt. "Jasminerne er sprunget ud, og jeg tænkte, du ville være glad ved at lugte til dem. Der findes ikke en mand på hele ejendommen, der kan passe buskene så godt som du."

"Tusind tak, mam. Jeg har jo hjulpet Dem med at plante de fleste buske her, ikke sandt? Her var ingen verdens ting, da vi kom – undtagen den gamle, hvide syrenbusk."

"Ja, det var gode dage, tante. Jeg har været nødt til at holde mig længe inden døre ligesom du."

"Men Missy, kan lægerne i Winchester da ikke gøre noget for at hjælpe Dem? Hvad nytte er de så til?" Hun tav og snappede efter vejret.

"Nej, du må ikke tale så meget. Vi må jo tage, hvad der kommer, og finde os i vor skæbne."

"Ja, Missy, jeg finder mig i min skæbne," hviskede den gamle kone.

Mrs. Colbert fortsatte trøstende: "Når jeg sidder ude på verandaen en dag som i dag og ser mig om, så tænker jeg ofte på, hvordan vi plejede at stå tidligt op og rive havebedene og plante om, inden det blev for varmt. Og du plejede at løbe ned i kløften og brække ellegrene af, som vi stak ned omkring planterne for at skærme dem mod solen. Det husker du vel også?"

Den gamle negerkvinde så op på hende og nikkede.

"Nu skal jeg læse en af Davids salmer for dig. Det vil styrke os begge." Fra sin pose tog mrs. Colbert sine briller og en bønnebog, men hun åbnede den ikke, mens hun fremsagde: "*Herren er min hyrde*".

Jezebel lå og så på hende med strålende øjne under de næsten gennemsigtige øjenlåg.

Da mrs. Colbert havde fremsagt hele salmen, kaldte hun på Nancy, der ventede ude i hyttens køkken for det tilfælde, at fruen skulle få brug for hende.

"Er drengene derude?"

Så vendte hun sig igen mod sengen. "Har du tæpper nok, Jezebel? Sørger de for, at du ikke fryser?"

"Ja, miss, niggerne er meget gode mod mig. De lægger et strygejern nede ved mine fødder og en pose med varmt salt under mine knæ. Og Lizzie sender tit Bluebell herned, så hun kan sidde hos mig, og det hjælper til at få tiden til at gå. Hun og Bluebell kommer også og synger for mig."

"Men Till fortæller mig, at du ikke spiser noget. Du må spise for ikke at miste kræfterne."

"Jeg har ikke lyst til noget, Missy."

"Er der ikke noget, du har lyst til? Tænk dig om, og sig mig det. Er der slet ikke noget?"

Den gamle kone lo listigt, blinkede med det ene papirtynde øjenlåg, og der var en vis dyster humor i hendes øjne. "Nej, tak, jeg kan ikke tænke mig noget, jeg har lyst til, undtagen et lille barns hånd."

Nancy, der sad og krøb sammen i en krog, udstødte et forskrækket skrig og løb hen til sengen. "Åh, nu taler hun i vildelse igen! Missy, De må ikke blive her! Hun fantaserer!"

Mrs. Colbert sendte den unge pige et fast, iskoldt blik. "Du behøver ikke at blande dig i dette. Jeg kender din oldemor godt nok, og hun taler ikke mere i vildelse, end jeg gør." Hun vendte sig igen mod sengen, tog Jezebels kolde, grå hånd i sin og klappede den. "Farvel, tante Jezebel, jeg kommer snart igen. Prøv nu at få dig en lille lur."

Hun vinkede ad de fire unge mænd ude i gården, og de kom og bar hende bort.

2

Jezebel var den eneste af familien Colberts negre, der var kommet fra Afrika. Alle de andre var, som de med stolthed sagde, virginianere, det vil sige, de var født og opvokset på familien Dodderidges gods eller hos deres naboer i Loudoun distriktet. Men Jezebel kom fra Guinea, denne guldgrube for slavehandlere, og var blevet ført bort, omtrent tyve år inden importen af slaver blev ulovlig. Hun blev solgt til sin første ejer om bord på et britisk slaveskib i Baltimores havn.

Den landsby i Afrika, hvor hun var født, lå et godt stykke inde i landet, henved fire dages rejse fra kysten. Landsbyen blev overfaldet og tilintetgjort af en stamme fra kysten, der indfangede slaver til slaveskibene. Den mordbrandsnat, da hun så sin far blive myrdet og sine fire brødre falde i kamp, huskede gamle Jezebel kun dunkelt. Det hele var forbi i løbet af nogle få timer. Af landsbyen var der kun en rygende askehob og mishandlede lig tilbage. Om morgenen var hun og hendes medfanger lagt i jern og på vej ud mod havet.

Da de nåede ud til kysten, blev de holdt i en palisadeindhegning, indtil de var helt afklædt og barberet over hele kroppen, samt overskyllet med havvand. Et engelsk skib, *Albert Horn*, lå til ankers ude i bugten med næsten fuld last af negre om bord. Vinden var god, og kaptajnen ventede utålmodigt på byttet fra dette sidste overfald.

Jezebel og nogle andre fanger blev roet ud i små både og sat om bord lænket sammen ved ankellænker. De stammede fra en vild, menneskeædende stamme, og ugerne i palisadeindhegningen havde ikke tæmmet dem.

Da *Albert Horn* var under sejl, og de blå bjerge inde i landet begyndte at forsvinde, blev fodlænkerne taget af de kvindelige fanger, for det var lidet sandsynligt, at de ville volde vanskeligheder.

Albert Horn var bygget til slavehandel og havde to dæk. Negrene blev stuvet sammen mellem over- og underdækket på en platform, der var lige så lang og bred som selve skibet, men der var kun tre fod og fire tommer mellem hylden, de lå på, og overdækket, der dannede tag. Slaverne foretog den lange to eller tre måneders sørejse enten siddende eller liggende på bræddegulvet, hvor deres nøgne kroppe lå tæt op mod hinanden. Mændene lå forude for storlugen og kvinderne agten for den. De var alle nøgne på hele turen og blev barberet en gang hver fjortende dag. Da der ikke fandtes kloakker af nogen art, var både slavernes opholdssted og de selv i en frygtelig forfatning hver morgen, så både de selv og deres opholdssted blev overskyllet med havvand fra en slange. Kaptajnen på *Albert Horn* var ikke brutal, og hans skib kunne bruges som model for andre slavetransporter. Når vejret ikke var for slemt, fik de mandlige fanger lov til at tilbringe nogle få timer hver aften på underdækket lænket sammen to og to, mens deres platform blev skuret og desinficeret. Samtidig blev kvinderne sluppet løs på underdækket uden at være lænket.

Den første nat *Albert Horn* var under sejl, gav søfolkene Jezebel det navn, hun beholdt efter den tid. Da de to mænd, der havde opsyn med mellemdækket, havde overbevist sig om, at alle kvinderne var på plads, slukkede de deres lygter og gik op på dækket for at få en mundfuld frisk luft. Da styrmanden senere hørte råb og skrig fra kvindeafdelingen, kom han

løbende ud fra sin kahyt og så vagten prygle løs på et pigebarn, de havde trukket frem fra en klump rasende, kæmpende negre.

"Det er denne hersens Jezebel, der er skyld i urolighederne, sir," stønnede en af vogterne.

Styrmanden sprang frem og prøvede at få tag i hendes strube for at kvæle hende, men hun var ham for hurtig. Som en dogge snappede hun efter ham og bed tværs igennem yderste led af hans tommelfinger.

Næste morgen bankede det foruroligende i styrmandens finger, han fortalte historien til kaptajnen og tilføjede, at han så ingen anden udvej end at kaste denne kvindelige gorilla over bord, for hun kunne vist ikke tæmmes.

Kaptajnen var bange for, at styrmanden skulle få en alvorlig blodforgiftning, men en tredjedel af lasten var hans egen, og han havde ikke lyst til at kaste noget af den over bord, så han besluttede sig til at tale med det pigebarn, der kunne holde tre mandfolk og pisken stangen.

"Vask hende, giv hende bidsel på og bring hende herop," sagde han til styrmanden. Han selv nærmede sig aldrig slavedækket, for han kunne ikke holde stanken ud.

Jezebel blev belagt med svære jernkæder og bragt op til beskuelse. Hendes nøgne ryg var fuld af mærker og blodige sår, men hun førte sig med stolt overlegenhed, og der var ingen bøn om nåde i hendes blik. Kaptajnen gav de matroser, der havde hentet hende, ordre til at fjerne rebet om hendes hals. Så vandrede han op og ned med piben i munden og målte hende fra top til tå. Han blev klar over, at pigebarnet var mere værd end tre af de andre kvinder tilsammen – og lige så meget som de bedste af mændene. Hvad skikkelsen angik, var hun noget

udover det almindelige af en afrikansk negerpige at være – for hun var høj, rank, kraftig og havde lange, slanke ben. Kaptajnen havde en slags respekt for en velbygget skabning, hvad enten det var en ko, en hest eller en kvinde. Og han havde særlig respekt for enhver, der kunne tage en sådan omgang prygl uden at bukke under.

Han gav ordre til, at Jezebel ikke skulle sendes tilbage til mellemdækket. Hun skulle opholde sig på overdækket i al slags vejr fastgjort til dækkets rækværk med en let lænke. Hun skulle have en sømandstrøje til at dække sine sår med, og om natten skulle der gives hende et stykke sejldug.

Efter at pigebarnet således var blevet isoleret, voldte hun ikke flere vanskeligheder – men hun lo højt, hver gang styrmanden gik forbi med armen i slynge. Rejsen var lang og vejret ugunstigt. Jezebel blev rullet omkring på dækket, overskyllet af vældige brodsøer og var somme tider meget søsyg, men hun beklagede sig ikke. Når sømændene spulede overdækket, tog hun sin trøje af og var glad, når de overhældte hende med søvand. Med undtagelse af nogle få lange ar på ryg og hofter var der nu ingen spor af det, der skete den første nat, hun var om bord.

Da *Albert Horn* omsider nåede Baltimore, lod kaptajnen skibet lægge bi udenfor havnen, indtil købere fra Maryland og Virginia kunne blive underrettet og nå ud til ham. Han lagde mærke til, at Jezebel betragtede husene inde ved kajen med en levende interesse, der var vidt forskellig fra hendes medfangers sløve ligegyldighed.

"Hun bliver den, der betaler sig bedst af dem alle sammen," sagde han til styrmanden.

I den første båd fuld af købere, der kom ud til skibet, var der en hollandsk kvægopdrætter, og han havde lægen fra sit distrikt med. Kvægopdrætteren og hans ven, lægen, havde aldeles ikke hastværk. De så på en mængde negre. Jezebel undersøgte de meget grundigt og talte så sammen på hollandsk, men henvendte ikke et ord til kaptajnen. Kvægopdrætteren pegede på arrene på hendes krop og vinkede ad anden styrmanden.

"Hendes temperament?" spurgte han.

"Det er de negre, der tog hende til fange, som har gjort det. Hun satte sig til modværge, og hun er stærk som en bjørn."

Hollænderen mindede selv om en bjørn, men lægen så ud til at være både klog og elskværdig. Han stak hånden i lommen og tog en lille dyreskindspose frem, hvori der var to firkantede stykker ahornsukker. Det ene stykke stak han i munden og smaskede velbehageligt. Det andet rakte han til Jezebel med et spørgende smil. Hun åbnede munden. Ved det syn drejede andenstyrmanden hovedet og så bort. Lægen lagde sukkeret på Jezebels tunge. Hun tyggede det, lo og rakte tungen ud efter mere. Lægen nikkede bekræftende hen til sin ven. Hollænderen betalte den pris, kaptajnen forlangte, tog Jezebel med ind til Baltimore og stuvede hende ind i den store karavanevogn, han var kommet kørende til byen i.

Da han kom hjem, gik han i gang med at lære sin ny slavinde op. På vejen hjem var det gået op for ham, at hendes manerer var for meget selv for et hollandsk bondehjem, så han anbragte hende på høloftet over kostalden. Hun lærte at malke og gøre al slags staldarbejde, men hun blev holdt ude i stalden og fik aldrig lov til at røre ved smørret. Hollænderen døde under en koppeepidemi, og hans enke solgte straks Jezebel.

Hun havde haft forskellige ejere og kunne tale lidt engelsk, inden Dodderidges forvalter købte hende. Hun kom til Chestnut Hill samme år, som Sapphira blev født, og havde været hos familien lige siden.

Indtil Jezebel fyldte firs, havde Sapphira givet hende opsynet med Møllegårdens have. Endnu det foregående forår havde hun kunnet sidde ude i solen og holde øje med de unge mænd, der klippede hækkene. Om vinteren holdt hun sig inde i sin hytte, syede kludene til tæpper sammen og lappede arbejdernes bukser og skjorter. Hun lod retfærdigheden ske fyldest ved at give en doven fyr en grov lap på bagdelen og en flink arbejder en blød lap. Da den nu afdøde Manuel kom til hende og beklagede sig over, at "lappen ikke var behagelig", sendte hun ham et hånligt blik og sagde: "Det er heller ikke behageligt, at du sætter dig ned, så snart man vender ryggen til. Jeg ville ønske, jeg kunne sætte burrer i dine bukser!"

3

En aprilmorgen kom mrs. Blake meget tidligt over til Møllegården, for der var kommet bud efter hende ved daggry. Hendes mor sad i spisestuen og ventede på hende.

"Nå, Rachel, så er det altså omsider sket. De siger, hun sov ganske stille hen. Gå ud til linnedskabet og tag, hvad du skal bruge. Oppe på loftet kan du åbne den grønne kiste og tage en af de broderede natkjoler, jeg brugte, da jeg var ung pige. De vil være rigelig store nok til stakkels Jezebel nu. Hvis de er blevet gule af at ligge så længe, kan Nancy blege én i alun og hænge den til tørring i solen. Synes du, vi kan vente til lørdag med begravelsen? Vejret er jo ikke så varmt endnu."

Hendes datter indrømmede, at vejret ikke var videre varmt. Mrs. Colbert gjorde tegn til den gamle mand, der stod bag hendes stol. "Washington, sig til Lizzie, at hun skal komme herind."

Et øjeblik senere kom Lizzie efter at have taget et rent forklæde på og gnedet sit ansigt energisk med herrens krøllede serviet. Hun var som sædvanlig på bare fødder og sled energisk for at synke en mundfuld kage. Ligegyldigt hvornår der kom bud efter hende, var hun altid ved at synke den sidste mundfuld af et eller andet.

"Ja, miss Sapphy?" sagde hun og stod stille med hænderne sagtmodigt korslagt udenpå forklædet.

"Lizzie, denne gang håber jeg, du vil gøre mig ære. Jeg vil ikke vide af, at du sparer på maden til dem, der våger ved liget, som du gjorde, den gang Manuel døde."

Lizzie stirrede forbavset på hende og udbrød så energisk:

"Gud forbarme sig, miss Sapphy! Det manglede bare, at jeg skulle spare, når det gælder gamle tante Jezebel! Det kunne da aldrig falde mig ind. Men Manuel var jo kun en ung fyr, der ikke duede stort, Missy!"

"Enten han var en ung fyr eller ej, så bragte du skam over mig, og alle her på egnen talte om det. Har man hørt noget så skammeligt som at give boller og småkager til dem, der vågede? Og husk på, at der skal laves mad til to nætter. Du har at koge en skinke og stege rigeligt med kød. Mrs. Blake kan sige dig, hvor mange hvedebrød du skal bage, og desuden må der være rigeligt af majsbrød, sukkerbrød og ingefærbrød. Herren agter at invitere alle mr. Lockhearts negre herover til nattevagten, og nogle af Jezebels børnebørn kommer sikkert herud fra Winchester."

"Javel, mam!" Lizzie rullede med øjnene, der lignede sorte og hvide marmorkugler. "Ja, jeg skal nok gøre alt, hvad jeg kan for gamle tante Jezebel, der blev så forfærdelig gammel. Men den usle, lille Manuel var der da ingen grund til at gøre stads af, og hans far var ikke stort bedre end ..."

Mrs. Colbert løftede sin buttede hånd. "Må jeg så være fri, Lizzie! Du har bare at huske på, at hvis du ikke gør mig ære nu ved Jezebels nattevagt, så sender jeg Bluebell tilbage til Loudoun distriktet for bestandig. Og det er så sikkert, som at jeg sidder her."

Lizzie lagde begge hænderne på sin store barm, som om hun skulle til at aflægge ed. At sende Bluebell til Loudoun distriktet betød at sælge hende, og det vidste Lizzie så udmærket godt.

Da mrs. Blake lidt efter gik over til Jezebels hytte, hørte hun Lizzies ondskabsfulde fnisen. Hun standsede og så ind i

køkkenet. Lizzie stod og hviskede til Bluebell, der sad og hang ved køkkenbordet med albuerne langt fra hinanden, sådan som hun plejede at sidde dag ind og dag ud i stedet for at hjælpe sin altid travle mor.

Ligesom alle andre velhavende familier havde Colberts deres egen private begravelsesplads. Den lå midt ude på en grøn mark og var omgivet af en mur bygget op af flade, brune sten og havde en smedejernsport. En bred grusgang delte det firkantede stykke jord i to lige store dele. På den ene side lå familiens grave med marmortavler. Den anden halvdel var slavernes begravelsesplads, og skifer-gravstenene bar kun fornavne som "Dolly", "Thomas", "Manuel" og så videre.

Både herskabets og slavernes grave var dækket med en tæt beplantning af myrter. På denne årstid vrimlede de ny lysegrønne skud frem, og stjernelignende lyseblå blomster rakte sig frem fra det mørke løv, der groede så tæt henover jorden.

Lørdag eftermiddag stillede en procession sig op for at bære Jezebel til hendes rejses sidste mål. Alle var sortklædte, både familien, naboerne fra Back Creek, Colbert-negrene og slaverne fra Hayfield. Mrs. Blakes små piger havde ikke ret mange kjoler, så de var draperet i sorte sjaler, som deres bedstemor havde lånt dem. Mrs. Colbert selv var iført en sort crepekjole, som hun kun brugte til begravelser. Hun blev båret i sin stol, og mølleren gik ved hendes side i sit søndagstøj. De fulgte lige efter kisten, der blev båret af Jezebels fire oldesønner, som var kommet fra Winchester.

Mr. Whitehead holdt en kort tale ved graven. Han mindedes Jezebels lange rejse, talte om, at hun var kommet fra et fjernt

land, hvor folket tilbad afguder og førte blodige krige, men hun var blevet en from kristen og arving til Guds herlighed. Måske var der skænket hende den lange alderdom, for at hun skulle leve det sædvanlige åremål i den kristne tro. Da han havde bedt en bøn, sang Lizzie og Bluebell "*Snart i Himmelens rige*", og så spredtes følget. Washington og Jefferson som de ældste af tjenestefolkene blev tilbage sammen med oldebørnene for at kaste graven til.

Om aftenen var der et stort måltid i køkkenet for alle familiens negre og alle gæsterne. Der blev spist i to hold. Negrene var altid i glimrende humør efter en begravelse, og denne havde været tilfredsstillende i alle retninger. "Miss Sapphy har rigtignok gjort det nydeligt for gamle Jezebel", var de alle enige om.

Da Washington vartede herren og fruen op, lagde han også mærke til, at de var livligere end ellers. De talte med tilfredshed om, hvor godt det hele var gået, og hvor rart det var, at Jezebels unge slægtninge havde kunnet komme og bære hende til graven. Herren blev siddende længe ved bordet, spiste to portioner af buddingen og drak to kopper te. Da han omsider rejste sig, sagde hans kone overtalende:

"Du går da vel ikke ned til møllen i aften, Henry, med dit gode tøj på?"

"Jo, det bliver jeg nok nødt til, for nu har jeg jo været borte hele dagen. Jeg vil også tale med de fyre fra byen og give dem lidt penge. De tager af sted sent i aften. God nat, Sapphira. Du er sikkert træt, og jeg håber, du må sove godt."

"Tak, i lige måde," svarede hun med et elskværdigt smil, der forandredes til en ærgerlig mine, da hendes blik fulgte ham hen til døren. Da hun sad alene tilbage, blev hendes ansigt hårdt og bittert. For nogle timer siden, da hun blev båret ud til graven, havde hun set noget, der foruroligede hende meget. Bag de mørke cedre lige udenfor muren stod hendes mand og Nancy fordybet i samtale. Pigebarnets holdning røbede, at hun var forknyt. Hun stod med bøjet hoved og foldede hænder, og hvad det end var, hendes mand sagde til hende, så talte han meget indtrængende og med kærlig interesse. Sapphira havde hurtigt ført sit lommetørklæde op til ansigtet, for at de andre ikke skulle se hendes harme. Aldrig havde hun set ham blotte sig på den måde. Hvad det end var, han stod og indprentede pigebarnet, så talte han ikke til hende som herren til et tyende. Der var intet af den specielle slags venlighed, som passede til en sådan lejlighed. Han var ikke ved at kondolere hende. Det var noget personligt, de talte om. Han forglemte sig fuldstændigt. Nu da hun sad ved bordet overfor hans tomme stol, følte hun, hvordan vreden kogte op i hende. Hun ringede på den gamle tjener.

"Washington, du kan køre mig ind i mit værelse. Og send så Till ind til mig."

Till iførte mrs. Colbert natkjolen med de pibede strimler og gav sig så til at børste hendes hår. Hun følte, at der var noget i vejen, så hun begyndte at tale beroligende om gamle dage på Chestnut Hill, men fruen hørte knap, hvad hun sagde. Da hun gik over til sengen støttet til Tills arm, blev hun stående ved vinduet, trak de lange chintz gardiner til side og så over mod møllen. Der sås en rød plet i mørket dernede. Lysene var altså

tændt i møllestuen. Hun slap gardinet og fortsatte sin besværlige vandring hen til den store himmelseng. Till sagde god nat, pustede lyset ud og gik sin vej.

Da fruen var blevet alene, kunne hun ikke falde i søvn. Hendes opdragelse i forening med hendes egen sunde fornuft havde lært hende, at der kun var få ting her i livet, som var værd, at man ærgrede sig over dem. Men i aften var hun vred. Hun følte sig såret – og angergiven. Fordi hun var krænket, gik hendes tanker stadig tilbage til hendes far og hjemmet på Chestnut Hill. Hun ønskede, hun havde været anderledes mod ham i de år, da han var krøbling og ofte havde svære smerter. Hun ønskede, hun havde været kærligere. Hans øjne havde ofte tigget hende om det, huskede hun nu. Hun havde været omhyggelig og bevidst munter, havde holdt ham i ånde og sørget for, at hans tjener passede ham godt. Men hun vidste, der var noget, han trængte mere til end rent tøj hver dag og teen lavet, som han kunne lide den. Hun havde aldrig givet efter for ham, aldrig føjet ham i hans svaghed. Den gang anede hun ikke, hvad det ville sige at være syg. At være en hjælpeløs krøbling, aldrig at kunne gå og komme, som man selv ville, at blive lukket ude fra alt, som om man var åndssvag – hun havde overhovedet ikke anet, hvor frygteligt det var. Syge mennesker skulle holdes rene, have det bekvemt og tales muntert til. Sådan burde deres tilværelse indrettes.

Jo længere hun lå vågen og tænkte på alt dette fra en fjern fortid, jo mere elendig og krænket følte hun sig. Det var, ligesom hendes sædvanlige sjælsstyrke helt havde forladt hende. Hun prøvede at finde den igen – men forgæves. En mærkelig følelse af angst og mistanke besatte hende. Hvor

meget kunne hun blive bedraget og hånet af tjenestefolkene her i sit eget hus? Hvad var meningen med den fortrolige samtale, der havde fundet sted lige for øjnene af hende nu i eftermiddag?

Hun kunne ikke holde ud at ligge stille længere, stod forsigtigt op og lænede sig mod sin stok og sin rullestol. Ved at skubbe stolen ved siden af sig, nåede hun hen til vinduet og trak igen gardinet til side. Den røde firkant lyste endnu nede i den mørke mølle. Hun satte sig i stolen og faldt i tanker. Allerede for flere timer siden havde hun hørt Nancy rulle sin madras ud udenfor døren. Men var hun der endnu? Måske sov hun ikke altid derude? Fik hun en anden til at tage sin plads? Der var jo fire unge kulørte piger foruden Bluebell, der sagtens kunne tage Nancys plads på madrassen derude. Det gjorde de sandsynligvis også, og alle vidste det vel. Selv Till kunne hun måske ikke stole på. Desuden gik Till jo tidligt over til sin hytte, så hun ville sikkert være den sidste, der fik noget at vide.

Mrs. Colbert sad ganske stille og turde næsten ikke trække vejret af angst. Tanken om at blive narret, bedraget, var hende ganske uudholdelig. Der var lys henne på toiletbordet, men hun kunne ikke få dem tændt. Hendes hals var tør og snørede sig sammen. Hun turde hverken kalde eller ånde dybt ud. Hun følte sig, som om hun skulle besvime. Hurtigt rakte hun hånden ud, tog klokken og ringede energisk.

Døren gik op, og et menneske tumlede ind.

"Ja, mam! Ja, mam! Hvad er der dog i vejen, Missy?"

Det var Nancys søvndrukne, forskrækkede stemme. Mrs. Colbert sank tilbage i stolen og drog vejret dybt og langsomt. Det var overstået. Hendes vaklende, forræderiske hus stod atter

fast. Hun var i sit eget værelse og vågnede af en ond drøm. – Men hun måtte gennemføre det, hun havde begyndt.

"Nancy, jeg føler mig ilde tilpas. Løb ned i køkkenet, få ilden til at brænde og sæt en kedel over. Gå så ud og hent din mor. Jeg må have fødderne i varmt vand."

Nancy løb gennem den store forhal ud i køkkenet. Hun var nu lysvågen og bekymret. Hun var ikke af den slags mennesker, der bar nag.

Till kom hurtigere, end hendes frue havde tænkt sig, det var muligt. Nancy kom med fodbaljen og den store jernkedel. Till sad på gulvet og strøg rytmisk sin frues hovne ankler og knæ, mens hun mumlede: "Vær ikke ked af det, Missy. De er ikke værre end ellers. Der er blot kommet lidt kulde i dem derude ved begravelsen."

Da mrs. Colbert var kommet i seng igen, bad Till om lov til at blive hos hende. Men hendes frue følte sig trøstet af den deltagelse og sympati, de begge havde vist hende, så hun takkede dem, men sagde, at hun følte sig raskere nu og ville sove bedre, hvis hun var alene. Da de hjalp hende op fra stolen, havde hun igen set ud ad vinduet – møllerens lys brændte stadig dernede. Mon han spekulerede over en eller anden retssag, han ikke havde fortalt hende om? Eller læste han måske i sine religiøse bøger? Hun vidste, at han til tider grundede meget over frelse og fortabelse. Det var fejlen ved en lutheransk opdragelse. I hendes kirke var alle den slags spørgsmål blevet afgjort af langt klogere mænd end Henry. Hun havde giftet sig med den eneste Colbert, der ejede samvittighed, og somme tider ønskede hun, han ikke havde så meget af den.

Bag den lysende firkant dernede sad mølleren i sit arbejdstøj med Bibelen opslået foran sig på bordet, men han læste ikke længere i den. Jezebels liv, sådan som mr. Fairhead havde skildret det, var et mærkeligt eksempel på forudbestemmelse. For hende havde fangenskabet visselig været en befrielse. Og dog hadede han hele systemet i slaveriet. Hans far havde aldrig ejet en slave. Kvækerne, der var kommet fra Pennsylvania, mente, at slaveriet en gang ville blive afskaffet. I Nordstaterne var der mange, som arbejdede for slavernes frigørelse.

Henry Colbert vidste, at han havde juridisk ret til at frigive sin hustrus slaver, men det ville være en krænkelse mod hendes følelser og en uretfærdighed mod slaverne selv. Hvor skulle de drage hen? Hvordan skulle de ernære sig? De havde aldrig lært at sørge for sig selv eller tænke på morgendagen. De var en del af Dodderidge-ejendommen og Dodderidge-husholdningen. Af alle de mandlige negre på ejendommen var Sampson, hans førstemand på møllen, den eneste, der kunne skaffe sig arbejde ude i verden og forsørge sig selv. Han var en høj, velbygget mulat med et tænksomt, klogt udtryk i sit kønne ansigt. Hans baghoved var veludviklet og havde mere form som en melon, der lå ned, end som et æg, der stod på højkant. Colbert stolede på Sampsons dømmekraft og mente, han kunne skaffe ham arbejde ved kvækernes møller i Philadelphia. Han havde tænkt sig at købe Sampson af Sapphira og sende ham til Philadelphia som en fri mand.

For tre år siden havde han en aften kaldt Sampson ind til sig og foreslået ham denne plan. Sampson lod ham tale ud. Han stod der på sin mandige, sikre måde og hørte omhyggeligt efter. Men da det blev hans tur til at tale, brød han sammen.

Stedet her var hans hjem. Han ville ikke ud mellem fremmede. Desuden var Belle, hans kone, en dårlig arbejderske, og hans børn var små. De ville aldrig få det så godt i byen, som de havde det her. Hvordan havde master Henry dog fået den idé? Var han da ikke flink nok til sit arbejde? Han vidste nok, at Belle ikke gjorde megen nytte oppe i hovedbygningen, men hun var god mod børnene, og hun gjorde ikke en kat fortræd. I hvert fald ville han hellere forlade børnene, end han ville forlade møllen, hvor de havde indrettet sig så pænt og fik hvidere mel, end man kunne få i byen.

"Jeg tror, jeg ville savne dig mere, Sampson, end du ville savne møllen. Så nu taler vi ikke mere om det spørgsmål, når du ser sådan på det," sagde mølleren, idet han rejste sig og lagde sin hånd på Sampsons skulder. Dermed var sagen afgjort. Sampson nævnede aldrig senere dette forslag, og det gjorde hans herre heller ikke.

På denne aften efter Jezebels begravelse havde Henry Colbert læst visse afmærkede stykker i den bog, han regnede for ledetråden i sit liv. Han havde særlig slået op på de steder, der var mærket med et S. Joseph, Daniel og profeterne havde været slaver i fremmede lande og havde fået så meget godt ud af deres fangenskab. Han havde ikke noget sted i sin bibel kunnet finde en åben fordømmelse af slaveriet. Der var påmindelser om at være god, barmhjertig og overbærende mod slaverne. *Tænk på dem, der er i trældom.* Ja, men der stod intet sted noget om, at ingen skulle være i trældom. – Og Henry havde så ofte spurgt sig selv, om vi ikke alle var i trældom; om Lizzie ikke var under Sapphiras åg og Sapphira selv på en måde også under Lizzies åg?

Mølleren vidste, det var blevet sent. Han havde glemt sit store sølvur oppe på sin kones toiletbord. Men han og negrene kunne læse klokkeslættet i stjernerne. Hvis aftenstjernen var forsvundet bag de mørke, fyrreklædte højder bag Rachels hus, var det over midnat. Han åbnede vinduet mod nord og så ud. Ja, stjernen var forsvundet. Den bløde, stille forårsluft strømmede ham i møde. Der hørtes ingen anden lyd end floden, som brusede hen over sit stenede leje. Mens han stod der, fremsagde han for sig selv et par linjer af sin yndlingssalme:

> "Gud virker på en mystisk vis,
> når undere han gør."

Vi må stole på visdommen i Hans ledelse, sagde han til sig selv. Der var så mange synlige tegn på denne ledelse i stjernerne, skovene, markerne. Men i menneskets anliggender ...? Måske skrev vor usikkerhed sig fra fejl i vor opfattelsesevne. Vi kunne aldrig se, hvad der lå bag det næste sving i vejen. Hver gang han var i Winchester, opsøgte han en gammel, viis kvæker. Skønt denne mand nu var halvfjerds år gammel, troede han fuldt og fast, at han i sin levetid ville se et epokegørende bevis på denne ledelse, at Herren allerede havde valgt de mennesker, der skulle udføre gerningen, og at den dag ville gry, da alle slaver blev fri.

4.

Sapphiras datter

1

En blæsende eftermiddag vandrede mrs. Blake op ad det sidste sving i "det dobbelte S" på vej til Timber Ridge. Da hun var nået op ad den stejle vej, satte hun sig på en mosgroet træstub, tog sin solkyse af og hengav sig til nydelsen af denne forårsdag.

I den dybe kløft nedenfor vejen brusede en kaffebrun bjergstrøm af sted og sendte regnbuefarvede skyer op i luften, når den løb udover klippegrunden. På den stejle skråning ovre på strømmens anden bred var de store træer endnu bladløse – egeløvet var ikke større end et egerns øre. Den vilde snebolle rakte sine krogede, gaffelformede Grene ud behængt med hvide blomster, der var anbragt så morsomt tilfældigt. Denne tilfældighed og blomsternes mærkelige hvidhed kunne man aldrig blive ked af at betragte, selv om man levede hele sit liv i bjergene. Blandt alle de rigt blomstrende, strålende planter, der hører med til forår i Virginia, er den duftløse snebolle den vildeste af dem alle, men samtidig også den enkleste og den mest overjordiske.

Dette tænkte mrs. Blake på, mens hun sad på træstubben. Hun så knap på den vilde kaprifolium, der voksede overalt omkring hende på den grusfyldte jord og lyste op med sine lyserøde blomster, hvis lange dirrende støvdragere fik dem til at ligne strålende insekter, der havde sat sig et øjeblik til hvile. Da hun omsider tog sin kurv og gik videre opad, drejede hun af fra vejen og fulgte en sti, der gik langs med åsens øverste kant. Deroppe var jorden bedre, og tilsåede marker skiftede med små grønne enge langs hendes vej. Alrunerne groede på de fugtigste steder. Deres blomster lignede bitte små åkander og udsendte

en tung, næsten kvalmende duft. Hist og her lå velbyggede gårde med smukt holdte gårdspladser og haver. Langs gærderne stod johannesbrødtræerne i blomst. Vinden førte deres duft over til hende. Enhver, der har levet i Virginia, husker disse johannesbrødtræer, der gror langs landevejene. Man glemmer aldrig de store skyformede klynger af blågrønt løv eller de tunge klaser af gullighvide blomster, der ligner ærteblomster. Alle undtagen de meget gamle træer, kæmperne, ser trætte og slappe ud som en bondedreng, der hænger dovent over disken, når han kommer ind til landhandleren. Men når de først er gamle nok til at hugges, er deres træ det mest holdbare, som bonden kan få til gærdestolper, og i handelen regnes gult johannesbrødtræ som noget særligt, det påvirkes ikke af fugtighed.

Fra stien langs åsen kunne mrs. Blake se ud over høje og dale, som om hun stod på toppen af hele verden. Hun holdt af at komme herop på alle årstider, og hun holdt af at gå til fods og alene. Selv i sine lykkeligste dage, inden hendes mand døde, da hun boede i Washington og kun kom til Back Creek på besøg, kunne hun få hjemvé efter bjergene og højtliggende steder. I dag var hun heroppe, fordi hun var kaldt til en syg, men tilfældet var ikke alvorligt, og hun agtede at nyde sin tur.

I aftes var en lille, bleg, barbenet pige i en omhyggeligt stoppet kjole kommet listende ind i mrs. Blakes køkken uden at banke på døren. Skønt hendes hår var pænt flettet og ansigtet renvasket, var hun en ynkelig lille skabning med mørke skygger om øjnene. Hun fortalte mrs. Blake, at Bedste havde tabt strygejernet ned på sin fod forleden dag, og nu var der gået betændelse i en tå, så kunne mrs. Blake ikke komme op og se på

den og sige dem, om de skulle sende bud efter doktoren? Og nu var mrs. Blake på vej op for at se på tåen. Hun havde forbindinger, terpentinsalve og arnica med i kurven, men hun havde også en blikdåse med nymalet kaffe, nogle sukkerbrød og et hvedebrød. De fattige oppe på åsen regnede kaffe og hvedebrød for et festmåltid. Besøget skulle ikke blot bringe lindring til en syg fod. Nej, mrs. Blake havde en lille mistanke om, at foden i virkeligheden ikke fejlede noget videre, og at mrs. Ringer blot havde sendt bud efter hende, fordi hun ikke havde været der i nogen tid, og mrs. Ringer længtes efter et besøg.

Mrs. Blake glædede sig også til at se mrs. Ringer igen, for hun var hyggeligere at være sammen med end mange andre, der var heldigere stillet, kom af sundere slægt og havde får og svin at sælge på markedet. Hvis man for eksempel ville besøge Pembertons, så måtte man vente en halv time i dagligstuen, mens damerne skiftede kjole og pudrede sig. Når de omsider kom med deres lommetørklæder med sort kant og jet-ørenringe, var de så bange for ikke at være helt korrekte, at samtalen blev meget kedelig.

Mandy Ringers liv havde sandelig været hårdt nok, men ulykker og slid havde aldrig taget humøret fra hende. Hun var både så mager og så livlig som en græshoppe, og hun havde vist aldrig kedet sig en eneste dag i sit liv. Når hun vågnede om morgenen, tog hun hurtigt sin bomuldskjole på og løb ud for at se, hvad der var kommet op i haven i nattens løb. Så greb hun en spand og skyndte sig over i stalden for at malke Sukey. Hendes søn ville gerne have gjort det for hende, skønt han var krøbling, men her på egnen var det skik, at kvinderne malkede. Mrs.

Ringer ville ikke betro sine to døtre at passe Sukey. Den lille, hvidblissede ko havde holdt liv i familien, når alt andet glippede, og dens kalve indbragte de eneste kontante penge, mrs. Ringer nogen sinde havde.

Mrs. Ringer var født med interesse for alt. Hun havde megen fornøjelse af at studere vejret og månens gang. Hver lille smule sladder, der nåede hende, var en ren velsignelse, synet af et fremmed ansigt en sand fryd – en omvandrende mand med sin varebylt på ryggen eller en medicinsælger, der var kommet over Allegheny bjergene i sin lille kærre. Mrs. Ringer kunne hverken læse eller skrive, plejede hun selv at sige ganske åbenhjertigt, men sandheden var den, at hun kunne læse alt det, der er vigtigst her i livet: de skiftende årstiders tegn, alt hvad der lå i dyrenes liv og færden og det, der stod skrevet i menneskers ansigter. En gang, da hun talte med mrs. Blake om tingene i almindelighed, sagde hun: "Hvis Herren blot vil lade mig leve og ikke putte mig ned i et sort hul, kan jeg bære alt."

Hun havde også båret en hel del. Hendes søn var en stakkels krøbling, og begge hendes døtre var blevet "narret". Det skete sjældent to gange selv i de usleste hjem, og hvis kvinderne kom i ulykke der på egnen, var familien dermed sunket meget dybt. Men Mandy Ringer lod sig ikke kue ret længe ad gangen. Hun kom op til overfladen igen – akkurat som en prop – og havde sikkert ikke anden grund til det, end at solen stod op. Hendes sind var så boblende fuldt af liv og brød sprudlende frem som en bæk.

Rachel Blake havde altid holdt af åbenhjertige, følsomme mennesker, og hun havde truffet mange af dem i sit liv, mens hun boede i Washington, før hendes mand døde.

Da hun kom gående hen mod det lave bjælkehus med den udvendige, murede klippestens skorsten, hoppede mrs. Ringer på sit raske ben behændigt hen til døren for at tage imod hende.

"Ja, De er virkelig en engel, at De kommer hele den lange vej for at besøge os! Jeg havde såmænd næsten opgivet at se Dem igen, men Lawndis sagde, jeg skulle ikke miste håbet. Og han er såmænd gået så vidt, at han har barberet sig i håb om, at De kom."

En solbrændt, pukkelrygget mand med klumpfod kom nu hen til hende. "Ja, mrs. Blake, da vinden vendte sig og solen kom frem, var jeg sikker på, at De ville komme og se til mor." Han havde en velklingende, alvorlig stemme, og der var sand høflighed i den måde, hvorpå han tog imod gæsten, stillede en stol frem til hende og tog kurven fra hende.

Mrs. Blake så på den syge fod og erklærede, at den kun var stærkt forslået. Hun smurte den med salve og lagde en ny forbinding på. Så tog hun et par gamle tøfler op af kurven. "Disse vil være bekvemmere at gå med, mrs. Ringer. Tag dem på straks og behold dem på. De må absolut ikke gå på bare fødder. Ærlig talt er jeg lidt træt efter turen, så hvis Lawndis vil tænde op, skal jeg lave os en kop kaffe."

Da Lawndis havde fået ilden til at brænde godt, tog han sin hat. "Hvis De vil have mig undskyldt, mrs. Blake, så går jeg ud og luger lidt i haven. De og mor snakker bedre sammen alene. Hun har ikke haft besøg i lang tid." Han haltede ud, men tog ikke hatten på, før han var udenfor døren.

Mrs. Ringer lagde en hvid dug på køkkenbordet og hentede sine blå porcelænskopper og tallerkener. Inden vandet kogte, kom Lawndis tilbage med en stenkrukke i hånden. "Se her, mor.

Jeg husker, at mrs. Blake holder mest af at få fløde i kaffen, så hvis du vil skumme det, du skal bruge, skal jeg sætte krukken over i brønden igen. Vi har et udmærket brøndhus, Mam, bedre end de andres heroppe. Det ligger lidt langt fra huset, men dér er kilden nu en gang."

"Hvor er Deres søn dog betænksom," sagde mrs. Blake, da hun så ham halte tilbage gennem haven med mælkekrukken.

"Ja, Lawndis er en god dreng, det har De ret i. Og han får en masse arbejde fra hånden, når man tænker på, at han er krøbling. Er det dog ikke trist, at jeg har været så uheldig med begge pigebørnene?"

Dette var et pinligt emne, som mrs. Blake ikke ønskede at drøfte. "Hvor er pigebørnene henne i dag?" spurgte hun høfligt, som om der ikke var noget underligt ved dem.

"Ginnie har fået arbejde oppe ved Capon Springs med at gøre rent på hotellet, inden sommergæsterne kommer. Der har de måske ikke hørt noget om hendes ulykke. Jeg ved ikke, hvor Marge er i øjeblikket, men hun gemmer sig måske ude i skoven, fordi hun skammer sig ved at træffe Dem. Det hele ville have været helt anderledes, mrs. Blake, hvis Lawndis havde været en sund og kraftig mand. Så kunne han have fået fat på disse fyre og tvunget dem til at gifte sig med hans søstre. Men de slubberter vidste jo, at mine stakkels pigebørn ikke havde nogen til at forsvare sig. Mandfolk er så frække overfor kvinder, der ikke har nogen til at forsvare sig."

Mrs. Blake prøvede stadig at undgå det pinlige emne, da hun ikke kunne hjælpe på situationen, så hun sagde roligt: "Nå, men hvad der end er sket, så er jeg sikker på, at Lawndis aldrig vil være hård mod sine søstre. Hør, sig mig for resten, mrs. Ringer,

hvem har De opkaldt Deres søn efter? Det har jeg så ofte villet spørge Dem om."

"Lawndis? Det er naturligvis efter prædikanten. Kan De ikke huske, at da jeg var en lille pige, var der en prædikant, som holdt vækkelsesmøder her på egnen? En hel uge igennem holdt han hver aften møde i Bethaniakirken, og jeg var der hver eneste gang. Sådanne prækener har jeg aldrig hørt hverken før eller siden. Og da drengen blev født, opkaldte jeg ham efter prædikanten."

Jo, mrs. Blake huskede godt den prædikant. Han gik altid i en lang skødefrakke. Ja, red endog i den. Og hans navn var Leonidas Bright. Folk heroppe lavede ofte de fremmede navne om.

I det samme kom den lille pige, der havde været hos mrs. Blake dagen i forvejen, ned ad trappestigen fra loftsrummet over køkkenet og nærmede sig forlegen bordet. I hånden havde hun en lille trææske fuld af bjergkrystal, som hun havde samlet ude på bjerget.

"Er det diamanter, mrs. Blake? Kan jeg sælge dem og få penge for dem?"

"Nej, min ven, jeg er bange for, at det ikke er diamanter. Men de er næsten lige så smukke."

"Becky, du må ikke komme her og plage mrs. Blake. Jeg har jo sagt dig, at det ikke er diamanter. Gå du op igen og pas den lille. Og her har du en kage, fordi du hentede mrs. Blake. Sover han?"

"Ja, Bedste."

Mrs. Blake gav barnet endnu en kage, og så forsvandt den lille pige igen lydløst op ad trappestigen.

Hendes bedstemor lo sin lille, kaglende latter. "Sådan er de alle sammen heroppe nu. Lige siden Bethania-røveriet tror hvert eneste menneske, at de kan tjene penge ved at sælge noget. Selv stakkels lille Becky er besat af den tanke."

"Hvad er det for et røveri, De taler om, mrs. Ringer?"

Mrs. Ringer stillede koppen fra sig, skønt hun allerede havde løftet den mod munden. "De siger da ikke, at De ikke har hørt, at alterkalken i Bethaniakirken er blevet stjålet?"

"Det har jeg virkelig ikke hørt et ord om."

Mrs. Ringers ansigt strålede. "Nej, nu har jeg aldrig kendt mage! Det er en skam for hele egnen, og vi kan næsten ikke tale om andet. I søndags aftes efter gudstjenesten er både sølv-alterkalken og den lille tallerken til brødet blevet stjålet. Og nu lægger Casper Flights modbydelige slægtninge skylden på ham, – skønt han er sådan en prægtig dreng, – blot fordi han har nøglen til kirken, så han kan feje gulvet og gøre rent derinde. Men vi ved jo alle sammen, at der var knust en rude den nat, tyveriet blev begået, så jeg gad nok vide, hvad Caspers nøgle har med sagen at gøre. Han behøvede ikke at trykke en rude ind, når han havde nøglen."

Mrs. Blake var dybt interesseret. "Mener De den dreng af Flight-familien, der kommer til mr. Fairheads skole? Men hans lærer roser ham jo i høje toner!"

"Ja, det er netop ham, jeg mener. Han bliver simpelt hen forfulgt af sine modbydelige fætre, disse Keyser-knægte, der har et brændevinsbrænderi. De er vel nok de rette til at optræde på kirkens vegne, når de aldrig sætter deres ben i den. Det skulle da lige være …" tilføjede mrs. Blake med eftertryk, "… at de

havde været inde i Bethaniakirken natten mellem søndag og mandag efter gudstjenesten."

"Men hvorfor prøver Keysers at lægge skylden på Casper? De siger jo, at de er fætre."

"Ja, mrs. Blake, men fætre kan være modbydelige mod hinanden. Det ved vi jo alle sammen. De ligefrem hader ham, fordi han er sådan en prægtig dreng, der prøver at blive til noget og går hele den lange vej ned til Back Creek for at lære at læse og skrive. Ingen i deres hjem kan hverken læse eller skrive, og de lærer det min sandten heller aldrig. Det er ren og skær ondskabsfuldhed, og som jeg har sagt til Lawndis, så ved jeg ligeså sikkert, at Buck Keyser knuste den rude og stjal sølvtøjet, som hvis jeg havde set ham gøre det. Han holder sagerne gemt et eller andet sted, og en skønne dag lister han sig over bjergene og sælger dem på en egn, hvor ingen kender ham."

Mrs. Blake snøftede foragteligt. "Og dem får han ikke ret meget for. Alterkalken i Bethaniakirken er aldeles ikke af sølv, men kun af plet, og oven i købet temmelig dårligt plet, vil jeg bare sige Dem!"

Mrs. Ringer rettede sig op i sin stol. "Det siger De ikke, mrs. Blake! Ja, se det ville ingen anden end De vide. Ih, hvor ville jeg ønske, jeg havde haft sådan chancer som De. Det er bylivet, som lærer en så meget, og hvor ville jeg dog have nydt det! Det vil altså sige, at de fyre ikke får noget ud af deres djævlestreger, og skønt de har spredt alle disse onde rygter, så er det hele ikke mere værd end stakkels Beckys diamanter. Der er nu alligevel en slags retfærdighed her i verden, ikke sandt?"

Samtalen kom nu ind på visse tidligere tilfælde, hvor retfærdigheden til sidst havde sejret – mordet på den

omvandrende handelsmand i det røde murstenshus på vejen over åsen, og hvordan det blev opklaret hele tyve år efter. Mens mrs. Ringer fortalte alt, hvad hun kunne huske om de to onde kvinder, der havde myrdet manden for at få fat i hans varer, dukkede Lawndis op i døren forpustet og svedt.

"Jeg er bange for, at disse Keyser-fyre har fået fat i Casper. Jeg hørte larm ovre i skoven og kunne kende Bucks stemme. Han har den væmmeligste latter, man kan tænke sig, når han har noget ondt for."

Mrs. Ringer sprang op. "Så går jeg med dig."

"Nej, vist gør du ej, mor. Du har jo en dårlig fod."

"Jeg skal nok klare mig. Kom, mrs. Blake, så går vi derover alle tre. De har i hvert fald ikke noget at gøre i vores skov."

Mrs. Blake tog sin kurv. "De må hellere låne en af Lawndis' stokke, Mandy. Og træd så forsigtigt som muligt på foden." Hun begav sig af sted med de to invalider ned gennem haven, forbi brøndhuset og over mod skoven, hvorfra der lød, hæslige, truende stemmer.

De havde ikke gået ret langt, før de stødte på de tre Keysere og deres fange. En ung mand på femten eller seksten år var afklædt til bæltestedet og bundet til et ungt kastanjetræ. Tre mænd slentrede rundt om træet og hånede ham. Den af brødrene, der hed Buck, havde smøget sine ærmer op, og skjorten stod åben i halsen, så man kunne se den grove, røde hårvækst på bryst og arme. Han lo højt og smældede med en pisk, hvis snert var af flettet kohud. Drengen, der var bundet til træet, sagde ikke et eneste ord og så ikke engang op, da mrs. Blake kom løbende ud fra buskene. Skønt han bed tænderne hårdt sammen, kunne hun se, at hans læber dirrede.

Mrs. Ringer var den, der først tog ordet. "Må jeg spørge, hvad I tager jer til her?"

Buck kunne være umådelig elskværdig, når han ville. Han havde ganske bestemt ikke ventet at træffe mrs. Blake fra Back Creek, og hendes nærværelse ændrede situationen meget. Han tog hurtigt sin hat af og sagde:

"Dette er udelukkende en familiesag. Drengen her er sigtet for at have stjålet alterkalken. Hans mor er en Keyser, og det er vores pligt at ordne denne sag. De ved jo selv, at hans far duer ikke til noget, og den baptist-prædikant, han går i skole hos, har åbenbart ikke lært ham at holde fingrene fra ting, der ikke tilhører ham, så nu må familien lære ham det. Vi vil have at vide, hvor han har skjult sagerne."

Mrs. Blake havde hele tiden stirret stift på Buck, og nu sagde hun:

"Gå hellere hen og hent dem med det samme, Buck Keyser, og sæt dem tilbage, hvor de hører til, for de er af billigt plet og vil kun skaffe dig ubehageligheder."

Buck fortrak ikke en mine, men de to andre brødre vekslede et blik.

"Det er netop, hvad jeg agter at gøre, mrs. Blake, så snart jeg får ud af ham, hvor de er." I det samme svingede han pisken og lod den falde på Caspers nøgne skuldre. Drengen gav ikke en lyd fra sig, men stakkels Lawndis blev så rystet, at han brast i gråd og slog armene om fangen for at beskytte ham med sin egen ryg. "Vov ikke på at slå ham igen! Jeg er jo kun en stakkel og kan ikke slås med dig, men nu må du først gøre det af med mig, inden du kan røre ham igen!"

Mrs. Blake vidste, at Lawndis ville være syg en hel uge efter denne oplevelse. "Du skulle skamme dig, Buck Keyser!" sagde hun, idet hun gik hen til ham og lagde sin hånd på hans hårede arm. "Det bliver Lawndis, der kommer til at lide mest under alt dette, og det ved du så udmærket godt. Hvorfor kommer I ind på deres ejendom og laver ufred? Hvad har I mod Lawndis?"

"Vi har ikke noget mod Lawndis. Det klynkehoved derovre havde skjult sig i Ringers skov, fordi han er en kryster og ikke kan tåle en dragt klø. Vi var ude efter ham og fandt ham her, sådan er det gået til. Vær nu ikke så dum, Lawndis. Jeg skal nok sørge for at få min fætter væk herfra. Og så skal han få, hvad han trænger til, når der ikke er damer til stede. Kom, drenge! Farvel, mrs. Blake."

Mrs. Blake sagde til Lawndis, at han skulle gå hjem og drikke den kaffe, der var tilbage. Mens de to kvinder løste rebene, der bandt Casper, og søgte efter hans skjorte, hviskede mrs. Ringer: "De har såmænd sikkert bragt ham herind i skoven med vilje. De var i et djævelsk humør og har vel ønsket at få tilskuere til deres onde streger. De ved jo, at Lawndis ikke tåler den slags ting. Det er rigtignok en lykke, at De var her, mrs. Blake, for de fyre har vist ikke lyst til at lægge sig ud med Deres far."

På vejen ned ad "det dobbelte S" sagde mrs. Blake til sig selv, at hun måtte tale med David Fairhead om Casper. Måske var det uklogt at opmuntre ham. "Jeg ved ikke, om drengen er stærk nok til at arbejde sig ud af disse omgivelser," tænkte hun. "En mand må være stærk som en okse for at hæve sig op over det samfundslag, han er født i. Jeg håber inderligt, at jeg ikke kommer til at drømme i nat om, hvordan Caspers læber dirrede, da han stod bundet til træet."

2

Hvis en fremmed så mrs. Blake arbejde i sit hus eller sin have, ville han aldrig gætte på, at hun havde tilbragt de lykkeligste år af sit liv i Washington og levet langt mere med i den store verden end hendes langt verdsligere mor.

Rachel var seksten år gammel, da Michael Blake red gennem Frederick-distriktet for at sikre sig stemmer. Han var allerede medlem af Virginias senat. Han tilbragte nogle dage på Møllegården, hvor han blev meget hjerteligt modtaget. Henry Colbert syntes godt om Blake og om hans politiske indstilling, og mrs. Colbert blev indtaget i hans høflige væsen, hans kønne ansigt og hans blå øjne. Da han sagde farvel og red op langs Caponfloden, savnede hun ham.

Fjorten dage efter vendte han tilbage til Møllegården. Han havde truffet sin beslutning. Det havde han for øvrigt gjort, allerede da han var der første gang, men han havde ikke talt om det til nogen, ikke engang til Rachel. Da han ved dette andet besøg bad mølleren og Sapphira om deres datters hånd, blev de målløse af forbavselse. Da samtalen var forbi, og de havde givet ham deres samtykke, trak Sapphira sig tilbage til sit værelse, låsede døren og brugte en hel time til at falde til ro igen.

Aldrig havde hun drømt om så godt et parti for Rachel. Hun havde tvært imod ofte tænkt, at hun blev såmænd aldrig gift. De to ældre døtre havde hun fundet gode mænd til. Men hun kunne ikke se noget hos Rachel, der ville virke betagende på en ung mand. Pigebarnet var ganske pæn, men køn kunne man ikke kalde hende, og hun var så indesluttet, at hendes mor kaldte det tværhed. Desuden havde hun meget udprægede

meninger om ting, der aldeles ikke kom kvinder ved. Hun var sin fars yndling, men det var jo meget rimeligt, da hun lignede ham på en prik. Og nu kom denne muntre, kønne, unge Blake med den varme latter og den klangfulde stemme. – – Nå, ja, tænkte mrs. Colbert, smag og behag er jo forskellige. Blake var irlænder, og irerne ser sig ikke for, inden de springer.

Mrs. Colbert kom sig efter overraskelsen og satte sig ned og skrev til sine søstre.

Imens opsøgte den unge mand Rachel. Han fandt hende i haven, hvor hun var ved at plante nelliker ud. Efter at have tørret hendes hænder i sit lommetørklæde førte han hende ind i syrenlysthuset, satte sig med hende på en bænk og fortalte hende, hvad han havde på hjerte, sådan som det var skik og brug den gang.

Han sagde, at allerede den første aften, da han sad overfor hende ved aftensbordet, var han blevet forelsket i hende. Han havde betragtet hendes ansigt i skæret fra lysene og haft svært ved at besvare hendes mors venlige spørgsmål eller overhovedet holde samtalen i gang. Han var blevet så længe på Møllegården, at han til sidst havde været bange for, at hans værtsfolk skulle blive trætte af ham. Da han red videre, tænkte han kun på Rachel. Han var tredive år gammel og havde aldrig før truffet en ung pige, han kunne ønske at gifte sig med. Han indrømmede oven i købet, at han havde "sat pris på sin frihed". Men nu var alt forandret. Hendes forældre havde givet deres samtykke, men han måtte have et ærligt og oprigtigt svar fra hende selv.

"Tror du, at du vil kunne lære at elske mig, virkelig elske mig, Rachel?" Hans stemme var vemodig.

Hun så op og mødte frejdigt hans blå øjne. "Det gør jeg jo allerede, Michael."

"Min elskede! Må jeg få et eneste kys?"

Hun lagde sine hænder på hans skuldre, holdt ham tilbage og så på ham med næsten lidenskabelig hengivenhed, idet hun sagde: "Åh nej, Michael, nej! Ikke før vi er gift."

Hun kunne ikke have sagt noget, der gjorde ham lykkeligere. Han greb begge hendes hænder og gemte sit ansigt i dem.

Dette foregik i 1830, da folk med et frit væsen var overordentlig frie og dyden tilsvarende streng. Unge herrer, der levede et temmelig umoralsk liv, krævede megen dyd hos den unge pige, de valgte til hustru, og forlangte uberørthed i såvel legemlig som åndelig retning. Det værste, der kunne siges om en ung pige, var, at hun "vidste for meget".

Straks da Michael var blevet valgt ind i Repræsentanternes Hus, blev det unge par gift og rejste til Washington, hvor de lejede et lille hus. Den hengivenhed, som Michael havde set i Rachels øjne, da hun nægtede ham det første kys, fyldte snart hele hendes liv. Der eksisterede ikke andet for hende end Michael. Han var hendes første kærlighed, og så havde han oven i købet ført hende bort fra et hjem, hvor hun aldrig havde været lykkelig. Hun betragtede ham som sin redningsmand, for indtil da var hendes hjerte hårdt og koldt.

Da Rachel var tolv år gammel, havde hun rent tilfældigt hørt en samtale, der prægede hendes følelser og tanker hele resten af hendes liv. Hun plejede ofte at gå ned til posthuset efter brevene, skønt hun vidste, det irriterede hendes mor. Rachel holdt uendelig meget af postholdersken, der den gang var en

ung kvinde, som nylig var blevet enke og havde tre små drenge. En morgen sad hun ude på mrs. Bywaters' skyggefulde veranda, bag de blomstrende kaprifolier, da hun så en smuk, gammel herre ride hen til tøjrpælen, sidde af og binde sin hest. Det var mr. Cartmell, mrs. Bywaters' far. Han gik op ad den gruslagte sti til huset, og da hans datter så ham, kom hun ham i møde. De gik sammen ind i huset, men lod døren stå åben. Rachel holdt meget af at høre på mr. Cartmell, for der var en gammeldags høflighed over hans tale.

"Jeg kommer, fordi jeg har noget på hjerte i dag, kære datter," begyndte han. "Din mor og jeg synes, du har for meget arbejde, siden Jonah gik bort. At passe posthuset, tage dig af dine børn og gøre alt husarbejdet er mere end én kvinde kan overkomme. Vor gamle nabo, mr. Longfield, meddeler mig, at han er villig til at skille sig af med en af Abigaels døtre, men han kunne ikke tænke sig at sælge hende til fremmede. Når der er meget at gøre i huset, lejer din mor hende ofte af Longfields, og hun har altid fundet hende tjenstvillig og dygtig. Jeg vil gerne købe Mandy til dig og selv komme herop med hende. Så får du god hjælp i huset, og hun får et godt hjem."

Der blev stille et øjeblik, men så sagde mrs. Bywaters: "Kunne vi ikke leje Mandy fra Longfields i et par år?"

"Det foreslog jeg mr. Longfield. Men han trænger til en større sum penge nu straks. Han er nødt til at sælge sin private tjener, Moses, til en familie i Winchester. Du husker nok, at vor nabo er tilbøjelig til at leve over evne, og nu skylder han penge bort."

Der kom atter en lille pause. "Du har aldrig selv ejet slaver, far," sagde hun så eftertænksomt.

"Du ved jo, hvad mine følelser er i det spørgsmål, Caroline. Men nede hos os kan man altid få lejet hjælp fra de ejendomme, hvor de har for mange slaver. Heroppe er der meget få slaveejere, og en udannet hvid pige fra bjergegnene vil kun være dig til ringe hjælp."

Denne gang kom svaret omgående, og mrs. Bywaters talte roligt men bestemt. "Det er smukt af dig at tænke på det, far. Men hverken du eller jeg har nogen sinde ejet levende væsener, og jeg vil ikke begynde på det nu. Jeg er ung og stærk, og jeg skal nok klare mig. Fred i sindet er det, jeg sætter højest."

Lille Rachel Colbert, der sad helt åndeløs ude på verandaen, hørte mr. Cartmell rejse sig og sige: "Du er i sandhed mit kød og blod, Caroline. Vi klarer os nok."

Den dybe følelse i hans stemme og den stilhed, der fulgte efter, fik det til at gå op for Rachel, at hun havde lyttet og hørt ting, der var strengt private. Hun løb hurtigt over gården og ud på vejen. Hendes fødder fandt af sig selv vejen hjem, for hun tænkte ikke over, hvor hun gik. En længe undertrykt følelse var pludselig blusset frem hos hende – og blevet til en fast overbevisning. Hidtil havde hun aldrig hørt tanken fremsat i ord. Det var at eje, som var forkert, selv om forholdet var nok så behageligt både for herren og tjeneren. Hun havde altid vidst, det var forkert. Det var det spørgsmål, der gjorde hende ulykkelig i hjemmet og dannede en mur mellem hende og hendes mor. Hvor hun dog hadede sin mors stemme, når hun i en sarkastisk tone skændte på tjenestefolkene! Og hvor hun hadede den hånlige nedladenhed. Till og tante Jezebel var de eneste af slaverne, som hendes mor aldrig behandlede med denne overlegne foragt.

Efter den morgen på mrs. Bywaters veranda blev Rachel endnu mere indesluttet og tavs. Hendes to tanter syntes ikke om hende, og hun gruede for det årlige besøg hos dem. Hjemme vidste hun, at alle tjenestefolkene holdt af hendes mor, enten hun var i godt eller ondt lune, og at de ikke brød sig om hendes luner. Selv var hun aldeles ikke, som slaverne syntes, en ung dame skulle være. Tills dannede væsen kunne med nød og næppe dække over hendes skuffelse over miss Sapphiras yngste datter.

Michael Blake var så at sige kommet dumpende ned fra skyerne og havde frelst Rachel fra ensomheden i et hjem, hvor hun ikke havde en eneste at betro sig til. Bagefter forstod hun ikke, hvordan hun havde kunnet udholde den tilværelse, men da hun først havde slået sig ned i det lille, smalle hus i R. Street, spekulerede hun ikke længere over den indbildte eller virkelige uret, hun havde lidt. Alle hendes kræfter og al hendes energi samledes udelukkende om at skabe netop det hjem, som Michael ønskede sig – og gøre det for en meget ringe sum penge.

Blake indrømmede selv, at han satte pris på bordets glæder, så Rachel blev en meget dygtig kok. Alt, hvad han holdt af, kom veltillavet på deres bord. Han spiste frokost i en bar i nærheden af Capitol og spiste middag klokken otte om aftenen. Hans kone havde altså hele dagen til at lave hans yndlingsretter. Hun gik i lære hos en mulatkvinde fra New Orleans, hvis herre havde frigivet hende, lige inden han døde i Washington. Sarah ernærede sig nu ved at gå ud og koge til middagsselskaber.

På vejen til Capitol gik Michael hver dag rundt ad torvet og sendte årstidens lækreste sager hjem. Den gang fandtes der

ikke i hele verden markeder, som kunne sammenlignes med dem i Washington, hvad fisk og vildt angik. Der var vildænder, agerhøns, fasaner og vilde kalkuner … skovene myldrede med fugle af alle arter. Det friske vand i bugter og floder var fulde af alle slags fisk og skaldyr. Om foråret kom de hollandske gartnere til torvet med tidlig salat, asparges og jordbær.

En gruppe plantageejere fra Louisiana, der hver vinter kom til Washington, holdt Michaels kælder forsynet med gode vine. Disse folk fra Sydstaterne spiste middag hos Blakes – taknemmelige over at slippe bort fra de triste hoteller. I reglen havde de en ung fransk officer med. Han havde en beskeden stilling i den franske legation. Chénier var for fattig til at gifte sig og boede i et elendigt pensionat. Hans hengivenhed for mrs. Blake og hendes gode middage gav anledning til mangen spøg ved Michaels morgenmåltid.

Plantageejerne kom til Washington uden deres familier. Ved det runde spisebord i Blakes lille spisestue sad der ofte fem eller seks herrer, men aldrig flere end syv, i klædesfrakker og skinnende hvidt linned. Herrerne fra Louisiana havde skjorter med pibestrimler og diamantknapper, og officeren var i sin slidte gallauniform. Der var ikke dækket til damer – ikke engang til værtinden, for hun var nede i køkkenet. Hendes selskab bestod af en glødende kulild, en vask med vandhane, hylder med kogekar af kobber og ved siden af køkkenet et køligt spisekammer fuldt af mad og drikkevarer. Der lavede hun en middag for epikuræere med mulatpigen Sarah som eneste hjælp. Sarah vartede også op ved bordet.

Når middagen var forbi, og den statelige mulatpige havde båret desserten op, blev der råbt på værtinden. Rachel kastede

hurtigt sit lange, hvide forklæde, pudrede sig lidt og gik op for at drikke et glas champagne med sine gæster. Hvis hun ikke fulgte direkte efter desserten, løb den unge franskmand ned i køkkenet og førte hende op ved sin arm. Hendes mand og vennerne rejste sig og drak hendes skål. Hvor varm og rød i kinderne hun end var, så var de efterhånden lige så røde i kinderne, og de smilede alle sammen til den unge kvinde, der havde givet dem en så herlig middag.

Rachel nød den iskolde vin og den varme ros – og hun nød munterheden. Når hun sluttede sig til selskabet, blev det altid lystigere, hvor god stemningen end havde været før. Hun sad i Michaels stol, og han stod ved siden af den, fyldte hendes glas, nødte hende til at spise hans portion af desserten og strålede af stolthed over hende.

Når hun havde drukket det første glas, følte hun ikke længere træthed. Hendes pligter var opfyldt, hun slappede af, lænede sig tilbage i Michaels store stol og lo ad de morsomme historier – med sin fars dybe, klangfulde latter. Hun bad dem om at synge *The Little Brown Jug* og *Auld Lang syne*. Som mange mennesker med et lidt tungt sind elskede hun at være sammen med muntre, naturlige folk.

Så begyndte børnene at komme; først en søn Robert, den højtelskede. Så atter en dreng, der døde som spæd. Derpå de to døtre Mary og Betty. I disse lykkelige år havde Rachel kun én bekymring, nemlig Michaels ekstravagance og hans skødesløshed med betaling af de handlendes månedsregninger. Men han forsikrede hende, at hun ikke måtte være bekymret for fremtiden. Han var, hvad han kaldte "højt assureret", og plejede

at vise hende indbetalingscheckene, inden han sendte dem af sted. I månederne inden et barn kom, havde de aldrig gæster, så Rachel kunne sætte udgifterne ned – skønt Michael gjorde økonomien illusorisk ved at bringe hende gaver.

Selv i de år var det Rachels natur at ofre sig. Viljen til forsagelse, der senere kom så tydeligt frem, viste sig allerede den gang i hendes karakter, selv om den tog form af utrætteligt arbejde for Michael og en tilbedelse af drengen, der næsten grænsede til afgudsdyrkelse. Måske følte hun en vis kulde i sin egen karakter og var bange for ikke at kunne tilfredsstille sin livlige mand. Hans rige livsglæde virkede altid betagende på hende.

Da Rachel havde været gift i tretten år, syntes Michael, han omsider havde råd til at besøge sine venner i New Orleans. Han overtalte Rachel til at lade ham tage drengen med. Robert var nu elleve år gammel og lige så smuk og livlig som sin far. Rachel forstod, at det ville være en enestående oplevelse for drengen, og at hun ikke burde sætte sig imod rejsen, så hun fulgte dem til Baltimore for at se dem sejle af sted. Da dampskibet tudede og stod ud gennem bugten, kunne hun se Michael stå i agterstavnen og ved siden af ham drengen, der viftede med sin nye skottehue med lange bånd.

Der kom ofte breve, og især Roberts var en stor glæde for hende. Dagen for deres hjemkomst var allerede fastsat, men de var ikke på det skib, som Rachel ventede dem med. I aviserne stod der noget om, at der var udbrudt en epidemisk sygdom dernede, men det blev straks efter dementeret. Da mrs. Blake bekymret havde ventet dem i fjorten dage, bankede en gæst på hendes dør. Det var en af vennerne fra New Orleans, der kom

for personligt at sige hende det, han ikke kunne skrive. Dagen inden de skulle rejse hjem, var drengen blevet syg. Hans fader forlod ham ikke et øjeblik og ville ikke tro på, at det var gul feber, før Robert begyndte at kaste sort blod op. Otte og fyrre timer efter døde også Michael selv af samme sygdom.

Henry Colbert fik først at vide om sin svigersøns død gennem en nekrolog i Baltimore-avisen *Sun*, og da var bladet allerede en uge gammelt. Han red straks ind til Winchester og tog toget til Washington. Han fandt Rachel sengeliggende bag nedrullede gardiner og låst dør. Hun nægtede at lukke både lægen og Michaels sagfører ind. Sarah, mulatkvinden, var flyttet hen til dem og passede de to børn.

Mølleren tog straks fat på at undersøge forholdene. Livsforsikringspræmien var ikke betalt de to sidste gange, så den var intet værd, og enken sad tilbage med møblerne og nogle få gældsposter. Blakes venner samlede en ret antagelig sum ind til hende. Henry betalte gælden og tog Rachel og hendes småpiger med hjem til Back Creek. De boede på Møllegården, mens mr. Whitford byggede huset nede ved vejen, som Rachel havde boet i lige siden.

I de måneder mens huset blev bygget, kom både mølleren og hans hustru til at holde meget af Mary og Betty. Forholdet mellem mrs. Colbert og datteren var bedre, end det havde været før. Ganske vist var der minder fra fortiden, som hun ikke kunne glemme – først og fremmest at Rachel aldrig havde inviteret sin mor, der den gang var rask og rørig, til at besøge sig i Washington. At mrs. Blakes hus var lille, kunne ikke regnes for en undskyldning. Det ventedes, at man bad sine nærmeste slægtninge på besøg, selv om man måtte give dem sit

soveværelse og sove på feltsenge i forhallen. Når det gjaldt et besøg i Washington, fandt gæsterne sig gerne i enhver gene. Men at man havde en datter boende der og ikke besøgte hende, krævede mange forklaringer overfor slægt og venner.

Da Rachel nu vendte tilbage til Møllegården som fattig enke, fandt hendes mor det imidlertid lettere at glemme gamle uenigheder. Mrs. Colbert var endnu ikke syg den gang, men hun havde dog af og til mærket sygdommens forløbere, så hun var allerede holdt op at ride, skønt damer den gang ofte færdedes på hesteryg, til de var højt oppe i halvfjerdserne.

I de seks år, der var gået, siden mrs. Blake vendte tilbage til Back Creek, havde befolkningen vænnet sig til at se hende komme og gå ad landevejen eller bjergstierne på vej til et eller andet hjem, hvor der var sygdom eller sorg. Hvis en nabo ikke kunne styre sin nysgerrighed og begyndte at spørge hende ud om livet i Washington, svarede hun ham ganske naturligt:

"Jeg husker det næsten ikke. Alt det er jo forbi, og jeg vil være Dem taknemmelig, hvis De lader være med at minde mig om det. Nu er mit hjem her, og jeg ønsker at leve, som om jeg aldrig havde været borte."

Mrs. Bywaters på posthuset havde hun jo holdt af, siden hun var barn, og hun blev den eneste, Rachel nu åbnede sit hjerte for. De knyttedes sammen ved mange dybe overbevisninger, de delte med hinanden.

Skønt mrs. Bywaters var fattig, holdt hun New York-avisen *Tribune*, og det var meget uforsigtigt af hende, da hun jo var ansat af staten. Selv hendes far, mr. Cartmell, fandt det uklogt. Aviserne ankom til hende godt indpakket og med håndskrevet adresse. Hun gemte dem i en aflåset kommodeskuffe og gav

ofte mrs. Blake et nummer, som indeholdt noget særlig interessant, og mrs. Blake bar dem hjem i sin kurv. De var gode til at tænde op i kaminen med, sagde hun.

5.

Martin Colbert

1

Den første dag i juni var postvognen fra Romney over en time forsinket, da den kørte over Back Creek og standsede ved toldstedet. Et pigebarn med et bredt, fladt, godmodigt ansigt kom ud og åbnede det vakkelvorne led og indkasserede afgiften. Kusken lænede sig ned fra den høje buk for at veksle et par ord med hende. Den høflighed sprang han aldrig over, hvor meget han end var forsinket. Mens kusken passiarede, sprang en af hans fem passagerer af vognen. Det var en køn, ung, velklædt mand. Han gik hen til bukken og afbrød kuskens samtale.

"Sig mig, kusk, fører den sidevej derovre ikke til møllen?"

"Jo, sir."

"Så går jeg det sidste stykke vej. De kan tage min kuffert med til posthuset og sætte den af der. Så lader min onkel den hente."

"Deres onkel?"

"Ja, mr. Colbert på Møllegården."

"Nå, så De er en Colbert." Kusken flyttede sin skrå over i den anden kind. "Hvem af dem er Deres far?"

"Jacob. Jeg er Martin Colbert."

"Jaså!" Han så interesseret på den unge mand. "Har De nogen sinde været herude før?"

"Ja, da jeg var barn. Farvel, kusk. Glem nu ikke at sætte min kuffert af." Den unge mand syntes ikke, det var ulejligheden værd at blive stående længere, for det eneste menneske, der var i syne, var pigen ved ledet, og hun var kun bemærkelsesværdig ved sit flade røde ansigt. Martin lettede på hatten for hende og gik henad den stenede sidevej, endnu inden postvognen havde

sat sig i bevægelse igen. Kusken lænede sig ned og sagde til pigebarnet: "Jeg tror skam ikke, at mølleren bliver videre henrykt ved at se ham! Nu er han vel kommet i forlegenhed igen, ellers kom han såmænd ikke herud og oven i købet med en stor kuffert! Han er en vild og gal rad!"

Postvognen rullede videre mod posthuset, hvor der skulle skiftes heste. Pigen med det flade ansigt gik langsomt efter den fremmede ned ad møllevejen. Hun spejdede til alle sider, men han var allerede skjult af de høje sassafrasbuske, der groede langs hele gærdet.

Den unge Colbert vandrede sorgløs af sted og nød at strække benene efter den lange tur i den skumplende postvogn. Somme sider nynnede han en lille melodi, og til andre tider rundede han ryg og lo ved sig selv. Det morede ham, at han virkelig var på vej til Møllegården, som han regnede for et af de kedeligste steder i hele Virginia. "Dette er egentlig en pudsig idé af mig," betød åbenbart hans latter.

Lige for tiden måtte han prise sig lykkelig ved at være et sted, hvor han havde det bekvemt, fik god mad og var sine kreditorer kvit. Han var en høj og ganske velskabt ung fyr, men der var noget slapt over hans skikkelse. Han bevægede både skulder- og hofteparti på en underlig leddeløs måde. Hans klæder var byklæder, men da han nu slentrede af sted, uden at nogen så ham, teede han sig nærmest som en bondedreng. Når han lo ad den situation, han var i, trak han op i bukserne ved hjælp af selerne indenfor den åbentstående vest. Hans opmærksomhed blev let fanget. Der var ingen viljestyrke bag hans latter, men derimod var der nu og da et glimt af snuhed i hans gulbrune øjne. Han stod stille for at se på en sumpskildpadde, der

vraltede over vejen, og rullede den om på ryggen for at se den sparke med benene – men ombestemte sig så og satte den på ret køl igen. Da han nærmede sig møllen, knappede han sin vest, tørrede støvet af sit ansigt og rettede ryggen. Han gik imidlertid lige forbi og fortsatte sin vandring op til hovedbygningen. Till tog imod ham ved hoveddøren med en hjertelighed, der kun dæmpedes lidt af hendes korrekte væsen.

"Fruen er inde i dagligstuen og venter Dem, mr. Martin. Vi troede, De var kommet tidligere."

"Ja, det er kedeligt, Till. Men postvognen kom for sent af sted, fordi vi måtte vente på passagererne fra Martinsburg. Har alle her det godt?"

"Det er det samme som ellers, sir." Hun åbnede døren til dagligstuen, hvor mrs. Colbert sad ved kaminen, der nu var lukket med en malet træskodde. Hun smilede nådigt og rakte hånden frem. Martin gik over til hende og kyssede hende galant på kinden.

Hun truede ad ham med pegefingeren. "Du har ladet mig vente længe, Martin. Man kan ikke sige, du har haft hastværk med at aflægge mig besøg. Jeg skrev og inviterede dig inden påske, og i dag har vi den første juni."

"Der har været så meget at gøre hjemme på ejendommen, tante Sapphy." Han stod endnu ved siden af hendes stol. Hun rakte hånden frem og følte på hans håndflade. "Jeg synes ikke, der er hård hud!"

Han lo muntert. "Åh, markarbejdere har vi nok af … snarere for mange!"

Washington kom ind med tebakken og stillede den på bordet ved siden af fruen. Gæsten trak en stol hen, satte sig overfor sin

tante, lagde benene over kors og lænede sig så dovent tilbage, at hans tante kom til at smile. Hun havde ikke noget imod en smule frækhed hos de unge mænd, hun syntes om, og Martin, tænkte hun, var absolut den kønneste i familien Colbert. I det samme fik hun øje på hans støvler, der var meget støvede.

"Men Martin, er du ikke kommet ridende på din hoppe?"

"Nej, tante. Jeg kom med postvognen og gik herop fra toldledet."

"Med postvognen? Men det må da have været frygtelig ubehageligt. Hvorfor red du ikke på Merrylegs og sendte din kuffert med postvognen? Det er da sådan en dejlig ridetur."

"Jeg solgte Merrylegs nu i foråret. Der kom et godt tilbud, og jeg trængte til penge."

Mens han tog sig en sandwich, så hun undersøgende på ham.

"Er du nu sikker på, at du solgte den, Martin?" spurgte hun skarpt.

Det spørgsmål havde han ikke ventet. Han sendte hende et hurtigt blik og bøjede så hovedet, som om han ville sige: "Der fangede du mig."

"Jeg skilte mig i hvert fald af med hoppen, tante Sapphy."

"Jeg er sikker på, at det var kortspil!"

"Nej, på ære. Det var hestevæddeløb. Jeg bryder mig ikke videre om kortspil. Men ved væddeløb taber jeg altid hovedet." Han så frejdigt på hende og rakte koppen frem for at få den fyldt igen. Hvor var han overlegen, selvsikker, lidt skødesløs i manererne, som om hun ikke var en gammel dame og oven i købet syg. Sådan holdt hun af at blive behandlet. Hun tænkte, at Martins besøg ville virke meget forfriskende. Efterhånden

begyndte hun at tro, hun blot havde inviteret ham, fordi hun holdt af at have unge mennesker om sig.

"Nå, det kan jo være det samme. Du kan låne en hest her. Henry har en god hest, som han kun bruger, når han skal ind til Winchester i forretninger. Han synes, vognen er så besværlig. Jeg foretrak også altid at ride, når jeg tog til byen til søndagsgudstjenesten."

"Du levede jo næsten på hesteryggen, ikke sandt? Nede hos os taler folk endnu om, hvordan du satte over et gærde."

"Jo, jeg holdt meget af at ride, men jeg levede og åndede ikke udelukkende for mine heste, sådan som Bushwells gør."

"Det er sandt nok. Staldene er det eneste, der interesserer dem. Du ville blive rystet, hvis du så huset og haven nu. Folk siger, de holdt ejendommen ved lige, så længe du kom der på besøg. Men Chestnut Hill har aldrig været det samme, siden gamle mrs. Matchem døde."

Till kom ind og sagde, at Martins kuffert var kommet.

Mrs. Colbert vinkede ad hende. "Kald på Nancy, så hun kan vise mr. Martin op på hans værelse og pakke ud for ham. Hun holder din onkels værelse nede på møllen, Martin, og hun skal også passe dit og sørge for dit vasketøj."

Martin gik op ad den brede trappe fra hallen. På anden sal stod en dør åben, og udenfor den stod en ung mulatpige og ventede.

"Er du Nancy? God aften, Nancy. Jeg hører, du skal passe mig." Han stod stille og stirrede stift på hende.

En dyb rødme lagde sig over hendes gyldne kinder, og hun slog blikket ned. "Hvis jeg kan gøre Dem tilpas, sir," sagde hun stilfærdigt og ventede på, at han skulle gå ind i værelset.

"Ja, vist er du mig tilpas!" Han lo.

Martin så sig om i stuen. Den var stor, luftig, ikke overfyldt med møbler, og der var en stor himmelseng med nystrøgne mollsgardiner. Han åbnede et af vinduerne og så ud over gårdspladsen til møllen og skovene på den anden side af floden. Bag skovene tegnede bjergene sig mørkeblå mod himlen. Den øverste veranda gik udenfor værelset. Han stak sit ene ben gennem det åbne vindue.

"Har jeg lov til at gå ud på verandaen, Nancy? Jeg har hørt, at der er meget strenge regler for alt her i huset."

"Ja, selvfølgelig, sir. Der er en dør ude på gangen, som fører ud til den øverste veranda," sagde hun hurtigt, som om hun ville protestere mod den underforståede bebrejdelse mod huset.

Martin trak benet til sig. "Det vil jo unægtelig være bekvemmere. Og nu kan du pakke min kuffert ud."

"Men den er låst, sir."

"Bevares vel, det havde jeg helt glemt!" Hans solide læderkuffert var stillet op på en stol. Han låsede den op og slog låget tilbage. "Se så! Nu kan du anbringe klæderne, hvor du mener, de skal være, og så ser jeg til, så jeg ved, hvor de er." Han tog sin jakke og vest af, kastede dem på sengen og satte sig i den gyngestol, der hørte til i ethvert gæsteværelse. Nancy tog de klæder, han havde kastet fra sig, og hængte dem ind i klædeskabet. Så åbnede hun en kommodeskuffe og stod lidt forlegen foran kufferten.

"Vil De have flipper og halsbind i den øverste skuffe, sir?"

Han var i færd med at tænde sig en cigar. "Gør som du selv vil. Vi har en uduelig husholderske hjemme, så jeg kan aldrig finde noget."

Hun arbejdede hurtigt og gik lydløst frem og tilbage mellem klædeskabet og kommoden. Unge Colbert sad med fødderne på den lave vindueskarm og nød sin cigar.

"Har min tante noget imod, at man ryger?" spurgte han lidt efter.

"Nej, slet ikke, sir. Hun holder tvært imod af, at herrerne ryger."

Da Nancy havde lagt skjorter og natskjorter på plads, løftede hun det øverste rum og blev ganske forfærdet over den uorden, der var nede i selve kufferten.

"Hvis De ikke har noget imod det, sir, tror jeg hellere, jeg må tage disse klæder ned og presse dem med det samme."

"Det er vist en udmærket idé."

Hun opdagede, at sko og støvler var stoppet fulde af snavsede sokker og brugt undertøj, så hun pakkede det hele sammen i en bylt, som hun lagde udenfor døren. Det generede hende, at gæsten hele tiden stirrede på hende.

"Har nogen sagt dig, at du er en pokkers køn pige, Nancy?" hørte hun ham sige, da hun stod bøjet over kufferten.

"Nej, sir."

Det ville have været klogere, om Martin havde anslået en anden tone, men han kunne ikke se hendes ansigt og fortsatte drillende:

"Du vil da vel ikke bilde mig ind, at ingen af de unge fyre her på egnen gør kur til dig? Mig kan du skam ikke narre!"

"Folk her i Back Creek er gode, venlige mennesker, mr. Martin."

"Det siger du ikke, skat!" lo Martin og strakte sig.

Nancy syntes ikke om hans latter. Nej, aldeles ikke! Hun tog en hel bunke frakker og benklæder på armen, snappede bundtet med det snavsede tøj udenfor døren og forsvandt så hurtigt, at da den unge mand vendte sig efter at have kastet sin cigar ud ad vinduet, så han til sin forbavselse, at hun var borte.

2

Mrs. Colbert havde sendt Zach ned til møllen for at bede mølleren komme op til hovedbygningen tidligt inden aftensbordet. Da han hørte sin kone fortælle, at hans nevø var kommet på besøg, viste han hverken glæde eller misfornøjelse. Den gang regnedes gæstfrihed for en af dannelsens første regler. Hvad enten det var en ven eller en fremmed, som kom, blev han godt modtaget og behandlet, som hans stilling i livet kunne give ham krav på. Henry lagde mærke til, at hans kone havde sin fløjlskjole på, så han gik ind og byttede skjorte og tog sit sorte tøj på. Da Martin kom ned, tog hans onkel imod ham i den store hal, trykkede varmt hans hånd og sagde, at det glædede ham at se ham.

Washington meldte, at der var rettet an, og kørte sin frue ind til spisebordet. Mølleren lagde mærke til, at en flaske af hans bedste madeira stod henne på anretterbordet. Så snart de to herrer havde sat sig, fyldte Washington vinglassene, og Martin løftede sit, idet han sagde:

"En skål for husets frue, onkel Henry." Han bøjede sig mod sin tante, der smilede nådigt. Det samme gjorde hans onkel.

Om sommeren blev der spist til aften klokken syv, og så længe måltidet varede, vandrede Sampsons tolvårige Katie rundt om bordet i det uendelige. Hun var på bare fødder, iført en stærkt stivet, rød bomuldskjole og viftede med en lang fluekost lavet af påfuglefjer. Selv i byhusene hørte fluekosten til ligesom servicet.

Katie havde sjældent hørt så livlig samtale ved aftensbordet. Mrs. Colbert havde ventet med at spørge til de forskellige

familier i Loudoun distriktet, indtil hendes mand var til stede. Hun ønskede, at Martin skulle gøre et godt indtryk på ham. Han kunne en mængde sladder og fortalte godt. Han roste sin onkels vin og drak flittigt af den. Den mådeholdne møller drak to glas og lod det tredje blive stående fuldt. Hans kone, der også drak vin til aftensmaden, gjorde tegn til Washington, at han skulle hente en flaske til.

Martins historier var aldrig helt uanstændige og altid meget karakteristiske for Loudoun-egnens naboer. Da han talte om kaptajn Bushwells smukke heste, sagde han: "Ja, Bushwells trænere siger, at nu sover han altid nede i stalden." I det samme huskede han, at han havde hørt sige, at mølleren sov nede i møllen, så han tav, fnisede lidt, blev rød i hovedet og bøjede sig over sin tallerken.

Sapphira dækkede over hans forlegenhed ved at spørge til Hal Gogarthy, en fandenivoldsk ung irlænder, hvis stalde konkurrerede med Bushwells.

"Gogarthy? Ja, du har naturligvis hørt om, at han kørte løbsk sidste sommer?"

"Kørte han løbsk? Nej, det har jeg ikke hørt. Det er da underligt, at søster Bushwell ikke fortalte mig om det, da jeg traf hende i byen ved påsketid."

Hun vidste, at Gogarthy elskede at køre med firspand ad de dårligste veje i Blue Ridge bjergene. Folk på de kanter interesserede sig mere for heste end for noget andet.

Martin fortalte, at Gogarthy havde haft besøg af et større selskab fra Tidewater distriktet. (Folk i Loudoun distriktet sagdes at være lidt jaloux på de ældre og rigere familier i Tidewater, Virginia.) Gogarthy ville gerne give sine gæster en

spændende oplevelse, da de havde ladet ham vide, at de syntes, de var i det yderste Thule, når de besøgte ham. Han arrangerede derfor en køretur, inviterede Martin til at tage med og sidde hos ham på bukken og hviskede til ham, at han agtede at gøre turen temmelig drøj. De kørte så af sted med seks passagerer.

"Køreturen," fortsatte Martin, "gik over nogle af de dårligste veje i bjergene. Og du ved jo, hvad det vil sige, onkel Henry. Ingen kører et firspand bedre end Gogarthy, og vi ligefrem fløj af sted. Det gik op ad bakke og ned ad bakke. Damerne lo og skreg, men Hal lod blot, som om han slet ikke hørte dem. Han ville også have klaret det hele fint, hvis der ikke var sket noget meget mærkeligt. Vi var netop ved at køre ned ad en lang bakke i temmelig god fart, da et ungt rådyr springer frem fra buskene lige foran hestene. Naturligvis blev de sky og stejlede, men Hal tabte ikke fatningen, og der kom ikke kludder i linerne. Men det højre forhjul blev knust mod en klippeblok. Han kunne ikke straks standse hestene, så vi slingrede videre på egerne af forhjulet, til de knækkede, og vognen væltede. Så blev hestene fuldstændig vanvittige. Hal slap ikke linerne, og han strammede dem af alle kræfter, mens jeg krøb frem og skar skaglerne over. Jeg troede, jeg ville blive sparket ihjel og fik for resten et ækelt skinnebenssår. Vore passagerer fik nogle ordentlige bums, men ingen tog alvorlig skade. En ung pige brækkede næsen, og hun var oven i købet meget køn. Det gjorde mig vældig ondt, og Hal var også meget ked af det. Det var dette forbandede rådyr, der lavede hele ulykken. Har man nogen sinde hørt om et dyr, der opførte sig sådan?" Martin så fra sin onkel til sin tante.

"Nej, aldrig!" sagde mrs. Colbert med et glimt i øjet. "Det må have været arrangeret til fordel for Hal. Disse folk fra Tidewater er utrolig overlegne, men jeg har aldrig kunnet forstå, hvad de er så vigtige over."

Mølleren havde lét ad historien, men han så på sin kone og ikke på sin nevø. Martin viste, når han lo, en tand i overmunden med et blåligt skær. Den var anbragt på en træstift og sluttede ikke ordentligt til gummen. Den tand havde en historie, som mølleren ikke holdt af at blive mindet om.

På vejen til og fra jagterne i Clarke distriktet havde Martin truffet en køn, ung bondepige fra Blue Ridge. Hun plejede at møde ham i skoven, og, som bjergfolkene kaldte det, han "narrede" hende. Hendes to brødre gemte sig i skoven lige ved landevejen for at give Martin prygl, og da de sprang frem og greb hans hoppe ved bidslet, indså han, at dette ville blive alvorligt.

"I er i jeres gode ret, drenge," sagde han elskværdigt. "Men vi skal ikke have noget af pisken. Tag fat med næverne, og jeg vil forsvare mig så godt jeg kan, skønt I er to imod mig. Det er da et reelt tilbud."

De tog ham på ordet og pryglede ham sønder og sammen. Desuden mærkede de ham ved at slå en af hans kridhvide tænder ud. Hvide tænder var ellers ikke almindelige der på egnen, hvor alle brugte skråtobak. Brødrene lod ham ligge bevidstløs ved vejkanten, men de slap hans hest løs, så den kunne løbe hjem og slå alarm.

Alle på Blue Ridge egnen og i Winchester kendte historien om Martins blå tand. Mange var enige med Sapphira, der

mente, at Martin havde fået sin retfærdige straf, men at unge mænd ofte var vilde og gale, og sådan ville det altid være.

Sampsons Katie gik stadig rundt om bordet med sin fluekost og spekulerede over, hvad der dog gik af herskabet. "De ler og ler hele tiden." Hun var så begejstret og optaget af samtalen, at hun mere end én gang kom til at røre ved fruens kappe med sine påfuglefjer. Selv herren lo ad historierne om sine tidligere naboer, en dyb rungende latter, der var herlig at høre. Fruens latter var altid behagelig, når hun da ikke lo hånligt som en slags reprimande. Den var klar og fornem, men havde noget hjerteligt og forstående ligesom glimtet i hendes øjne.

Martins latter var lige på grænsen af det simple – lidt fræk og grebet-på-fersk-gerningagtig. Gamle Washington, der stod bag sin frues stol, syntes, at Martin var en flot, ung mand, men endnu var han ikke en rigtig gentleman.

Hvor ophidset Katie end var over samtalen, så ventede der hende endnu større nydelser. Hun stirrede på alle de lækre sager, som Washington satte på bordet, for hun vidste, hun ville få lov at smage med, skønt Bluebell altid fik de bedste stykker af, hvad der kom ud fra bordet. Lizzie havde lovet at lave så meget flødeis, at der blev nok til dem alle. Tap havde med en trillebør hentet store klumper is fra ishuset – en mørk kælder fyldt med savsmuld, der lå under den ene fløj af møllehuset. Lige fra klokken seks havde gamle Jeff siddet bag vaskehuset og drejet håndtaget på den store frysetønde. Hver gang det sneede om vinteren, lavede Lizzie "snecréme" til fruen – hun piskede den friske, rene sne i en stor skål fuld af tyk fløde, der var smagt til med cognac og sukker. Men kun ved særlige lejligheder lavede hun rigtig flødeis.

Familien sad så længe ved bordet den aften, at opholdet i dagligstuen bagefter blev ganske kort. Fruen indrømmede, at hun var træt.

"Jeg tilbringer kun sjældent så livlig en dag, Martin. Jeg måtte jo vente længe på dig og har bagefter haft en hyggelig te og et fornøjeligt aftensmåltid sammen med dig. Jeg holder af at have unge mennesker om mig," tilføjede hun og klappede hans hånd. Hun ringede på Washington og bad ham sende Nancy op og gøre mr. Martins værelse i stand til natten.

Da Martin kom op i sit værelse, havde Nancy allerede taget de stivede pyntestykker af pudevårene og var ved at lægge sengetæppet sammen.

"Ønsker De at beholde skråpuden, sir, eller vil De kun have puder?"

"Kun puderne. Lad aldrig skråpuden blive der. Kan du ikke tage den med dig?"

"Jo, sir, det kan jeg godt. Er to lys nok for Dem? God nat, mr. Martin."

Hun var på vej hen mod døren med skråpuden på højkant i armene. Martin greb hende om skuldrene og kyssede hende på munden. Hun lod den tunge pude falde og skubbede ham fra sig med begge hænder.

"Åh, sir, nej, sir!"

Lyset i stuen var kun svagt, men alligevel kunne han se, at hun var virkelig bange.

"Men dit dumme pigebarn, hvad er der dog at lave sådan et væsen af? Sådan siger vi god nat der, hvor jeg kommer fra. Spørg du blot min tante." Hun var allerede henne ved døren. "Vent et øjeblik." Han pegede på skråpuden, der lå på

gulvtæppet. "Tag den tingest med dig, og væk mig en halv time før morgenmaden. Glem det nu ikke."

3

En morgen, da mrs. Blake netop skulle til at sætte brødet i ovnen, dukkede Nancy op ved køkkendøren med en kurv på armen. Da hun blev opfordret til at komme indenfor, gjorde hun det noget tøvende.

"Jeg kan kun blive et lille øjeblik, mrs. Blake. Jeg skal op ad det dobbelte S. Miss Sapphy har sendt mig derop, for at jeg skal plukke laurbær til hende." Hun talte åndsfraværende og lidt vemodigt, lagde mrs. Blake mærke til.

"Er min mor ikke rask? Hun plejer jo altid selv at køre op og se på laurbærbuskene."

"Ja, mam. Det kan godt være, at hun ikke føler sig rask. Jeg ser, at De lige skal have brødet i ovnen." Det var ikke et spørgsmål, men en bedrøvelig bemærkning.

"Ovnen er ikke varm nok endnu, men det varer ikke ret længe." Hun lukkede fyrdøren op for at stikke lidt mere brænde ind.

Nancy snappede efter vejret og rakte bønfaldende sin hånd ud. "Åh, vent et øjeblik, miss Blake, vent lige et lille øjeblik! Jeg ved ikke, hvordan jeg skal få det sagt, men jeg er så bange for at gå derop i dag."

"Bange? Hvad er du bange for? Slanger?"

"Nej, jeg er ikke bange for slanger."

Mrs. Blake kastede brændet tilbage i brændekassen. Der var ingen tvivl om, at pigebarnet var bange for et eller andet. Man kunne se det både på hendes ansigtsudtryk og på, at hun rystede over hele kroppen.

Efter at have lagt et viskestykke over dejen satte mrs. Blake sig ved køkkenbordet. "Sæt dig nu ned, Nancy, og fortæl mig, hvad der er i vejen. Stå ikke der og kryb sammen, men sæt dig og lad mig høre det hele."

"Ja, mam," svarede Nancy sagtmodigt. "Det er ikke, fordi jeg har noget imod at gå derop, for det er jo en dejlig tur. Men miss Sapphy sagde til mig om turen, mens mr. Martin var til stede."

"Men hvad har det dog med sagen at gøre?"

"Hun vidste, han skulle ud og ride nu til morgen, for han havde sine ridestøvler på."

Hun tav, og mrs. Blake ventede. Pludselig udbrød Nancy: "Åh, mrs. Blake, om lidt rider han ud og indhenter mig i skoven!" Hun gemte sit ansigt i hænderne og brast i gråd. "De ved jo ikke, hvordan det er, mam. Han er altid efter mig, det er han virkelig. Jeg skal holde hans værelse, og han piner og plager mig hele tiden. Jeg skammer mig ved at fortælle Dem om det. Jeg ved, han vil indhente mig i skoven. Jeg blev så bedrøvet, da jeg så, De var ved at bage, for jeg havde tænkt, at De måske ville gå med mig derop."

"Bagningen kan vente. Jeg sætter lige dejen til side, så skal jeg gå med dig. Jeg vil også gerne se laurbærbuskene. Men hold nu op at græde. Jeg løber lige op og skifter kjole."

Da mrs. Blake kom op i sit soveværelse, satte hun sig ned og begyndte at tænke over sagen. Hendes ansigt blussede, og øjnene lynede af harme. Så langt hun kunne huske tilbage, var mrs. Colbert kørt op ad det dobbelte S hver eneste dag, mens laurbærrene stod i blomst. Naturligvis ville hun køre sin sædvanlige tur i morgen – ligesom hun havde gjort i går. Men i dag sendte hun Nancy derop. Hvorfor?

Mrs. Colbert havde lagt Nancy for had, det vidste alle og enhver. Nu havde hun en af de værste udhalere i landet boende i sit hus, og så sendte hun pigebarnet alene op i skoven og sørgede for, at han vidste, hun var der. Ønskede hendes mor virkelig at bringe Nancy i ulykke? Kunne hendes ondskabsfuldhed gå så vidt?

Rachel Blake lukkede øjnene og lænede arme og hoved mod kommoden. Hun havde både set sin mor vise slaverne stor venlighed og kold grusomhed. Men hun havde aldrig oplevet, at hun gjorde noget så infamt som dette, hvis Nancys beretning var sand. Alt det var der imidlertid ikke lejlighed til at spekulere over nu. Hun måtte handle. Så hun skiftede hurtigt kjole og kom ned med en kurv på armen.

"Nå, kom så, Nancy. Lad os skynde os. Og se at få humøret i vejret. Vi går ud og plukker blomster for vores egen fornøjelse."

Det var endnu tidligt på morgenen. I solen var der lidt for varmt, men i skyggen var luften frisk og behagelig. Landevejen, der snoede sig fra posthuset og helt op til Timber Ridge, var både den gang og hele tres år efter den smukkeste i hele den nordvestlige egn. Den var skåret ind i bakkernes sider, hvor marieglasset glimtede, og der hist og her voksede høje spir af kongelys, små grupper af rude og lave buske. På vejens venstre side, når man gik mod vest, gik bakkesiden brat ned til en klar bjergstrøm i bunden af kløften. Egnens folk kaldte vejen her for "Hulningen". Ovre på kløftens anden side var højderne bevokset med skov. Træerne var meget høje, men stod ikke ret tæt. Der var valnøddetræer, kastanjer og gamle ege, og ind imellem groede skarntyder af fantastisk højde. Skovbunden var dækket med stærkgrønt mos og buske, tæt besat med røde bær. Inde

ved træernes stammer, hvor skyggen var dybest, voksede et væld af venushår.

Vejen gik langs kløften i jævn stigning, indtil man nåede det "dobbelte S", der i fire store sving gik udenom klipper, så massive, at moderne vejbygning endnu ikke har fået dem sprængt bort. De fire sving er nu nøgne og grimme, men moderne bilister må finde sig i dem, hvis de overhovedet vil køre den vej.

I gamle dage, da Nancy og mrs. Blake levede, og hele tres år efter, var disse nu så nøgne klipper dækket med saftigt grønsvær, kløften var dyb og frodigt grøn, og det klare vandløb i bunden nynnede melodisk. Den omvandrende bissekræmmer fra byen eller den fattige bonde, der kom til fods fra sine stenede marker for at sælge en vaskebjørns skind, satte sig ofte til hvile her eller vandrede vejen langsomt. Når landboerne talte om stedet, selv om de blot sagde: "Jeg var netop nået til det dobbelte S," så fik deres stemme en egen drømmende klang, som mindede om stedet selv, om skyggen, den uplettede skønhed og den stemning, som sænkede sig over én deroppe.

Mrs. Blake var nået til svinget i det første S og satte sig på en træstamme for at hvile og se ud over kløften til træerne på den anden side, der virkede endnu højere, end de i virkeligheden var, fordi de groede op ad skråningen. Der fandtes ingen underskov undtagen den plante, der regnes for en pryd selv i kongelige haver, nemlig laurbærbuskene. Selv i de tider, da rejser var ubekvemme og tog lang tid, kom folk over Atlanterhavet for at se kalmia i blomst – den lunefulde, vilde laurbær, der i juni dækkede de skovbevoksede skråninger i vore bjerge med et rosenrødt, ferskenfarvet og hvidrosa flor. Og om

vinteren, når de høje træer stod grå og bladløse, lå laurbærkrattet under dem grønt og strålende overalt i de vinterlige skove.

"Nå, Nancy," sagde mrs. Blake, da de havde siddet tavse en stund, "dette er vist et udmærket sted, for her er bækken så smal, at vi nemt kan hoppe over på stenene."

De havde ikke været ret længe ovre mellem de blomstrende buske, før mrs. Blake hørte lyden af hestehove i de øverste sving af det dobbelte S. Hun løftede en advarende finger. Lyden kom nærmere og standsede. Lidt efter hørtes en skrabende lyd i græsset, og nogle småsten faldt raslende ned. Rytteren havde åbenbart fundet et sted, hvor han kunne binde sin hest.

De to kvinder fortsatte med at plukke blomster. De bøjede grenene ned og lod dem svippe op igen. Et øjeblik efter sprang Martin over bækken. Han måtte have set, at der var to solkyser ovre mellem de mørke buske, men tænkte sig sikkert, at Nancy havde fået en af de kulørte piger med sig.

Mrs. Blake skubbede solkysen tilbage og lod ham se det ansigt, der i en så utrolig grad lignede møllerens. Martin tog overraskelsen udmærket. Hans ansigt lyste op, og han lod til at være henrykt. Han tabte ridepisken og rev huen af hovedet.

"Men kusine Rachel! Skal jeg omsider finde dig her? Nu har jeg snart været fjorten dage på Møllegården, og ikke en eneste gang har du sendt mig bud om, at du gerne ville træffe mig. Er det en høflig måde at behandle en slægtning på?"

Hun gav ham hånden, som han beholdt længere i sin, end hun syntes om.

"Du kommer da på Møllegården, ikke sandt?"

"Jo, naturligvis. Men jeg har haft travlt. På denne årstid henkoger jeg kirsebær."

"Men jeg får da lov at komme over til dig en aften, når vi har spist? Jeg har hilsener til dig. For nogen tid siden måtte jeg en tur til Alexandria." (Hun vidste hvorfor!) "Og så tog jeg videre til Washington. Senatet var inde, og jeg traf nogle af fætter Michaels gamle venner. De havde så meget godt at sige om ham."

"Du vil aldrig høre andet end godt om ham," sagde mrs. Blake tørt.

"Det tvivler jeg virkelig ikke om. Men selv om en mand har den ædleste karakter, er det ikke sikkert, at hans venner sidder og taler om ham, efter at han er død. Der er ikke mange af os, som vil blive savnet af vore venner seks eller syv år efter vores død."

"Nej, ikke ret mange," indrømmede mrs. Blake. "Men hvordan fik disse herrer at vide, at du var beslægtet med mr. Blake gennem mit ægteskab?"

"Naturligvis opsøgte jeg hans venner, og de var allesammen så glade ved at høre om dig. De spurgte efter dig, hver gang jeg traf dem, og sendte dig tusinde hilsener."

"Mange tak. Ja, nu har Nancy og jeg vore kurve fulde, og din hest står og skraber med hoven derovre, så vi må hellere se at komme af sted."

"Vil du ikke ride hjem med mig? Du kan jo sagtens sidde bag mig."

"Nej, tak. Jeg kom delvis herud for at få spadsereturen."

"Så vil miss Nancy måske gerne hjem, inden hendes blomster visner?" Han var fræk nok til at komme med dette forslag, idet

han bukkede sig ned og tog sin ridepisk op. "Nå, ikke? Så lad mig tage kurven med hjem til tante Sapphy, mens blomsterne endnu er friske."

Nancy rakte ham modvilligt kurven. Mrs. Blake rynkede panden og spekulerede over, hvorfor hun gav ham den.

"Du er en flink pige," Martin sendte hende et smil, løb ned ad skrænten og gik over bækken med kurven i hånden. Straks efter hørte de hans hest trave ned ad vejen.

På hjemvejen sagde mrs. Blake ikke ret meget, men hendes mine var dyster og hendes kinder røde. Det var umuligt at få ram på en Colbert, sagde hun bittert til sig selv. At denne slubbert havde haft frækhed til at rejse til Washington og bruge Michaels navn som introduktion! Så han havde måttet en tur til Alexandria for nylig! Ja, alle vidste jo hvorfor. Det var for at få den blå tand sat ind i stedet for den, som pigens brødre havde slået ud. Der var en læge i Alexandria, som var kendt viden om for sin dygtighed til at lave stifttænder. Og med denne skamplet synlig, hver gang han åbnede munden, rejste Martin Colbert videre til Washington og snusede om på Capitol, indtil han fandt nogle af Michaels venner og præsenterede sig så som en slægtning af ham. Hun havde næsten lyst til at fortælle Nancy historien som en advarsel. Men pigebarnet var såmænd allerede bange nok. Og når hun var så nervøs og bekymret, kunne hun nemt komme til at slå et eller andet i stykker eller glemme, hvad fruen havde sagt til hende, og derved gøre hende vred.

Da de skiltes ved mrs. Blakes hjem, sagde hun dog: "Kære Nancy, hvis jeg var dig, ville jeg ikke gå op i skoven eller andre ensomme steder, så længe mr. Martin er her. Hvis du bliver sendt derop, så kom ind og hent mig, og hvis jeg ikke er

hjemme, kan du tage Mary og Betty med. Jeg skal huske at sige til dem, at de gerne må."

"Ja, mange tusind tak, miss Blake." Nancy trak på sine spinkle skuldre, som om hun frøs. Den ængstelige klang i hendes stemme røbede mere, end hun kunne udtrykke med ord.

4

Mens Martin klædte sig på næste morgen, spekulerede han over, om det var tilfældigt eller med vilje, at hans ridetur var blevet ødelagt. Mon kusine Rachel – som altid havde kedet ham – var gået op i skoven efter egen indskydelse, eller havde pigebarnet tigget hende om at gå med? Nå, det kunne jo være det samme. Han kunne sagtens hamle op med de to. Den eneste, han nødig ville fornærme, var tante Sapphy, der havde sendt ham en indtrængende opfordring til at komme og nu ligefrem stak ham kortene i hånden. Mens han barberede sine solbrændte kinder, glemte han imidlertid alt andet, end at han var sulten og længtes efter bacon og æg.

Mrs. Colbert sad i spisestuen, da han kom ned. Nu, da han var her, stod hun tidligt op, så hun kunne være påklædt og friseret, inden de mødtes ved morgenbordet. Da de havde spist, kørte Martin hende ud på verandaen, for at hun kunne få frisk luft, fandt så på en eller anden undskyldning og gik op i sit værelse, hvor han ventede at finde Nancy i færd med at rede hans seng. Men hun var der ikke, og sengen var ikke redt.

Nancy svigtede sine pligter den morgen. Straks, da hun kom tilbage fra møllestuen, havde hun snappet en kurv og var løbet ud til de gamle kirsebærtræer bag røgeriet. Da der ikke var en stige i nærheden, gik hun ind i røgeriet efter fatter Jeffs træstol. Jeff sad selv derinde og passede ilden i den store jerngryde, som var gravet ned i jorden. Hele dagen igennem, både forår og sommer, steg røgen op fra de store valnøddetræsknuder og røgede de lange rækker skinker og bacon, der var hængt op under tagspærene.

"Må jeg låne din stol, så jeg kan krybe op i kirsebærtræet, Pappy?"

"Javist, barn, jeg venter ikke besøg."

Men netop i samme nu dukkede Sampsons høje skikkelse frem i døråbningen. "Der kan man se!" lo Jeff. "Næppe har jeg sagt, at jeg ikke ventede besøg, så kommer Sampson. Løb din vej, barn, for vi to skal tale forretninger. Han behøver ikke stolen. Han kan sidde på gulvet, ligesom jeg gør."

Sampson bar stolen ud for hende og satte den under et træ. Nancy krøb behændigt op på den første tykke gren, hvor hun kunne sidde bekvemt og nå kirsebærrene, der lyste overalt omkring hende. Morgenluften var endnu så frisk, at det var dejligt at mærke solskinnet på de bare ben og fødder. Hun følte sig let om hjertet i dag. Hun elskede at plukke kirsebær, og hun elskede at sidde oppe i et træ. Det var, ligesom genvordighederne ikke fulgte med derop – kun den dumme, drømmende side af hendes natur, der hørte negeren til, krøb op i træet med hende. Hun vidste godt, at hun havde ladet halvdelen af sit arbejde være ugjort, men her kunne ingen finde hende og skænde. Bladene over hendes hoved lo sagte for vinden. Måske vidste de, at hun var løbet sin vej.

Hun havde ikke hastværk med at få plukket kirsebærrene. Hun spiste de modneste og lod de umodne falde ned i kurven. Lidt efter hørte hun en mandsstemme synge. Hun sad musestille og slap forsigtigt den gren, hun havde trukket ned. Han kom vist henne fra stalden, tænkte hun.

> "Nede ved møllen, hvor bækken bruser vild,
> der boede en mulatpige, som hed Nancy Till."

Skulle hun krybe ned? Han gik sandsynligvis ad havestien, så han ikke kunne se hende for røgeriet. Det kunne vel aldrig falde ham ind at vade gennem ukrudtet herinde. Men det faldt ham ind. Han gik gennem det våde græs hen mod kirsebærtræerne med stråhatten i hånden, mens han sang den gamle negersang.

Martin var gået ud i køkkenet for at beklage sig over, at Nancy ikke havde gjort hans værelse i stand, og så havde Bluebell fortalt ham, at Nancy var ude for at plukke kirsebær. Vejret kunne umuligt være bedre til at plukke kirsebær, tænkte han, da han gik ud i køkkenhaven og rundt om staldbygningen. Han ville egentlig ikke forskrække pigebarnet, men han skyldte hende straf, fordi hun havde spillet ham det puds i går.

"God morgen, Nancy!" råbte han op til hende, da han stod under træet. "Er kirsebærrene modne? Kender du den sang? Kan du synge ligesom Bluebell?"

"Nej, sir. Jeg kan ikke synge. Jeg har ikke sangstemme."

"Det har jeg heller ikke, men jeg synger alligevel. På sådan en dag kan man simpelt hen ikke lade være. Nå, Nancy, vil du så give mig noget?"

Tonefaldet var lokkende men overlegent. Hun følte sig ikke så bange for ham, når han stod dernede og så op. Hans øjne var så klare og muntre i dag. Han så ikke ond ud. Måske ville han blot drille hende, og hun kendte ikke noget til, hvordan mænd var i andre egne af landet.

"Vil du ikke give mig noget på sådan en dejlig dag? Lad os dog være gode venner." Han rakte hånden op, som om han ville hjælpe hende ned.

Hun rørte sig ikke, men hun lo med sin bløde negerlatter og kastede nogle kirsebær ned til ham.

"Det er ikke kirsebær, jeg vil have. De er sure, og jeg vil have noget sødt."

"Nej, mr. Martin, disse kirsebær er ikke sure."

"Hold op med at snakke om kirsebær. Du ser yndig ud, som du sidder deroppe."

Nancy fnisede nervøst. Martin smilede hele tiden. Måske var han kun ung og tåbelig, men ikke ond.

"Hvem har været din kæreste, Nancy Till?"

"Jeg har ingen."

"Du vil vel ikke være en sur gammeljomfru?"

"Jo, sådan ser det ud."

"Men hvem er dog det fugleskræmsel, som kommer gående der?"

Nancy så sig tilbage over skulderen. Straks hun vendte hovedet bort, sprang Martin op på stolen, greb om hendes nøgne ankler og lagde hendes ben mod sine kinder som en ramme. Nancy tabte kurven og var lige ved at falde ned fra træet. I sidste øjeblik fik hun fat i en gren over sit hoved og klamrede sig til den.

"Åh, gå ned, mr. Martin! Hvis der kommer nogen, får jeg ubehageligheder."

Martin lo. "Får du ubehageligheder for sådan en bagatel? Det er jo blot en kur mod tandpine."

Nancy var blevet ligbleg. Nu var hun bange, men hun kunne ikke røre sig og heller ikke frigøre sig for hans faste greb. I et nu var alt forandret. Han var helt anderledes end før, og hun havde ganske tabt fatningen.

"Åh, mr. Martin, lad mig komme ned!"

Martin trykkede hendes ben tættere ind mod sine kinder og lukkede øjnene.

"Ja, om lidt … Men dette er så dejligt. Her dufter ligesom … æbleroser." Han hviskede ved sig selv og ikke til hende. Men stadig kom hans ansigt nærmere. Hendes hals snørede sig sammen, men hun følte, hun måtte skrige. Og så skreg hun.

"Pappy! Åh, Pappy! Kom hurtigt!"

I samme øjeblik, hun skreg, sprang Martin ned fra stolen. Gamle Jeff kom løbende ud fra røgeriet hen imod det træ, hvor Nancy sad og klamrede sig til grenen over sit hoved. "Hvad er der, barn? Hvad er der på færde?"

Sampson fulgte langsommere efter og så sig om. Han stirrede vedholdende på Martin, hvilket var højst usømmeligt.

Nancy sagde, hun havde "følt sig svimmel" deroppe i træet og var bange for at besvime og falde ned. Sampson trådte op på stolen og hjalp hende ned, men forinden lagde han mærke til, at der var våde fodspor på stolesædet. Martin bemærkede, at hvis pigebarnet havde været lidt fornuftigere, kunne han have hjulpet hende ned.

"Naturligvis ville De have hjulpet hende, mr. Martin," plaprede Jeff. "Unge piger får den slags anfald, og så taber de helt hovedet. Kom, min skat, du kan jo godt gå, og nu skal Pappy hjælpe dig."

Sampson tog stolen og bar den tilbage til røgeriet. Martin slentrede ned ad stien og mumlede ved sig selv. "Ved gud, jeg havde hellere set, at det var enhver anden nigger her på ejendommen! Den møllerkarl forstår ikke at holde sig på sin plads. Ser han én gang til på mig, som han gjorde nu, så

knækker jeg halsen på ham. Der er ikke én af slaverne her, som ved, hvordan de skal opføre sig!"

Om eftermiddagen red Martin sig en tur. Han følte sig lidt urolig, for han vidste, han havde begået en dumhed. Han havde egentlig blot villet drille Nancy. Men da han havde fået fat i hende og følt den skælven, der gik gennem hendes ben, havde han et øjeblik tabt hovedet. Han vidste, hun måtte behandles varsomt og tages i det nu, da hun ikke var bange. Og nu ærgrede han sig over, at han havde ladet duften fra hendes legeme og solskinnet derude løbe af med sig. Nå, det gjorde jo ikke noget. Han ville holde sig på afstand en lille tid og lade, som om han havde glemt scenen ved kirsebærtræet.

Da han red hjem ad vejen fra posthuset, så han Bluebell ovre i den store køkkenhave, så han sad straks af og trak hesten over marken hen til hende.

"Nå, Bluebell, hvad tager du dig til?"

"Jeg henter salat til aftensbordet, mr. Martin." Hun rettede sin slanke skikkelse op og stod skrævende over salatbedet.

"Du går nok ellers ikke ret meget ud? Jeg ser dig altid inde i køkkenet."

"Ja, sir. Jeg hjælper i reglen min mor." Tonen var ynkelig, som om hun måtte slide hårdt i det.

Martin lo. Han vidste godt, at hun kun duede til at underholde Lizzie.

"Men du får da tid til at synge. Tante Sapphy har lovet at få dig og Lizzie ind i dagligstuen en aften, så I kan synge for mig. Måske kan jeg lære jer nogle nye sange. Jeg sværmer ikke for salmer."

Bluebell grinede. "Vi kan da også synge *Home, sweet home* og *Sigøjnerskens advarsel*."

Martin lo.

"Sig mig, Bluebell, hvorfor sender de ikke dig op at rede min seng og gøre rent i mit værelse? Denne mulatpige duer ikke stort, og hun er så højtidelig som en begravelse. Jeg kan ikke lide at have sådan et hængehoved om mig."

Bluebell fnisede. "De siger, jeg er ikke flink til at passe soveværelserne. Herren vil ikke lade mig komme i nærheden af møllestuen. Han foretrækker Nancy." Hun sendte ham et listigt blik og trak på skuldrene.

"Nå, så det gør han? Det begriber jeg ikke. Mig passer hun ikke." Martin klappede sin urolige hest. "Siger du, at hun altid gør rent nede hos onkel Henry?"

"Ja, det gør hun. Han vil ikke have andre om sig. Gud, nej! Jeg tør ikke sætte mine ben dernede. Nancy passer det hele der. Det ved da alle! Hun passer hans vasketøj og pudser hans kobberkrus og bringer ham buketter. Ja, jeg ved såmænd ikke alt det, hun gør nede på møllen."

"Gid pokker havde den hest! Giv mig noget salat, så jeg kan holde den i ro." Martin var dybt interesseret.

Men Bluebell tog en lille brun papirpakke fra lommen i sin vide nederdel og rakte ham en klump kandissukker.

"Dette vil holde den i ro. Jeg har altid sådan en pakke hos mig."

Martin blinkede til hende. "Det har jo sine fordele at holde til i køkkenet, ikke sandt? Men sig mig, bliver de andre pigebørn ikke jaloux, når hun kommer så meget ned til møllen? Er du og Nancy gode venner?"

"Vi kommer meget godt ud af det med hinanden," sagde hun overlegent. "I reglen er vi venner. Mor bryder sig ikke om hende, fordi hun er vigtig over sit hvide blod. Den gang fruen forkælede hende så frygteligt, var alle negrene imod hende. Men sådan er det jo ikke længere. Nu har miss Sapphy ikke kunnet lide Nancy i nogen tid."

"Men hvad har Nancy da gjort?"

Bluebell trak på skuldrene.

"Jeg ved det såmænd ikke. Jeg blander mig ikke i andre folks sager. Nogle har en mistanke om, at herren synes om hende, og at fruen ikke kan lide, hun er så meget nede på møllen. Jeg ved ikke rigtig, hvordan det er, for jeg hører aldrig på sladder."

"Det er en udmærket regel. Og du er en flink pige, Belle. Kalder folk her dig ikke Belle?"

"Nej, sir. De kalder mig altid Bluebell, for der er en anden Belle her på ejendommen. Det er Sampsons kone."

"Så kalder jeg dig også Bluebell, for jeg ville rigtignok ikke kalde dig ved samme navn som en, der tilhører Sampson. Jeg skal bede tante Sapphy, om du ikke må holde mit værelse. Det gule pigebarn er alt for storsnudet."

Martin sagde farvel og trak sin hest hen til stalden. Han gik hurtigt, og der var mere energi over hans skikkelse end ellers. Da lille Zach kom løbende for at tage hesten, kastede han linen til ham uden at se på ham, men han så rasende ud og talte højt til sig selv. Zach hørte nogle ord:

"Du gode Gud, hvis jeg troede, den gamle slubbert havde været der før mig ..."

Den lille negerdreng stirrede efter den unge mand og spekulerede over, hvorfor han var så rasende.

6.

Sampson taler med herren

1

Skønt Martins besøg blev langvarigt, så hans onkel meget lidt til ham. Han bad aldrig den unge mand ned til møllen og tænkte i det hele taget så lidt som muligt på sin nevø. Derimod forstod han godt, at det betød meget for Sapphira at have denne tåbelige, livlige unge fyr om sig. Martin var meget opmærksom mod hende, passiarede med hende om morgenen ude på verandaen, drak te med hende om eftermiddagen og spillede pukspil med hende efter aftensmaden.

En aften, da mølleren sad ved sin læsepult, blev der banket på døren, og da han råbte: "Kom ind!" dukkede Sampson op.

"Ja, Sampson! Hvad vil du?"

Den høje mand stod nervøs foran ham. "Master Henry, jeg vil gerne tale med Dem om noget, der piner mig meget. Men jeg ved ikke rigtig, om det går an."

"Tal kun ud, Sampson."

"Mr. Henry, jeg er bange for, at mr. Martin piner Nancy forfærdeligt."

Mølleren så op med rynkede bryn. "Piner hende? Hvad mener du? Hvordan piner han hende?"

"Ja, sir, De ved jo, hvordan unge mænd er. De holder af at more sig med en ung pige, selv om hun er kulørt. Jeg siger ikke, at han mener noget ondt med det, men hun er ikke vant til den slags ting, og jeg kan se, hvor bange hun er hele tiden. Og så ved jeg, at De ikke vil have, hun skal komme i ulykke."

"Luk døren, Sampson. Og sig mig så, har du set noget?"

"Nej, ikke egentlig, sir. Men for nogle dage siden var Nancy ved at plukke kirsebær i et af de store træer bag røgeriet. Jeff og

jeg var inde i røgeriet, og pludselig hørte vi hende råbe, som om hun var kommet til skade eller sådan noget. Vi løb ud begge to, og så stod mr. Martin nedenfor træet. Inden vi kom, havde han stået på den stol, Nancy havde brugt for at komme op i træet, for jeg så mærkerne af hans fødder på sædet. Pigebarnet var skræmt, mr. Henry, det er ganske sikkert. Hun rystede som et espeløv og var ved at besvime. Jeg løftede hende ned, og Jeff hjalp hende hen til deres hytte. Måske tager jeg fejl, men jeg syntes ikke, det så rart ud."

Møllerens ansigt var blevet mørkerødt. "Jeg skal holde øje med min nevø, Sampson. Du ved jo, at pigebørn somme tider overdriver den slags ting."

"Ja, sir, men jeg har aldrig set Nancy opføre sig upassende."

"Nej, det har jeg heller ikke. Hun er en god pige, og jeg skal nok passe på hende."

"Tak, sir. God nat, mr. Henry."

Sampson gik, og man kunne se på hans ansigt, at han følte sig beroliget.

Mølleren lukkede sin bog, rejste sig og vandrede langsomt om i stuen. Pludselig gik det op for ham, at han lige fra begyndelsen havde næret mistillid til sin nevø, skønt han aldrig havde sat ham i forbindelse med Nancy. I hans øjne var Nancy ikke stort andet end et barn, og sådan omtalte han hende også altid. Men i virkeligheden var hun jo voksen. Hans tre døtre havde giftet sig, da de var yngre, end Nancy var nu. Harmen blussede op i ham, mens han gik op og ned i stuen. Han rasede mod sin nevø, mod hans far, mod alle sine brødre og mod Colbert-blodet. Sin egen far kunne han agte, for han havde været en hæderlig mand, og den kvinde, der havde delt hans

stræbsomme tilværelse, var et godt menneske. Men der måtte have været ondt blod i slægten, inden den kom herover, og det var slået ud i hans tre brødre og deres sønner. Han kendte slægtsarven alt for godt. Han selv havde jo sin andel i den. Men siden han giftede sig, havde han aldrig ladet den få overtaget. Han havde holdt sit ægteskabsløfte, ligesom han ville holde enhver anden overenskomst.

Den nat sov mølleren ikke ret meget. Da det tidlige sommergry viste sig over bjergene, stod han op, tog sin lange, hvide møllerfrakke på og gik ned for at bade i dammen lige under møllehjulet. Det gjorde han altid, når han havde sovet dårligt i de varme sommernætter. Det kolde vand og synet af de gyldne stråler, der faldt på de fjerne højdedrag, gav ham hans fysiske styrke igen. Da han kom tilbage til sit værelse, satte hans våde fødder tydelige spor på det melede gulv. Efter at have barberet sig og klædt sig på, tog han sin hat og gik langs mølleåen op til dammen. Han forstod det ikke selv, men han ville nødig træffe Nancy. Han ønskede ikke at være der, når hun kom ned til møllen, for det ville ikke være sådan, som det havde været i går. Der var kommet noget mellem dem, som virkede foruroligende.

Lige siden Nancy var et barn, havde han mere betragtet hende som en stemning end som et menneske. Hun gik ind og ud i møllen som en blid sommerbrise – et sky, hengivent væsen, der tog let på alt. Aldrig før havde nogen gættet hans små luner og særheder og ønsket at tilfredsstille dem. Og hun gjorde det, både fordi hun holdt af ham, og fordi det var hendes pligt. Hun ventede ingen anden belønning end at se ham tilfreds.

Nu da han måtte betragte hende som en kvinde, der virkede besnærende på mænd, foretrak han at undgå hende. Der var forsvundet noget i deres indtagende kammeratskab – for det havde været kammeratskab, selv om det kun bestod af et blik og et smil og en venlig hilsen i de friske morgentimer.

2

Det var lidt efter midnat, og Sapphira havde sovet i over en time, da hun pludselig blev vækket. Nancy var kommet styrtende ind ad døren og råbte op, som om hun var forskrækket:

"Ja, miss Sapphy, her er jeg! Hvad er der i vejen, mam?"

"Der er ikke noget i vejen. Er du blevet vanvittig, Nancy, at du sådan vækker mig, når jeg sover?"

"Ja, men De kaldte da på mig, Missy! Det gjorde De virkelig. Og jeg havde netop sådan en uhyggelig drøm om Dem."

"Pas bedre på, hvad du spiser, og kom ikke her og fortæl mig om dine onde drømme. Du ved jo, at når jeg først vågner, har jeg svært ved at falde i søvn igen."

"De må tilgive mig, Missy. Jeg var sikker på, at jeg hørte Dem kalde, og jeg blev så bange for, at De var syg. Nej, mam, jeg skal ikke være så ubetænksom igen. Måske må jeg hellere løbe ned til mors hytte og sove der, så jeg ikke forstyrrer Dem igen."

"Nej, nu går du tilbage til din seng og holder dig i ro. Jeg finder mig ikke i den slags tossestreger!"

"Ja, mam." Nancy gik og lukkede døren efter sig. Så satte hun sig på sin madras med tæppet om skuldrene. Hun lagde sig ikke ned, men ville vente, til hun kunne rulle sin madras sammen og gemme den i skabet. Det var en krigslist, at hun styrtede ind til sin frue. Hun havde aldeles ikke hørt hende kalde, men derimod noget ganske andet – forsigtige skridt af bare fødder på den brede trappe, der førte fra de øverste værelser ned til den store afsats, hvor hun lå på sin madras foran sin frues dør.

Trinnene havde altid knaget lidt, for fugtigheden i luften hindrede, at træet nogen sinde blev helt tørt.

Da fruen sendte Nancy tilbage til madrassen, besluttede hun, at hvis hun igen hørte de listende skridt, ville hun løbe ned i forhallen, ud ad bagdøren og over til sin mors hytte. Hun mente, at én oppe i øverste etage lyttede lige så spændt som hun selv. Det var en forfærdelig følelse. Hvis hun havde et lille forspring, var hun sikker på, at hun kunne løbe fra ham. Men der var jo det brede egetræs gelænder, som enhver kunne rutsje lydløst ned ad, for det var blankt som glas. Når han først var nede i forhallen, havde hun ikke noget forspring.

Omsider begyndte det første grå dagslys at trænge ind gennem de store vinduer i forhallen nedenfor trappen. Det gav hende en dejlig følelse af tryghed, så hun krøb sammen på madrassen og døsede lidt. Da havde genstanden for hendes skræk allerede sovet trygt i adskillige timer oppe i gæsteværelset. Da han hørte lyden af stemmer fra sin tantes værelser, havde han trukket på skuldrene og var vendt tilbage til sin seng.

Da dagslyset blev stærkere, stod Nancy lydløst op og klædte sig på – hvilket ikke tog lang tid nu om sommeren, da hun gik barbenet og sov i sin chemise. Hun behøvede blot at binde sit underskørt om livet og trække sin bomuldskjole over hovedet. Så listede hun sig gennem den lange forhal og løb ud i blomsterhaven. Solen var netop ved at komme op over bjergene. Lette, lyserøde skyer stod på himlen, og bjergene var blevet til guld. En bølgende tåge svævede over de lave enge nede ved mølledammen. Duggen dryppede fra buskene ned på murstensgangene, og i spindelvævene på de tætte

buksbomhække hang funklende dråber. Teroserne hang med hovederne, som om de aldrig ville løfte dem mere. Endnu var ingen vågen i negerhytterne, og de store slyngplanter, der dækkede dem, var så våde, at man kunne få et helt styrtebad, hvis man løb imod dem. Ens hud blev så pæn, når man vaskede sig med dug.

Hvor var her dog skønt! Nancy kunne ikke tænke sig, at der fandtes et smukkere sted i hele den vide verden. Hun følte sig så glad, at hendes hjerte hamrede akkurat som i nat, da hun var så bange. Hun elskede alle de mennesker, der boede i hytterne – hver eneste en af dem. I dag ville hun endog være glad ved at se Lizzie og Bluebell. De var jo dog også en del af hjemmet. Og dernede i møllen var *den gode, trofaste herre*. Sådan stod der i en sang, som miss Sapphira plejede at synge, den gang hun endnu var rask, og for Nancy havde det altid været mr. Henry. Var det muligt, at hun kunne have mistet al denne lykke i løbet af den nat, der netop var forbi? Men den var jo endnu hendes – glæden over hjemmet, dets beboere og over at hun hørte til her. Måske havde angsten kun været en ond drøm. Herude kunne man ikke tænke sig, at den var virkelig.

Nej, se dog blot! Der kom allerede røg op af Sampsons skorsten. Så var han altså oppe og i færd med at lave morgenmad til sine børn og sin kone, der som oftest spillede syg. Alle negrene vidste, at Sam ikke alene lavede morgenmaden, men også om natten bagte brødet til sin familie. Hvor var han dog en tålmodig mand! Og aldrig talte han højt og vredt til nogen.

En morgen kort efter denne begivenhed fandt mølleren sin kone alene ved morgenbordet og hørte, at hans nevø var redet til Winchester, hvor han agtede at blive hele dagen.

"Jeg håber, han ikke overanstrenger hesten," bemærkede han. "Hvornår kommer han tilbage?"

"I morgen, tænker jeg."

Mølleren sad tavs en lille stund og sagde så med en antydning af utålmodighed: "Hvor længe agter Martin egentlig at drive omkring her?"

"Vi kan jo ikke så godt spørge en slægtning, hvor længe han agter at blive. Synes du vel?"

"Nej, måske ikke. Men nu har han været her i seks uger, og det er da et temmelig langt besøg."

Sapphira smilede. "Jeg husker, min far plejede at fortælle, at Benjamin Franklin sagde: '*Gæstfrihed er ligesom fisk, den begynder at lugte efter tre dages forløb*'. Sådan er det måske i Nordstaterne, men i Virginia ser vi forhåbentlig anderledes på spørgsmålet."

"Jeg vil sige dig, Sapphira, at jeg er ved at have nok af Martins selskab. Jeg har aldrig brudt mig om hans fars væsen, og jeg bryder mig heller ikke om hans. Hvorfor er han her overhovedet?"

"Måske trænger drengen til et skjulested … fra sine kreditorer."

"Eller fra mændene i de familier, han har bragt skam over," mumlede hendes mand.

Hun truede ad ham med pegefingeren. "Vær nu ikke for hård mod ham, Henry. Sådan var alle dine brødre jo. Og Martin er noget af en gentleman, hvilket de ikke var. Jeg er såmænd ikke særlig spændende underholdning for en ung levemand, men

det viser han aldrig. Og jeg kommer til at savne ham, når han rejser."

"Nå, hvis du finder fornøjelse i hans selskab, så siger jeg ikke noget. Men han demoraliserer tjenestefolkene. Hans tone overfor de unge negre er alt for fri. Han går i skovene og plukker champignons sammen med den pjattegås Bluebell."

"Hvis slaverne begår fejltrin med en af husets gæster, må det blive deres egen sag, men jeg tror nu nok, de ved, hvad der passer sig. Bluebell er en doven, løgnagtig tøs, men hun forstår godt nok at tage vare på sig selv. Jeg tvivler også på, at Martin ville nedlade sig til sådan noget, men det blander jeg mig for resten ikke i." Sapphira lo dæmpet. Dette var virkelig en hel komedie, tænkte hun, for hver gang hun og hendes mand tænkte på Nancy, talte de altid om Bluebell.

3

Høhøsten skulle til at begynde, og nu blev mølleren landmand. Han overlod møllen til Sampson og tilbragte morgentimerne i lade og stald, efterså hestene, fik høhækkene repareret og holdt øje med, at Taylor fik hølofterne tømt for gammelt hø og ordentlig udluftet, så de var parat til den nye høst. Hvert år under høhøsten lod han møllehjulene hvile, for han mente, at arbejdet i fri luft var sundt for ham.

Da han en morgen forlod laden og gik gennem negerkvarteret, kom han forbi det vaskehus, hvor Nancy vaskede og strøg de finere ting for sin frue. Da han hørte pigebarnets og sin nevøs stemmer, blev han stående ved regntønden og lyttede.

Martin talte med drævende, drilagtig stemme. "Og hvordan går det med mine fine skjorter, som du skulle vaske og stryge for mig, miss Nancy Till?"

"Ja, sir. Fruen har sagt mig besked om dem, så hvis De vil lægge dem ud på gangen til mig, skal jeg gøre dem i stand nu i dag."

"Nej, nu skal jeg sige dig en ting, min pige, du kan søge i skabet og finde dem selv. Jeg holder ikke orden på mine skjorter. Hvis du holder mit værelse, må du også tage dig af mit vasketøj. Jeg skal vel ikke være min egen stuepige."

Mølleren gik et skridt frem og kikkede ind ad den åbne dør. Nancy stod ved strygebrættet med blikket rettet mod sit arbejde. Martin, der var iført sine ridebenklæder, sad på en gammel, havareret stol. Han lænede sig mod væggen og havde strakt benene ud foran sig. Hans ansigt var bortvendt, men den

overlegne, dovne holdning og næsvise, familiære tone forblev ikke ubemærket af hans onkel. Colbert bed tænderne sammen og skyndte sig gennem gården ned til møllen.

"Sampson," råbte han, "jeg er ikke sikker på, at det gode vejr holder stort længere, så jeg har sagt til Taylor, at vi begynder på den lange eng i morgen, og så går både du og jeg ud med mændene. Sandsynligvis bliver det meget varmt, så vi må tage fat tidligt, selv om græsset ikke er tørt. Så kan kvinderne vende det bagefter. Du må hellere finde leerne frem. Jeg kunne kun se seks, men vi bliver otte mand i marken."

Sampson smilede beroligende. "Jeg skal nok finde dem, sir. Drengene stjæler dem og bruger dem til et eller andet. Men jeg skal nok finde dem."

Tidligt næste morgen vågnede mrs. Blakes småpiger ved lyden af leer, der blev hvæsset. Den lange eng, der lå mellem deres hjem og Møllegården, blev altid mejet først. Høstfolkene stod forsamlet nede ved gærdet, hvor sassafrasbuskene skærmede marken mod Back Creek. Mølleren gik omkring og følte efter, om leerne var skarpe. "Nå, drenge, så er vi vel parate til at tage fat. Sørg nu for at holde jer i en lige række."

Negrene spredte sig og indtog deres pladser, spyttede i hænderne og greb fat om leen. Colbert og Sampson var i midten, og da mølleren havde gjort det første snit, faldt de alle i stilling som øvede mejere, og det høje græs begyndte at falde. De gik fra øst til vest i jævnt tempo som et veltrænet hestepar for ploven. Colbert tillod kun øvede høstfolk at arbejde med sig. De unge slaver lejede han ud til naboerne i høsttiden, så de kunne blive oplært der. Hver gang negrene svang leen, udstødte de den dybe brysttone, de også brugte, når de huggede brænde,

"huh-huh" – men de standsede ikke, undtagen for at spytte i hænderne.

Solen havde allerede været oppe i flere timer, da høstfolkene nåede den lille jernholdige kilde, der sivede frem fra engbunden og var omgivet af tigerliljer. Så gjorde herren tegn til mændene, at de skulle komme hen og få noget at drikke. Vandet var koldt og havde en stærk jernsmag. Negrene lod kalabassen gå rundt mere end én gang og stod i hvil, rettede ryggen og tørrede de svedige ansigter med skjorteærmet, der i forvejen var dyngvådt. De havde allesammen en eller anden gammel hat på hovedet. Efter at have hvilet et par minutter, trak de op i bukseremmen og indtog på ny deres pladser. Da linjen gik videre, stod de sortplettede, orangegule liljer høje og ranke over det nyslåede græs.

Efterhånden begyndte mændene at skæve op efter solen: Nu var der ikke så længe igen. De holdt stadig linjen, men gik ikke længere så hurtigt frem. Et muntert hallo lød ud over engen. Mændene standsede, rettede sig op med et lettet suk og så over mod stenten ved Møllegården. Der kom unge Martin med en stor kande i hver hånd, og efter ham fulgte Nancy og Bluebell, Nelly, Trudy og lille Zach, som alle bar kurve.

Det var skik, at høstfolkene spiste middag ude i marken. Leerne blev liggende ved det sidste snit, og mændene samledes under et stort, skyggefuldt ahorntræ. På alle græsmarker var et stort træ blevet skånet til dette brug, og det kaldtes altid "Høstfolkenes træ".

Da kvinderne havde bredt en rød dug på græsset og pakket kurvenes indhold ud, gik de deres vej. De store kander, Martin var kommet med, indeholdt kold te. Herren skænkede sig en

kalabas fuld, men negrene drak af kanden, der gik på omgang mellem dem.

Da de begyndte at spise, kom en ynkelig neger gående. Han gik ikke direkte hen til dem, men vandrede om i rundkreds med bøjet hoved, som om han søgte efter noget, han havde tabt. Negrene grinede og puffede til hinanden. "Der er Tansy Dave. Ja, vi tænkte nok, han kom!"

Herren sagde til Sampson: "Kald på ham, stakkels fyr."

Med sin stilfærdige stemme, der alligevel kunne høres så langt bort, råbte mulatten: "Herren siger, du må skynde dig, Dave. Ellers bliver maden spist op."

Manden lignede nærmest et fugleskræmsel, for hans bukser hang i laser ved knæene, og skjorten var kun nogle snavsede klude. Han gik med bøjet hoved og nærmede sig langsomt, mens han mumlede noget om, at han "havde været sløj i den sidste tid, så han vidste ikke, om han kunne tåle at spise noget."

Herren sagde: "Det er en god middag, Dave. Sæt dig ned og spis alt, hvad du kan. Her er sikkert rigeligt til os alle."

Det klarede op i Daves triste ansigt, da han så maden på den røde dug. Han tog de store stykker majsbrød og kød, som Sampson rakte ham, og gik bort fra de andre helt hen til udkanten af skyggen. Der satte han sig og spiste sin mad.

Efter middag lå høstfolkene under træet og sov en time. De lå lige på ryggen med hattene over deres ansigter. Mølleren sad med ryggen mod træets stamme og så på den usle gæst, der listede sig over det mejede græs og krøb ind under sassafrasbuskene nede ved gærdet. Han tænkte på, hvor trist det var at have ansvaret for andre mennesker. Stakkels Dave, det stakkels, halvgale spøgelse af en mand, havde en gang været

den gladeste dreng på egnen. Han og Tap førte altid an ved alle fester på gården. Dave var flink til at spille på mundharmonika, og negrene dansede ofte til hans musik på gårdpladsens hårde jord. Nu var det seks år siden, han begyndte at gå til grunde.

For seks år siden var en mrs. Morrison fra Baltimore kommet på besøg hos en slægtning længere nede i kløften. Hun havde en kulsort pige med sig, der hed Susanna, og hun kom ofte over og dansede med Colberts negre. Susanna var et indtagende pigebarn med store, mørke øjne og en smittende latter. Hun var let på foden og dansede nydeligt. Colbert og Sapphira gik somme tider ud for at se hende danse til Daves musik på mundharmonikaen, mens de andre negre klappede i takt. Dave fulgte hende altid hjem. Lizzie fortalte sin frue, at hver aften, når Dave havde spist, skiftede han skjorte og gik ned i kløften for at møde Susanna. Og inden han gik, rullede han sig i regnfan-bedet for at komme til at "dufte sødt". Navnet Tansy Dave var blevet hængende ved ham, længe efter at han var holdt op både at gøre kur og at dufte sødt.

Da mrs. Morrison var ved at pakke sine kufferter for at vende tilbage til byen, gik Dave til Sapphira og tiggede hende om at købe Susanna, så de kunne gifte sig. Han sagde, de var "trolovede", og Susanna ville gerne blive her. I begyndelsen lo hans frue ad ham, men han græd som et barn, kastede sig på gulvet og erklærede, "at han ville løbe sin vej og følge efter hende, hvis hun rejste bort med toget". Mrs. Colbert fik medlidenhed med den fortvivlede unge mand, sagde han skulle rejse sig og opføre sig ordentligt, og at hun ville tænke over spørgsmålet.

Hun både tænkte over det og drøftede det med Henry om aftenen. De var enige om, at det ville være vanvid at købe en ny slave, når de havde for mange i forvejen. Men tidligt næste morgen vækkede Sapphira sin mand og sagde, hun havde besluttet at købe Susanna, hvis hendes frue ikke forlangte en alt for høj pris. Hun var flink med sin nål og kunne overtage al den fine syning i huset.

Sapphira gav ordre til, at der skulle spændes for, og kørte af sted straks efter morgenmåltidet. Mølleren tvivlede om, at hun ville have held med sig, men han sagde intet. Susannas frue havde været et par gange i baptistkirken, og han syntes hverken om hendes overlegne væsen eller om hendes ansigtsudtryk. Hun havde et lille, hårdt ansigt og var ligbleg.

Da Sapphira kom tilbage, sendte hun bud ned til møllen efter sin mand. Hun var meget ophidset. Mrs. Morrison havde straks meddelt hende, at hun i høj grad misbilligede slaveriet. Da hendes afdøde mands interesser i skibsfarten imidlertid ofte tvang dem til at rejse til Baltimore fra Bath i Maine, hvor de boede, havde hun været nødt til at købe to slaver til at gøre husarbejdet, for i Baltimore kunne man ikke få gode tjenestefolk på anden måde. Hun ville ikke sælge Susanna for nogen pris. Pigebarnet var oplært til husarbejde i byen, og når hun først kom tilbage til Baltimore, ville hun ikke skænke den tossede nigger en eneste tanke.

Susanna og hendes frue rejste, og Dave løb sin vej, som han havde sagt, han ville. Han gik til Winchester og krøb op i toget. Da han kom til Harper's Ferry og fik at vide, at han måtte vente der på det store tog til Washington, tabte han modet. Nogle

dage efter kom han gående hjem, men han blev aldrig den samme igen.

Han blev mere og mere forstyrret, tilbragte ofte uger oppe i bjergene, hvor der var et brænderi, og han kunne få whisky. Nu levede han i bjergene hele sommeren. Om efteråret kom han ned til møllen for at låne Sampsons bøsse og gå på jagt. Dave kunne efterligne den vilde kalkuns kalden til fuldkommenhed, og han bragte mangen en fugl til herskabets bord, for fruen holdt så meget af dem. Colbert undrede sig ofte over Sapphiras langmodighed overfor Dave. Når han byttede sin skjorte bort for whisky og kom luskende hjem med nøgen overkrop, fik hun ham til at gå ned og vaske sig i åen, brænde sine laser og tage et par hele bukser og en ny skjorte på. Men snart forsvandt han igen og kom først tilbage, når det blev vinter. En skønne morgen, når nattefrosten var begyndt, fandt Taylor ham dybt begravet i høet inde i laden. Sapphira sørgede for, at han fik mad og klæder vinteren igennem. Selv Lizzie havde medlidenhed med ham, men hun ville ikke lade ham komme ind i køkkenet og spise med de andre folk. Hun fyldte en skål med mad og rakte den ud til ham.

Inden solnedgang var folkene færdige med at meje den lange eng. Den aften rejste mølleren sig tidligt fra bordet og sagde, han var træt. Han ville vel nok få musklerne i gang om nogle dage, sagde han til sin kone, men i aften havde han ondt både i ryg og arme efter det uvante arbejde.

Da han kom ned i møllestuen, kastede han sig på sin seng og lå stille, mens mørket faldt på. Han glædede sig til, at det næste par uger skulle tage stivheden både fra hans legeme og sjæl. Det

var sundt for ham at færdes ude i marken og sætte tempoet, når høstfolkene mejede både græs og hvede.

Henry Colbert havde det ikke let for tiden, når han var alene med sine tanker. Han var alt for optaget af det, som Sampson havde fortalt ham. Nu og da forstod han kun alt for godt, hvad Martins hensigter var. Den gift, der var i den unge slubberts blod, vakte noget i hans egne årer. Efter en lang dvale truede Colbert-familiens svagheder med at løfte hovedet igen. Men han var ikke bange for dem. Ikke for alt i verden ville han ødelægge den rørende kærlighed og tillid, der så længe havde været ham en trøst. Men trøsten var ikke længere så stor, som den havde været. Nu prøvede han at undgå Nancy. Hendes lette trin på møllestuens gamle gulv og hendes smilende morgenhilsen opmuntrede ham ikke som før.

Han sagde til sig selv, at ved at prøve på at holde Martin under observation, var han kommet til at se med Martins øjne. I drømme syntes han somme tider, at han var Martin selv.

Hvordan skulle han blive fyren kvit? I de egne kunne en mand ikke den gang sætte sin nevø på porten, med mindre han dybt havde krænket gæstfriheden. Mølleren havde tænkt alvorligt på at købe Martin til at rejse. Det ville sikkert kunne lade sig gøre, selv om det ville være meget vanskeligt at byde en nær slægtning penge for at forlade egnen. Alligevel var han taget til Winchester, lige inden høhøsten begyndte, og havde hævet en større sum penge, end han ellers plejede at have hjemme. Den lå nu låset nede i hans skuffe. Han holdt af at vide, den var der.

Inden Colbert klædte sig af, tog han fra hylden en bog, han ofte læste. Det var en udgave af John Bunyans *Holy War*, trykt i

Glasgow i 1763. Han åbnede bogen ved beskrivelsen af tilstandene i byen Mansoul, efter at Diabolus var trængt ind gennem dens porte og havde taget magten der:

"Og tingene begyndte at blive få i Mansoul: nu forsvandt de ting, som dens sjæl hungrede efter. Der var en sot og sviden over dem i stedet for skønhed. Indbyggerne i Mansoul fik rynker i ansigtet, og dødsskyggen lagde sig over mange af dem. Oh, hvor ville Mansoul have frydet sig ved at kunne leve i ro og tilfredshed, om end i de fattigste kår, man kunne tænke sig."

Derpå bladede han videre til det sted, hvor der er en beskrivelse af forholdene i Mansoul, efter at byen er blevet generobret af prins Emmanuel, Guds søn:

"Da byen Mansoul således var blevet befriet fra sine fjender og dem, der forstyrrede freden, blev der udstedt en streng forordning om, at lord Willbewill skulle søge overalt og tage alle de diabolonianere, som endnu var i live i Mansoul, til fange. Han arresterede også Carnal-Sense og satte ham i fængsel; hvordan det foregik, kan jeg imidlertid ikke sige, men han brød ud af fængslet og flygtede. Ja, den frække kæltring vil stadig ikke forlade byen, men skjuler sig i de diabolonianske huler om dagen, og som et spøgelse huserer han i hæderlige mænds huse om natten."

I denne bog fandt han trøst. En hæderlig mand, der havde lidt meget, talte til ham om de ting, han selv ikke kunne betro til nogen anden.

7.

Nancys flugt

1

Hvedehøsten var næsten forbi. Nancy og hendes hjælpere havde båret middagsmaden ud til høstfolkene på den store hvedemark ovre på den anden side af Back Creek. På hjemvejen smuttede Nancy bort fra de andre og løb over mrs. Blakes gårdsplads hen til køkkendøren. Mary og Betty var lige færdige med opvasken, og deres mor skulle til at riste kaffebønner i ovnen. Efter at have set Nancys ansigt, gav hun børnene lov til at gå ned og se deres bedstefar meje hveden. Da de var gået, vendte hun sig mod den unge mulatpige:

"Hvad er der nu i vejen, barn? Har den slubbert plaget dig igen? Sæt dig ned og fortæl mig det hele."

Nancy sank ned på stolen. "Åh, jeg er ved at blive helt vanvittig. Jeg kan ikke holde det ud længere, det kan jeg virkelig ikke! Jeg har hverken ro dag eller nat. Nu kaster jeg mig hellere i mølledammen!" Hun lagde sit hoved på armene og hulkede højt.

"Nej, nej, sådan noget må du ikke sige, Nancy. Det er stygt. Hold nu op med at græde, og fortæl mig, hvad der er i vejen." Hun bøjede sig over den unge pige og klappede hende beroligende på skulderen, indtil gråden stilnede af. Så løftede Nancy hovedet.

"Miss Blake, De er den eneste, jeg kan betro mig til. Han er efter mig både nat og dag, så jeg ønsker, jeg aldrig var født."

"Det er der vist mange af os, som ønsker af og til. Men så falder vi til ro igen og bærer vor skæbne. Har du sagt noget til min far om det?"

"Hvor skulle jeg kunne det, miss Blake? Jeg ville dø af skam, hvis jeg skulle fortælle den gode, gamle mand sådan noget. Jeg har ingen at gå til undtagen Dem."

"Så må du prøve at forklare mig det hele. Kan du ikke holde dig borte fra ham?"

"Det er værst om natten, miss Blake. De ved nok, jeg sover udenfor miss Sapphys dør, og hans værelse er lige ovenfor trappen. En nat hørte jeg ham komme ned ad trappen på bare fødder, og så løb jeg ind til fruen og lod, som om jeg troede, hun kaldte på mig. Hun blev så vred over, at jeg havde vækket hende, og sendte mig tilbage til min seng. Der lå jeg så vågen, indtil det blev morgen. Hvis jeg sov fast, kunne han smutte ned til mig, hvad øjeblik det skulle være. Hvis jeg skreg, ville fruen sige, jeg havde hele skylden, og at jeg havde opført mig sådan, at han måtte tro, jeg var en dårlig pige. En anden nat, da jeg hørte ham komme listende, løb jeg ned til gamle mr. Washington. De ved nok, at han sover i det lille rum ved vinskabet. Han gav mig sin seng og sad selv hele natten i forhallen. Så jeg kan ikke mere løbe ind til fruen, og jeg hader at vække mr. Washington, for han trænger til sin søvn. Nej, miss Blake, det er umuligt at standse mr. Martin. Han kan smutte ned i sengen til mig, hvad øjeblik det skal være, hvis jeg er faldet i søvn. Og der er ingen, jeg kan kalde på. Jeg kan intet gøre!"

Nancy sprang op og stod med begge hænder presset mod panden og mod sit blåsorte hår.

"Jeg siger Dem jo, jeg vil hellere drukne mig, end at den mand skal få fat i mig. Men jeg vil så gerne have, der skal være *én*, som vil forsvare mig overfor herren og sige ham, at jeg ikke gjorde

det af ondskab. Åh, mam, vil De ikke nok sige ham, at jeg blev drevet til det?"

Da hun talte om herren, begyndte hun at græde igen og kunne ikke holde op.

Lidt efter sagde mrs. Blake roligt og bestemt: "Jeg agter at få dig ud af alt dette, Nancy. Men jeg vil ikke høre et ord til om mølledammen. Du er ung og har hele livet for dig. Jeg har set, hvordan det hele udviklede sig, og har regnet ud, hvordan jeg kan få dig bort fra Møllegården. Det er jo længe siden, du følte dig lykkelig der."

"Ja, ikke siden hun lagde mig for had." Nancy talte åndsfraværende, som om ordene var henvendt til hende selv. "Det er ikke, at hun gør mig noget. Jeg forstår det ikke, men hun ser aldrig mere på mig. Hun kan ikke tåle mig."

Mrs. Blake tog hende om skuldrene. "Nu må du høre godt efter, Nancy. Har du mod til at rejse herfra til et bedre sted, hvor du vil være i sikkerhed? Jeg kan ikke jage Martin Colbert bort fra egnen, men jeg tror, jeg kan hjælpe dig bort. Vil du rejse?"

"Jeg vil rejse til verdens ende, når jeg blot slipper bort fra ham. Jeg ville hellere tage til Georgia og plukke bomuld, det er virkelig sandt."

"Nej, så galt bliver det ikke, Nancy. Hold nu blot ud lidt længere, så skal jeg hjælpe dig ud af dine vanskeligheder. Har du sagt noget til Till?"

Nancy så på hende med store, forskrækkede øjne. "Til mor? Nej, hvor skulle jeg dog kunne det, mam?"

Mrs. Blake vendte sig bort og stak noget brænde i ovnen. "Der kommer børnene op fra vejen. Du må hellere lade dem

følge dig hjem. Måske har mor savnet dig, men hvis de er med, siger hun ikke noget til dig."

Da Nancy og børnene var gået, satte mrs. Blake sig ned for at holde øje med kaffebønnerne. Hun forstod, hvorfor Nancy ikke tyede til sin mor om råd og bistand. Till havde været en Dodderidge, inden hun blev Nancys mor. Og Till mente, hendes første pligt var overfor fruen. Lige siden mrs. Colbert blev syg, havde Till haft en stor stilling i huset, og hun elskede denne stilling. For mange år siden havde mrs. Matchem lært hende at "sætte pris på sin stilling", og det var blevet den ledende regel i hendes liv. Alt, hvad der skabte vanskeligheder mellem hende og fruen, ville ødelægge ordenen i husholdningen.

Nancy var kommet til verden ved et uheld. Forbindelsen med slægten Dodderidge regnede Till som det, hun var født til. Hele hendes slægt fra Jezebel og nedefter havde levet under familiens tag og beskyttelse i hele fire generationer. Det var deres naturlige plads her i verden.

Ja, mrs. Blake vidste godt, hvorfor Till lukkede øjnene for det, der foregik ovre på Møllegården. Og hun forstod endnu en gang, at hun selv af naturen var ude af stand til at forstå sin mor. Så langt hun kunne huske tilbage, havde hun set sin mor vise forskellige grader af godhed og ondskab, der efter hendes mening helt var afhængige af hendes luner. I øjeblikket var det mrs. Blake ganske umuligt at afgøre, om mrs. Colbert havde inviteret den slyngel til sit hus i den hensigt at bringe Nancy i ulykke, eller om hun blot havde bedt ham for sin egen fornøjelses skyld og nu var rede til at se igennem fingre med alt, hvad der morede ham og fik ham til at forlænge besøget. Dette var meget sandsynligt, for skønt mrs. Colbert somme tider var

god, var hun uhyre egoistisk og betragtede kun andre mennesker i forhold til sig selv. Sådan var hun født, og sådan var hun opdraget.

Og dog måtte man indrømme, at der var selvmodsigelser hos hende. For eksempel hendes mærkelige overbærenhed mod Tansy Dave, hendes virkelige hengivenhed overfor Till og gamle Jezebel og endog hendes tålmodighed med Sampsons dovne kone. Selv nu, da hun ikke kunne forlade sin rullestol, deltog hun i de fester, som negrene elsker. Hun holdt af at se dem glade. Julemorgen sad hun ude i den store forhal, og så kom alle de mandlige slaver ind og fik deres julegaver og deres juledrik. Hun gav hver af dem en stærk toddy i et af de store glaskrus, der havde tilhørt hendes far. Da Tap, møllearbejderen, smaskede begejstret og udbrød: "Miss Sapphy, hvis det havde været sådan noget, jeg drak ved min mors bryst, var jeg aldrig blevet vænnet fra," lo hun, som om det var første gang, hun hørte den gamle vittighed.

Når negrene var syge, gav hun dem medicin, sendte linned ned til de nyfødte små og lod mødrene komme op og vise dem frem, så snart de var oppe af barselsengen. Mrs. Blake huskede alt dette og prøvede at være retfærdig, men da hun rejste sig, sagde hun højt:

"Nej, alt det er ikke humbug. Hun tror på det, og de tror på det. Men alligevel er det ikke rigtigt."

2

Med postvognen næste morgen sendte mrs. Bywaters et vigtigt brev til David Fairhead og bad ham komme til Back Creek så snart som muligt. Dagen efter ved aftenstide kom han ridende på sin gamle grå hoppe. Senere på aftenen mødtes mrs. Blake og snedkeren, mr. Whitford, på posthuset for at tale med ham. Da de var forsamlet i mrs. Bywaters' private dagligstue, hvor de ikke risikerede at blive forstyrret, fremlagde mrs. Blake sin dristige plan. Mrs. Bywaters var til stede for at støtte hende.

De to kvinder fandt selv planen dumdristig. Det var endnu aldrig hændt, at en slave var rømt fra Back Creek, fra Hayfield eller selv fra Winchester. Men mr. Fairhead beroligede dem. Han fortalte, at det hemmelige arbejde nu foregik mere energisk end nogen sinde før. Den strenge lov angående flygtede slaver, der var trådt i kraft for seks år siden, havde absolut ikke hindret, at slaverne løb deres vej. Lovens uretfærdighed havde tvært imod bevirket, at folk fik mere sympati for flygtningene og skaffede dem nye muligheder for flugt. Negre nåede til Canada helt fra Louisiana. Både baner og dampskibsselskaber på søerne hjalp dem. Hvis en neger først var nået til Pennsylvania eller Ohio, mislykkedes flugten yderst sjældent.

Fairhead forklarede mrs. Blake, hvor let det ville være at skaffe Nancy fra Winchester til Martinsburg og derfra ind i Pennsylvania. Mens hun sad der, skrev han et brev til sin fætter i Martinsburg, for han ville med glæde hjælpe hende. Brevet ville afgå med posten næste morgen.

Mr. Whitford sagde, han kunne hjælpe mrs. Blake, hvad strækningen til Winchester angik. Han havde en fjedervogn overdækket med sejldug, som han brugte til at køre kister i på længere strækninger. Han ville stille to stole inde under sejldugen, og så kunne de sidde der, uden at et menneske så dem. Hvis de drog af sted sent om aftenen, ville de nå Winchester i god tid til at tage postvognen til Martinsburg.

Mrs. Blake følte sig meget beroliget, da hun gik hjem. Men det sværeste var endnu tilbage – nemlig den samtale, som hun så inderligt gruede for.

Den følgende aften begav hun sig til møllen ad vejen gennem kløften, hvor hun ikke risikerede at møde nogen af tjenestefolkene fra hovedbygningen. Da hun nåede frem til møllen, listede hun sig hen til vinduet mod nord i sin fars stue. Han var derinde og sad ved bordet. Han læste ikke, men sad og stirrede melankolsk frem for sig.

"Må jeg komme ind, far?" spurgte hun roligt.

"Er det dig, Rachel? Vent et øjeblik." Han kom ud til den platform, hvor bønderne aflæssede deres korn, tog hendes hånd og førte hende gennem den mørke gang og ind i sit værelse. Da han havde lukket døren, slog han slåen for.

Mrs. Blake satte sig ned og trak vejret dybt. "Far, jeg er kommet herover for at tale med dig, og jeg bebrejder mig selv, at jeg ikke er kommet før. Du ved vel sagtens, hvad det drejer sig om?"

Hun så hen på ham for at få bekræftelsen, men han sad med rynkede bryn og stirrede mod gulvet. Det pinte hende, at han ikke hjalp hende på gled, for han vidste jo godt, hvad hun ville.

Hun var træt, for vejen gennem kløften havde forekommet hende lang.

"Far!" udbrød hun forarget. "Agter du at forholde dig passiv og se en god, ung pige blive ødelagt, uden at du løfter en finger?"

Mølleren gik over til vinduet og lukkede det. Hans kinder var blevet blussende røde, og mrs. Blakes var lige så røde, da hun fortsatte heftigt:

"Du må da vide, at den slubbert, Martin Colbert, forfølger Nancy både dag og nat. Og det ender med, at han tager hende. Hun er en god pige, men mændene i Colbert-familien lader aldrig byttet undslippe. Han overrasker hende et eller andet sted og tvinger sin vilje igennem."

Hendes far knyttede sine kraftige næver. "Nej, han gør ikke. Det er en ren Guds nåde, at jeg endnu ikke har kvalt ham til døde."

"Men hvorfor gør du så ikke noget for at hjælpe hende?"

Han svarede ikke, og hans datter sad forbavset og iagttog ham. Hans knyttede hænder og hans røde ansigt gav hende ikke nøglen til det, der foregik i hans sind. Hun havde altid set ham hurtig til handling, men aldrig sådan, som han var nu.

"Måske overskrider jeg mine pligter," sagde hun omsider, "men jeg kunne ikke sidde med hænderne i skødet og se på, hvad her foregik. Hun er kommet til mig og har bedt om hjælp, og den ville jeg ikke nægte hende. Jeg agter at hjælpe Nancy bort herfra og vise hende vejen til frihed."

Nu så han op, og hans øjne luede ligesom hendes egne. "Ja, hvis det blot var muligt, Rachel ..."

"Det *er* muligt. Mr. Fairhead har lovet at hjælpe mig, og det er ikke så vanskeligt, som det forekommer os herude. Der er masser af slaver, som løber deres vej nu. Han har venner blandt kvækerne, som vil hjælpe pigebarnet til Pennsylvania. Lidt udenfor Martinsburg er der en færge, som vil føre Nancy og mig over Potomac, og på den anden bred vil vi blive mødt af en vogn, som så hjælper hende videre fra hus til hus. I løbet af et døgn kan jeg bringe hende i sikkerhed."

"Og hvad skal der så blive af hende?"

"Kvækerne skaffer hende over til staten New York og sætter hende i toget, der går direkte over Vermont til Canada, hvor hun er udenfor slavefangernes rækkevidde. Det er noget, som sker ustandseligt nu. De gemmer de flygtede slaver i bagagevognen og tager dem med helt til Montreal."

"Til Montreal? Men hvordan skal sådan en ung pige klare sig alene i en stor, vildfremmed by? Og de taler jo kun fransk deroppe, har jeg hørt. Du må da være vanvittig, Rachel! Der vil hun da ganske bestemt komme i ulykke. En køn pige som hun bliver sikkert lokket ind i et af disse huse, kan du tro." Mølleren tørrede sin pande med et stort lommetørklæde. Nu, da vinduet var lukket, blev der meget varmt i stuen.

"Far, jeg kan forsikre dig, at mange mennesker i de store byer er langt venligere end visse personer her på gården. Du ved jo, hvor hård mor er mod Nancy og har været det i lang tid. Jeg begriber blot ikke, at pigebarnet har holdt det ud. Gud tilgive mig, men for mig ser det ud, som om hun har fået den kæltring hertil med vilje og nu nærmest kaster hende i kløerne på ham. Hun ved jo, at Nancy ligger ubeskyttet ude på gangen, hvor han kan liste sig ned til hende, hvad nat han vil. Han har forsøgt det

mere end én gang, og det arme barn måtte søge tilflugt hos gamle Washington i vinrummet. Han gav hende sin seng. Og en anden gang – –"

Mølleren sprang op, så hans stol væltede. "Ti stille, Rachel! Jeg vil ikke høre et ord til! Du og jeg kan ikke tale sammen om den slags ting. Det passer sig ikke. Hvorfor kommer du og fortæller mig alt dette, når du har ordnet det hele med mr. Fairhead og Whitford? Jeg kan ikke hjælpe med til, at man forgriber sig på din mors ejendom."

Henry Colbert vandrede langsomt med bøjet hoved om i værelset. Han skammede sig ved at vise sig så vankelmodig overfor sin datter. Hun ville måske tro, at han ikke undte dem pengene. De lå jo henne i kommodeskuffen. De gjorde hendes plan mulig, gjorde den næsten til en fuldført kendsgerning – og påførte ham et uerstatteligt tab. Han havde trøstet sig med den tanke, at når Martin først var borte, ville det være som før. Men hvert eneste ord, hans datter sagde, viste ham, at Nancy aldrig ville blive den samme igen og aldrig ville føle sig lykkelig på Møllegården. Han måtte se sandheden i øjnene.

"Rachel," sagde han lidt efter med helt naturlig stemme, "intet må udveksles mellem os i denne sag, hverken ord eller noget andet. I morgen aften går jeg tidligt i seng, og så lader jeg min jakke hænge over stoleryggen henne foran det åbne vindue her ..." Han skød vinduet op og satte sikringen på. "Nu skal jeg følge dig hjem."

"Nej, tak, far. En eller anden kunne se os, og jeg vil ikke have, nogen skal se os sammen i aften."

Næste aften kom mrs. Blake igen til møllen ad vejen gennem kløften. Der var mørkt i hendes fars stue, men vinduet stod

åbent. Hun rakte hånden ind, tog jakken og følte efter i lommerne. I inderlommen fandt hun et fladt bundt pengesedler.

Henne fra sin seng hørte mølleren hende både komme og gå. Han lå ganske stille og bad for sin datter og for Nancy. *Ikke en spurv falder til jorden uden Din vilje.* Aldrig mere skulle han høre hendes lette trin udenfor sin dør. Hun ville drage bort herfra til bedre egne. Måske ville hun være som morgenstjernen, dette barn, den sidste stjerne i natten … Nu skulle hun drage bort fra de uansvarliges mørke sløvhed og bane sig sin egen vej i denne verden, hvor ingen er helt fri, og det bedste, der kan hænde én, er, at man får lov at vælge sin egen bane og kun står til ansvar overfor Gud. Sapphiras slaver blev bedre passet, fik bedre mad og klæder end de fattige hvide oppe i bjergene. Men ville en eneste af disse lasede, uredte bjergfolk, der levede af at skyde egern, bytte med Sampson, hans betroede formand på møllen?

3

Mr. Whitford skulle komme til mrs. Blakes hus klokken et om natten. Når han kørte af sted på den tid, var der ikke stor risiko for, at han mødte nogen på vejen, og så kunne han være i Winchester nogen tid inden daggry. Han og hans passagerer skulle spise et tidligt morgenmåltid hos en gammel kvæker, der var en ven af mølleren og af mr. Fairhead. Fra kvækerens hus skulle de så køre med postvognen til Martinsburg. Hvis mrs. Blake mødte bekendte på gaden eller i postvognen, så det jo ganske naturligt ud, at hun skulle på besøg i Martinsburg og havde sin mors kammerjomfru med.

Nancy skulle komme over til mrs. Blake henved midnat. Da alt var stille i Møllegården, stod hun op fra sin madras, klædte sig på i mørket og listede sig ud ad bagdøren med sine sko og strømper i den ene hånd og et gammelt pudevår med sine få ejendele i den anden.

Da hun kom til stenten, satte hun sig ned og tog sko og strømper på. Der var ingen måne, og hvis nogen kom over engen, ville de ikke kunne kende hende. Hvis de derimod kom nærmere og så, hun havde sit vintersjal og sin hat på, ville det sikkert vække nysgerrighed. Men hun måtte jo være byklædt, når hun skulle rejse som mrs. Blakes kammerjomfru. Hendes hat var en gammel, sort turban, der havde tilhørt mrs. Colbert. Till havde sat en rød fjer i den, da Nancy skulle med sin frue til Winchester i påsken.

Mrs. Blake sad på dørtrinnet og ventede, og hendes hus henlå i mørke. Hun drog et lettelsens suk, da hun så en skikkelse komme op fra engen og gå over vejen. Hun mødte Nancy nede

ved lågen, tog hende med ind i dagligstuen, trak rullegardinerne ned og tændte et lys.

"Se, Nancy, her er min gamle vadsæk. Den agter jeg at forære dig, og så kan du pakke de ting i den, som du har der i bylten. Fra nu af må du se pæn ud, som om vi skal ud på besøg. Jeg er glad over, at du har den fjer i din hat. Den klæder dig udmærket, og hatten var virkelig god, den gang mor købte den. Jeg ser, du har også en lille taske med. I den kan du gemme de breve, jeg har skrevet, og som du kan vise til kvækerne og måske til jernbanefolkene. Deri står, at du er en god pige, og at jeg holder med dig. Men når jeg giver dig dine penge i Martinsburg, må du putte dem ned i dine strømper og aldrig lægge dem fra dig."

"Ja, men miss Blake, den lille taske er ikke min. Miss Sapphira gav mig den i går med tre par af sine bedste silkestrømper i, for at jeg skulle stoppe dem. Jeg ville have gjort det i løbet af dagen, men jeg kunne ikke holde mig i ro til det, for jeg har været så tummelumsk i mit hoved. Jeg skal stoppe dem, så snart jeg kommer derud, og sende dem tilbage med posten." Nancy arbejdede nervøst med at få vadsækken pakket, mens hun talte.

Mrs. Blake så op og gik så hurtigt ud i køkkenet for at genvinde sin selvbeherskelse. Hun tænkte på, hvor vagt dette "derud", som Nancy talte om, var selv for hende – derud var jo Canada, ikke sandt? Mrs. Blake havde aldrig været længere mod nord end Baltimore. Hun syntes, Boston lå forfærdelig langt borte, og Montreal var endnu meget, meget længere borte end Boston. Og så talte Nancy om at sende strømperne tilbage med postvogn! Et øjeblik var hun ikke langt fra at tabe modet.

Da hun kom ind i dagligstuen, gav hun sig til at rette på en antimacassar og talte i en rolig tone, mens hun vendte ryggen til Nancy: "Du må hellere lade de strømper blive her, så skal jeg stoppe dem pænt og sende dem over. Pakker bliver så ofte borte på vejen. Hør! Det er vist mr. Whitford, der kommer. Han holdt stille udenfor lågen. Nu skal jeg tage mit overtøj på."

Et par minutter efter forlod mrs. Blake huset iført sit bedste søndagstøj og sorte handsker. Nancy fulgte lige efter hende med vadsækken i hånden. Mr. Whitford hjalp dem op bag i vognen og satte så skaglerne på igen. Et øjeblik efter rullede vognen gennem Back Creek. Mrs. Blake følte sig meget betaget og så hen på Nancy. Men pigebarnet var åbenbart udmattet og sløv efter dagens sindsbevægelser. Hun sad med hovedet støttet mod sine knæ, og det så ud, som om hun sov. Først da de var kommet forbi Elliots gamle ejendom, og det gav et ryk i vognen, da den kørte over en kantsten, så stolen, hun sad på, vaklede, vågnede hun.

Alle husene langs vejen henlå i mørke. Det første oplyste vindue, de så, var i den berygtede kro i nærheden af Hoag Creek – et sted, hvor spritsmuglere, fåretyve og nævekæmpere, der brugte knojern af messing, når de sloges, drak dårlig whisky, spillede terninger og fortalte sjofle historier om anstændige folk, indtil det begyndte at blive lyst. Lyden af hovslag på vejen nu midt om natten bevirkede, at de råbende og skrigende løb ud af værtshuset.

"Stop, fremmede, kan vi køre med? Hvem er du? Vel ikke en forbandet politimand? Hal ham ned fra bukken og giv ham en omgang, kammerater! Han er ude efter spritsmuglere, skal I se!"

"Vi skal give ham en omgang bly!"

Bill Hooker, der kun havde ét øje og pralede af, at han aldrig havde ladet sit hår klippe, greb fat i hestenes bidsler, men de sparkede ham, så han faldt om på vejen.

"Flyt ham!" råbte Whitford, "og gå ind i værtshuset igen. Jeg er Whitford fra Back Creek og skal køre en kiste hjem."

Bøllerne udstødte et par matte råb og vaklede så ind igen.

"De blev da forhåbentlig ikke bange, mrs. Blake," sagde Whitford. "Det er underligt, at de fyre aldrig viger tilbage for at begå mord, men ikke tør køre sammen med et lig."

4

I Martinsburg mødte mr. Fairheads fætter, mr. Taverner, op ved postvognen og førte mrs. Blake og hendes ledsagerske til sit hjem, hvor hans kone sørgede godt for dem.

Da mørket var faldet på, kørte han de to kvinder ud til færgen i sin gig. Han havde i forvejen meddelt færgemanden, at to af hans venner skulle sættes over i aften, så færgemanden kom ikke med spørgsmål. Han sagde blot god aften til mrs. Blake og rakte sin hånd ud for at hjælpe hende om bord. Nancy fulgte efter. Hun havde aldrig før været i en båd og aldrig set et vandløb, der var bredere end Back Creek.

Potomac løb meget hurtigt på dette sted og brølede stygt, når den strømmede over klipperne. Der var koldt ude på floden, og vandet stod i sprøjt om færgen. Nancys vintersjal var ikke tykt nok til at holde kulden ude, og mrs. Blake kunne mærke, hvor hun rystede, da de satte sig på den smalle tofte. Båden svingede og svajede i sin stålline, hvor meget færgemanden end anstrengte sig for at holde den på ret køl ved hjælp af sine årer. En gang troede mrs. Blake, at ståltrossen var sprunget. Da de nåede ind på lavt vand, gjorde manden sin båd fast, hjalp de to kvinder i land over de ujævne klipper og råbte: "Hallo!" Men der kom intet svar.

"Vi har en lille hytte her, hvor passagererne kan vente. Deres venner kommer somme tider lidt sent. De må hellere gå derind og sætte Dem på bænken, til Deres venner kommer. De skal ikke være bange, for jeg bliver her i nærheden. Mr. Taverner sagde, at den ene af passagererne skulle med tilbage igen, så jeg går ikke længere bort, end at De kan kalde på mig."

Mrs. Blake og Nancy sad tæt op ad hinanden inde i den lille klamme hytte, hvor der lugtede af tobaksrøg og råddent træ. En fårekylling peb derinde, og udenfor brusede floden – en pragtfuld lyd, når man ikke er bange, som Nancy var. Og mrs. Blake var skuffet. Hidtil havde rejsen været bekvem og hurtig, men denne forsinkelse gjorde hende nervøs. Hun kunne ligefrem mærke, hvordan modet sivede ud af pigebarnet. Måske var det bedst at tale til Nancy om et eller andet praktisk for at sprede hendes tanker. Hun bad hende føle efter, om pengene sad godt fast i hendes strømper, men lige i det samme gik det op for hende, at hun havde valgt et forkert emne. Pigebarnet sank helt sammen.

"Åh, miss Blake, tag mig med hjem igen, mam! Jeg kan ikke rejse ud mellem fremmede mennesker. Lad mig komme hjem, så skal jeg prøve at være flinkere. Det gør ikke noget, at miss Sapphy skænder. Hun har jo opdraget mig, og nu er hun syg og hjælpeløs. Miss Blake, jeg vil hellere hjem igen til min familie."

"Lad nu være med at sige sådan noget snak! Hvad så med Martin?"

"Jeg kan holde mig borte fra ham. Han bliver jo ikke på Møllegården for bestandig. Jeg kan ikke holde ud ikke at have noget hjem mere!"

"Du har jo hele tiden været så tapper, Nancy, og nu må du ikke svigte mig. Jeg har løbet en stor risiko ved at hjælpe dig af sted, og hvis vi nu vendte tilbage, ville min mor aldrig tilgive hverken dig … eller mig. Du ville få det meget værre end før. Disse kvækere vil være gode mod dig, og du vil blive glad og tilfreds, ligesom du var før. Hvis du ikke føler dig lykkelig, når du kommer til Canada, skal jeg nok komme og hente dig hjem.

Nu må du ikke give efter. Tænk på alt, hvad mr. Fairhead og mr. Whitford har gjort for dig. Og husk, at du ville drukne dig i mølledammen."

"Ja, mam," hviskede Nancy. Men mrs. Blake var ikke sikker på, at hun overhovedet havde hørt, hvad der blev sagt. Hun kunne åbenbart ikke opfatte noget, for hun var som besat af angst og hjemvé. De sad tavse og ventede.

Spændingen fik snart udløsning. Gennem flodens brusen syntes mrs. Blake, hun hørte lyden af hestehove og hjul mod den stenede vej.

"Hør! Nu tror jeg, de kommer! Hør!" Hun skyndte sig ud af hytten og trak Nancy med.

En gammel, lav, firhjulet vogn kom ud fra den mørke skov, og kusken steg ned. Hun kunne straks høre på hans stemme, at han var kulørt, og senere fik hun at vide, at han var en frigiven slave og nu var prædikant. Da han hilste på mrs. Blake, tog han den gamle, høje hat af, som han bar som embedstegn.

"Er det miss Blake? Jeg er bange for, jeg har ladet Dem vente, mam, men jeg havde uheld på vejen. Vi har haft så megen regn, og vejen fra Williamsport er så dårlig. De andre bad mig køre herud, fordi pastor Fairhead skrev, at den unge pige er meget nervøs og ængstelig. Jeg forkynder evangeliet her på egnen og er kendt af alle, så de mente, det ville berolige hende."

"Det var smukt af dig at komme, onkel. Den unge pige føler sig noget forknyt. Hun har aldrig været borte fra hjemmet før og er bange for fremmede."

Den høje neger vendte sig mod Nancy og lagde sin hånd på hendes skulder. "Du skal ikke til fremmede mennesker, barn. De kalder sig 'Vennerne', og de er venner af alle Guds børn. Du

vil blive behandlet, som om de selv havde opdraget dig, og de lader dig gå fra den ene familie til den anden. De har haft brev om dig fra pastor Fairhead, så de synes allerede, de kender dig godt. Men nu må vi af sted, barn. For vi må se at komme over grænsen til Pennsylvania så tidligt som muligt." Der var noget højtideligt og dog trøstende i hans stemme, som næsten havde en profetisk klang. Da han tog Nancys hånd, krøb hun op i vognen. Han satte hendes vadsæk ind til hende og vendte sig mod mrs. Blake med hatten trykket mod sit bryst.

"Og Dem, gode frue, vil Gud velsigne, thi han har jo sagt: Salige er de barmhjertige."

Han tog tømmerne og ventede et øjeblik, men Nancy sagde ikke et eneste ord hverken til ham eller til mrs. Blake. Hun havde stået ganske stum, som om hun var bedøvet, mens han talte til hende, og hun var i virkeligheden som lammet af den bitreste gift. Da prædikanten forstod, at hun ikke havde et ord at sige, smækkede han med tungen til hestene. Men idet vognen satte sig i bevægelse, råbte mrs. Blake:

"Farvel, Nancy! Vi ses igen!"

8.

Det mørke efterår

1

En morgen kom mrs. Bywaters' yngste søn ind i mrs. Blakes gård med et brev. Hun sad ved det åbne vindue i dagligstuen og syede. Han tog sin hue af og gik hen til vinduet.

"God morgen, mrs. Blake. Jeg kommer med et brev til Dem. Mor siger, det må være puttet i postkassen sent i aftes, for hun fandt det først nu til morgen, da hun stemplede brevene til postsækken. Hun tænkte sig, at det måske var vigtigt, og derfor sendte hun mig herned med det."

"Tak, Jonathan. Det var virkelig meget betænksomt af din mor."

Da Jonathan var gået, sad mrs. Blake og betragtede den konvolut, han havde bragt hende. Den var adresseret med hendes mors sirlige håndskrift. Hun havde intet hørt fra Møllegården, skønt hun for tre dage siden var vendt hjem fra Winchester med postvognen – undtagen gennem Bluebell. Dette ranglede pigebarn, der sikkert var sendt af Lizzie, var en aften, efter at mørket var faldet på, kommet over engen til mrs. Blakes hus og havde med en uskyldig mine spurgt, om hun havde set Nancy for nylig. Ingen hjemme havde set noget til hende, og nu var de begyndt at blive ængstelige. Taylor syntes, de skulle trække vod i mølledammen, men Trudy sagde, at måske var hun ovre hos miss Blake, eller også vidste miss Blake, hvor hun var.

Nej, mrs. Blake anede ikke, hvor Nancy var, og Bluebell måtte hellere løbe hjem, for mrs. Blake skulle over i kirken til bønnemøde.

"Ja, så går jeg. Men vi kan ikke få noget at vide derhjemme, for miss Sapphy hun har ikke nævnet Nancys navn en eneste gang, siden vi en skønne morgen fandt hendes seng tom. Og Till har heller ikke nævnet hendes navn. Da mor spurgte, hvor Nancy var, bad Till hende passe sig selv. Men vi tror nok, Till har haft en samtale med fruen, for lige fra den første dag har Till gjort rent nede hos herren og hos mr. Martin. Det ser ikke ud til, at Till savner sin datter ret meget. I aftes da Taylor spurgte hende, om han skulle trække vod i mølledammen, svarede hun, at det måtte han selv om. Han skulle blot ikke plage hende."

Mrs. Blake tog resolut sin kyse på og pegede mod køkkendøren. Da Bluebell var gået, lukkede hun den og slog slåen for. Andet havde hun ikke hørt fra beboerne på Møllegården.

Brevet, som Jonathan havde bragt, indeholdt sikkert en definitiv besked, siden der var frimærke på, og det var sendt med posten. Folk i Back Creek sendte ikke breve til naboerne med posten. Skulle der sendes en skriftlig besked, blev den ikke engang lagt i konvolut, men blot foldet sammen og bragt ud af en dreng eller pige fra gården. Endelig åbnede mrs. Blake brevet og læste:

> Mrs. Blake anmodes venligst om ikke oftere at aflægge besøg på Møllegården.
>
> *Sapphira Dodderidge Colbert.*

Ja, sådan var det vel bedst, tænkte mrs. Blake, idet hun foldede brevet sammen. Hendes mor agtede at tage denne

situation med lige så stor værdighed, som hun havde taget andre ulykker. Hun ville ikke spørge nogen ud. Naturligvis vidste hun, at pigebarnet ikke havde kunnet slippe bort uden hjælp, og brevet her fortalte, at hun forstod, hvem der havde hjulpet Nancy til flugt. Colbert-negrene måtte jo have lagt mærke til, at mrs. Blakes hus havde været lukket i to døgn, og at Betty og Mary boede hos mrs. Bywaters, mens deres mor var borte. Det gjorde hende ondt, at hendes mors stolthed skulle blive såret på denne måde. Hele egnen ville naturligvis tale om Nancys forsvinden. Hver gang mrs. Colbert kørte ud, mødte hun sikkert spørgende blikke. Hendes egne tjenestefolks hvisken og gisninger ville være hende en pine. Mrs. Blake vidste, hvor hendes mor hadede at blive overrumplet og narret, og hun var bedrøvet over at bringe en ny ydmygelse over hende nu, da hun havde mistet så meget – sin færden både til fods og til hest, sin smukke skikkelse og sin fine teint.

Det pekuniære tab ville mrs. Colbert tage sig let. Tansy Dave havde jo også været et pekuniært tab, men det havde hun aldrig beklaget sig over eller straffet ham for. Men hvis han virkelig var flygtet til Baltimore og blevet der, ville hans frue sikkert have ladet ham fange og sende tilbage.

En smuk, forfinet pige som Nancy, der var dygtig både til syning og husarbejde, var mindst tusind dollars værd. Men mrs. Blake var retfærdig nok overfor sin mor til at tro, at det ikke var pengene, der pinte hende. Hun åbnede brevet igen, og mens hun læste det igennem, fyldtes hendes øjne med tårer.

"Man har somme tider svært ved at vide, hvad man skal gøre," hviskede hun ved sig selv. "Jeg hader at ydmyge hende. Måske burde jeg have husket på, hvor meget hun lider, og hvor dårlige

hendes stakkels fødder er – som Nancy sagde den aften i den mørke hytte ved floden. Måske burde jeg have tænkt mig bedre om og ventet."

Hele august igennem havde mrs. Blake travlt med at sy tøj til sine to småpiger, inden skolen skulle begynde. Hun så ingen fra Møllegården undtagen sin far, der hver søndag fulgte hende hjem fra kirke. Ingen af dem nævnede nogen sinde Nancys navn.

En søndag morgen fik tykke Lizzie fat i mrs. Blake udenfor kirkedøren. "God dag, miss Blake. Jeg tænkte, De måske kunne sige mig, når Nancy kommer hjem? Jeg spurgte miss Sapphy om det i går, og hun sagde, at hun formodede, Nancy kom hjem fra Chestnut Hill, når der blev sendt bud efter hende. Men Tap har truffet en nigger fra Chestnut Hill inde i Winchester, og han siger, at Nancy slet ikke har været dernede. Det begynder at se ud til, at Taylor havde ret, og hun har druknet sig i mølledammen. Han siger, det er løgn, at liget kommer op til overfladen fire dage efter. Hun kan være kommet til at hænge fast i en stor rod og ligger måske nede på bunden endnu."

Imidlertid havde et dusin interesserede lyttere samlet sig omkring dem, og mrs. Blake sendte Lizzie et vredt blik. "Der kommer din herre, så du må hellere spørge ham."

Lizzie vendte sig og så mølleren komme gående ad stien. Med et "Godeste Gud!" skyndte hun sig ind i kirken og op ad den smalle trappe til galleriet, så hurtigt hendes tykke korpus tillod det.

Da nattefrosten var begyndt i oktober, og alle drog til skovs for at samle kastanjer og valnødder, stødte mrs. Blake og hendes to småpiger på en skare af folkene fra Møllegården. Till

var med, og hun hilste mrs. Blake med usædvanlig varme og kaldte hende ved fornavn.

"Hvor er det dog rart at se Dem igen, miss Rachel, og hvor ser De godt og rask ud!"

Mrs. Blake spurgte, hvordan hendes mor havde det.

"Jeg er virkelig meget bekymret for hende, miss Rachel. Doktor Clavenger kommer hver uge ud fra Winchester og tilser hende. Somme tider tapper han hende for vand, og det letter hende noget. Hun står ikke mere op til morgenmåltidet, men bliver i sengen hele dagen, til jeg klæder hende på og kører hende ind i dagligstuen ved tetid."

Deres samtale blev afbrudt ved høje råb og forvirret løben. Tap, den behændigste af møllearbejderne, var klatret op i et højt kastanjetræ og slog nu i grenene med en lang stok. De små negerbørn skreg, da kastanjerne raslede ned over dem, og alle kvinderne kastede sig på knæ, søgte mellem det visne løv og stoppede kastanjerne i deres poser. Till og mrs. Blake samlede side om side, og en gang, da deres hoveder var tæt ved hinanden, hviskede Till forsigtigt: "De har vel ikke hørt noget, miss Rachel?"

"Nej, ikke endnu. Når jeg får brev, skal jeg lade dig det vide. Jeg overlod hende i gode hænder, Till. Og jeg er sikker på, at hun nu er i Canada hos englænderne."

"Mange tak, miss Rachel. Mere kan jeg ikke sige. Jeg vil ikke have, at niggerne skal se mig græde. Hvis hun er deroppe hos englænderne, har hun sikkert gode chancer."

2

Ingen i Back Creek mindedes et skønnere efterår – rimfrost inden solnedgang, sommervarme midt på dagen og kolde nætter. Hele morgenen lå bjerget i en blød, blå dis, og om eftermiddagen varmede brede vifter af gyldne solstriber dets ryg og sider. Farverne på bakkerne, de lave enge og flodbredden havde aldrig været mere strålende. Der faldt ikke ret megen regn i oktober, og træerne beholdt deres blade. De store ahorntræer i mrs. Blakes gård lignede flammende fakler, og skønt løvet dalede sagte ned på det grønne græs, var grenene dog stadig tæt dækket.

Da november kom, blev der omslag i vejret. Regnen strømmede ned, og kun sjældent havde man en solskinsdag. Snart var jorden gennemtrukket med vand, engene blev til sumpe, og vandløbene svulmede. Back Creek gik over sine lave bredder og brusede gul og skummende ind over møllevejen. Skolestuen under baptistkirken, der lå ind i bakkesiden, blev meget fugtig. Pludselig blev David Fairheads skole lukket, for næsten halvdelen af hans elever lå til sengs med bylder i halsen eller difteritis.

Der gik sjældent en vinter uden en epidemi af difteritis i Hayfield, Back Creek eller Timber Ridge. I år var den kommet, inden vinteren begyndte. Hele dagen igennem red doktor Brush med sine sadeltasker fra hus til hus, uden nogen sinde at vaske sine hænder, hverken når han kom eller gik. Hans kur bestod i, at han skyllede halsen med en blanding af svovl og sirup og forbød patienten både mad og drikke. Hvis han så "hvide pletter", erklærede han, at det var difteritis, og så blev

patienten sultet, til pletterne var forsvundet igen. Kun få børn overlevede denne behandling.

Sent en aften i ugen efter at skolen var blevet lukket, kørte mr. Whitford i sin overdækkede vogn to kister op til Timber Ridge. Da han kom forbi mrs. Blakes hus, så han, at døren stod på vid gab, og der var et flakkende lys i dagligstuevinduerne. Dette var et tegn til forbipasserende, at beboerne trængte til hjælp af en eller anden art. Idet han standsede hestene, kom mrs. Blake selv løbende ud til ham.

"Det står ilde til her hos os, mr. Whitford. Begge mine to småpiger er syge, og jeg vil bede Dem tage en besked med til posthuset. Ja, de har været forkølede siden i går, men i aften, lige da vi havde spist, blev de så forfærdelig dårlige. Måske kan mrs. Bywaters komme herned og hjælpe mig lidt, og det kan jo være, hun kan sende en af sine drenge med Dem, så han kan søge efter doktoren. Han er nok et eller andet sted oppe på åsen. Jeg tør ikke forlade huset, og ikke en mors sjæl er kommet forbi, før jeg så Dem komme kørende."

"Jeg skal få fat i en eller anden på et øjeblik, mrs. Blake. Vær blot ikke bange." Mr. Whitford gav sine heste af pisken.

På posthuset holdt mrs. Bywaters og David Fairhead en kort rådslagning. De fleste, men ikke alle, troede at difteritis var smitsom. Altså burde mrs. Bywaters, der hver dag, i den tid posthuset var åbent, talte med mange mennesker, ikke gå til et hjem, hvor der var smitsom sygdom. Fairhead sagde, at han ville tage derhen. Whitford kunne køre ham til mrs. Blakes dør og så fortsætte op til Timber Ridge, aflevere ligkisterne og søge efter doktoren, til han fandt ham.

Da Fairhead kom til mrs. Blakes hus, fandt han hende oppe i børnenes værelse i færd med at holde et vandfad for Betty, der kastede op. Da hun havde lagt barnet tilbage på puden, rejste hun sig og sagde: "Jeg er glad over, at det er Dem, David." Hun så på ham med et forunderligt mørkt blik, der gjorde ham bange. Han holdt meget af de to børn. Nu stod han ganske stille og tænkte sig om. Mrs. Blake havde fået børnene klædt af, havde givet dem natkjoler på, flettet deres hår og lagt dem i de to senge i det værelse, de delte. Fairhead sagde, han troede ikke, de burde være i det samme værelse.

"Gæsteværelset ligger ovre på den anden side af gangen, David. Sengen derovre er redt, så De kan bære Mary derover og lægge hende der."

Henimod morgen kom Whitford med den besked, at doktor Brush ville komme ved solopgang, hvis mrs. Blake ville have et solidt morgenmåltid og rigeligt med kaffe parat til ham.

Doktoren kom, så børnene i halsen, konstaterede hvide pletter og satte sig så i spisestuen for at nyde maden. David Fairhead gik straks over til møllen.

Mølleren stod foran det lille spejl og barberede sig, da David Fairhead råbte ind ad vinduet:

"Mr. Colbert, jeg kommer lige ovre fra mrs. Blake. Begge hendes to små piger ligger i sengen med dårlig hals, og doktor Brush er derovre nu. Jeg tænkte, De måske gerne ville tale med ham, inden han tager bort."

Mølleren lagde sin barberkniv fra sig, tog sin frakke og gik med David over engen. Da han kom hjem en time efter, gik han lige ind til sin kones værelse og satte sig hos hende.

"Sapphira, jeg blev kaldt over til Rachel. Nu har sygdommen nået hendes hus. Begge børnene er angrebet."

Hun rejste sig op i puderne og sendte ham et undersøgende blik. "Mener du, at det er difteritis?"

"Ja, det siger Brush."

"Brush! Den mand er jo komplet uvidende! Det kan såmænd lige så godt være mæslinger, uden at han opdager det! Har du sendt bud til byen efter min læge?"

"Nej, jeg er først lige kommet derovre fra. Jeg tænkte, det var bedst først at rådføre mig med dig. Det er kommet så pludseligt, at jeg slet ikke kan fatte det."

"Men hvorfor har du dog ikke sendt bud efter Clavenger?" Hun fandt sin klokke frem under hovedpuden og ringede energisk. Gamle Washington kom løbende.

"Washington, send bud ned til møllen efter Tap. Skynd dig, jeg må have fat i ham hurtigst muligt. Henry, du må sende Tap ind til Winchester på din egen hest. Hvem har Rachel derovre til at hjælpe sig?"

"David Fairhead forlod mrs. Bywaters hus midt i nat og kom op til hende. Han bliver hos dem. Han er flinkere til sygepleje end nogen anden her på egnen."

Hans kone hørte knap, hvad han sagde. "Der kommer Tap. Kald ham herind. Jeg vil selv tale med ham. Sørg du for, at Victor bliver sadlet."

Tap kom hen til sovekammerdøren, som herren havde ladet stå på klem, og sagde ind gennem sprækken: "Ville De tale med mig, miss Sapphy?"

"Ja, kom herind."

Den unge mand kom ind med sin lasede hat i begge hænder. Negrene gik aldrig ud uden en eller anden hovedbeklædning.

"Tap, hør nu godt efter," sagde hun strengt. Tap stod ret, spærrede øjnene op og ventede på en skændepræken. "Jeg agter at sende dig ind til byen efter doktor Clavenger. Begge mine børnebørn er syge."

Den unge neger stirrede på hende og blev helt slap i skuldrene. "Da vel ikke mrs. Blakes små piger, mam?" sagde han bedrøvet.

"Jo, Mary og Betty har fået difteritis, og du må ride ind og hente doktor Clavenger så hurtigt du kan. Du kan ride hurtigere end mr. Henry eller Sampson, fordi du er lettere. Jeg kan ikke skrive til doktor Clavenger, for min hånd er dårlig", hun holdt den i vejret, "så du må sige til doktoren, at børn dør herude hver dag, og at jeg aldrig vil tilgive ham, hvis han ikke kommer herud inden aften. Du forstår jo nok, at dette er alvorligt, Tap?"

Tap trykkede sin bulede hat tættere ind mod brystet. "De kan stole på mig, miss Sapphy. Jeg skal hente doktoren, om jeg så skal tage ham i nakken. De kan stole på mig." Hans livlige stemme var blevet dyb og dæmpet. Han listede sig ud af værelset, og et par minutter efter hørte hans frue ham ride ned ad vejen.

Rygtet om, hvorfor Tap var redet til byen, spredtes hurtigt i huset, og Till kom uopfordret ind til mrs. Colbert. Hun stillede sig ved fodenden af sengen i sin sædvanlige ærbødige stilling med hænderne under sit forklæde.

"Kan jeg gøre noget, miss Sapphy?"

"Ja, Till, det kan du. Gå for mig over til mrs. Blake og se hvordan det står til derovre. Mr. Henry har været der, men mænd ser ikke ret meget. Og tag en af drengene med, så han kan bære lagener og pudevår for dig. Rachel har sikkert ikke ret mange, for hun forærer altid sine bort. Mens du er der, så læg godt mærke til, hvad de mangler. Spørg ikke Rachel, men se dig om selv. Og hvis du ikke er bange for smitte, så se ind til børnene og kom og fortæl mig, hvordan de ser ud."

"Det manglede blot, at jeg skulle være bange, Missy. Hvem skal jeg sætte til at høre efter Deres klokke, mens jeg er borte?"

Mrs. Colbert lo tørt og vemodigt: "Ja, nu er der jo ikke andre end dig, Till. Du kan bede Washington og Trudi om at sidde ude på gangen."

3

Tap kom tilbage fra Winchester, men han kom alene. Doktor Clavenger var blevet kaldt til Berryville for at foretage en stor operation, som den lokale doktor ikke turde påtage sig. Mrs. Clavenger, hans kone, havde skrevet et brev til mrs. Colbert, hvori hun lovede, at så snart hendes mand kom hjem, skulle han tage en frisk hest og ride af sted til Back Creek. Hun tænkte – ja, hun var næsten sikker på – at han kunne være derude ved tolvtiden i morgen. Mølleren og Fairhead, der ventede på ham ovre hos mrs. Blake, syntes, at der var meget længe til i morgen.

Det var hjerteskærende at se børnenes lidelser og høre dem tigge om lidt vand. Deres bedstefar kunne ikke holde det ud. Han gik hjem, gravede ned i savsmuldet i ishuset under møllen og fandt nogle klumper af isen fra i fjor. Den var begyndt at blive blød, men han bar den over og lod børnene holde små stykker af den i munden. Han var ikke bange for doktor Brush, og som familiens overhoved havde han stor myndighed. Isen hjalp dem gennem den lange eftermiddag.

Fairhead holdt bestemt på, at han ville våge hos de små patienter den nat, og mrs. Blake skulle så overtage vagten klokken fire om morgenen. De to spiste tidligt til aften i køkkenet. Idet mrs. Blake gik op ad trappen, råbte hun ned: "Jeg har lavet noget hønsekødsuppe til Dem, David, og stillet den til afkøling på bordet. Stik et par pinde i ovnen, så ilden ikke går ud. Så kan De varme den, når De vil i løbet af natten."

Fairhead gik ud i gården for at få lidt frisk luft. Den gang holdt man sygeværelser hermetisk tillukket. Det blå aftenlys var ved at gå over til tusmørke, og enkelte klare stjerner begyndte at

dukke frem over fyrretræerne på bjerget. Fairhead følte sig meget forknyt. Han mente, at doktor Clavenger ville vide nøjagtigt, hvad der skulle gøres, men i morgen var det måske for sent.

Clavenger havde alt det, som stakkels Brush manglede – han var intelligent, sin profession meget hengiven og en gentleman. Det var et rent tilfælde, at han havde nedsat sig i Frederick-distriktet. Mens han arbejdede på et hospital i Baltimore, forelskede han sig i en ung pige fra Winchester, der var på besøg i byen. Da han opdagede, at hun aldrig ville gå ind på at bo andre steder end i sin fødeby, opgav han sin lovende fremtid som læge i den store by og nedsatte sig i Winchester. Det var måske dumt gjort, men sådan var Clavenger.

Mens Fairhead vandrede op og ned i gården, holdt han øje med mrs. Blakes sovekammervindue. Så snart han så lys deroppe, skulle han gå op til sine patienter. Han gik om bag huset, tog noget brænde og skulle netop til at gå ind i køkkenet, da han så noget, som forskrækkede ham. En hvid skikkelse, der kom ned ad trappen og gik gennem det halvmørke rum. Det var Mary i natkjole og på bare fødder, som om hun gik i søvne. Hun kom hen til bordet, sank ned på en stol og løftede suppeskålen med begge hænder. Hun måtte have lugtet suppen, for døren til hendes værelse stod åben. Skæret fra ilden gled flakkende hen over hende og over de hvidkalkede vægge. Fairhead vidste, at han burde gå ind og tage suppen fra hende. Men han kunne hverken røre sig eller sige et eneste ord. Der var noget højtideligt i, hvad han så derinde. Det mindede om en altergang.

Da barnet var forsvundet op ad trappen igen, blev han stående derude og så ind i det tomme værelse uden at fatte, hvorfor han havde handlet, som han gjorde. Han huskede, hvordan en ganske ubetydelig ting somme tider i drømme antog en mystisk betydning, som man ikke kunne forklare sig. Han ville næsten tro, han havde drømt nu, hvis han ikke, da han gik ind, havde fundet suppeskålen tom.

Fairhead gik langsomt op ad trappen og ind i Bettys værelse. Da han havde skyllet hendes hals med den klodsede tingest, som man kaldte en svaber, hentede han det sidste lille stykke is, der lå henne i vindueskarmen, pakket ind i sækkelærred, og gav hende det i munden. Hun så taknemmelig op på ham og prøvede at smile til ham. Han hviskede, at han snart kom tilbage, og gik over til Marys værelse. Han anede ikke, hvad han ville finde derinde. Idet han skærmede lyset med sin hånd, nærmede han sig sengen. Mary lå på siden og sov trygt. Den foregående nat havde hun slet ikke sovet, men havde kastet sig i sengen og tryglet om at få lidt vand at drikke. Hendes mor, der havde været hos hende, havde sagt, at hun talte i vildelse og måtte holdes fast i sengen.

Fairhead bøjede sig ned over hende. Ja, hendes ånde havde den frygtelige lugt, men han agtede ikke at vække hende for at skylle hendes hals. Han gik tilbage til Betty, der gerne ville have, han skulle vende hendes hovedpude og sidde hos hende.

Mary sov hele natten. Da mrs. Blake kom ind klokken fire om morgenen og holdt lyset hen over hendes ansigt, så hun straks, at hun havde det bedre.

Ved middagstid kom doktor Clavenger ridende. Han var siddet af og havde bundet sin hest, inden Fairhead nåede tværs

over gården for at tage imod ham. Doktoren så så frisk og rask ud, at det var svært at tro, han ikke havde sovet i tredive timer. Han sagde, at rideturen havde været en hvile og tilføjede: "Det er en pragtfuld egn." Der var endog lidt farve i hans mørke kinder, og idet han trykkede Davids hånd, sendte han ham et varmt, venligt blik fra sine nøddebrune øjne, der havde små stænk af grønt i sig.

"Jeg er meget glad over at finde dig her, David. Du vil være mig til lige så stor nytte, som den gang, doktor Soller havde lungebetændelse. Kan du først af alt sende bud over til Møllegården og bede mr. Colbert skaffe mig en frisk hest? Jeg håber, han kan sætte min hest i sin stald. Der kan den hvile ud i nat, og så kan jeg ride den tilbage til byen i morgen."

"Ja, doktor. Till er inde i køkkenet, og hun kan gå over og sige besked."

"Udmærket." Han tog den unge mands arm og gik langsomt op mod huset. Ved døren standsede han, vendte sig om og så ud over de blå bjerge mod nord. "Hvor er udsigten dog langt smukkere herfra end fra mrs. Colberts gård!" Han fulgte bjergets linjer med fingeren. Så trak han vejret dybt og gik ind.

Da han hilste på mrs. Blake i forhallen, bad han hende høfligt om en kande koldt vand og to glas. Hans ridetur havde gjort ham tørstig, sagde han. David slap de to sadeltasker, han bar, og løb ud til brøndhuset efter koldt vand. Doktor Clavenger takkede ham og drak med velbehag. Så bad han med en håndbevægelse mrs. Blake gå i forvejen og fulgte efter hende op ad trappen med kanden og de to glas i hænderne. Hun tænkte, han skulle bruge dem til medicin, men det første han gjorde var at løfte Marys hoved, støtte det med sin arm og holde det halvt

fulde glas til hendes læber. Hun drak vandet uden vanskelighed. Han lagde hende ned igen, gik over gangen og gjorde det samme med Betty. Da hun var ved at kvæles og hostede, sagde han beroligende: "Det er udmærket. Du kunne jo synke noget, og det må være nok for denne gang."

Mrs. Blake og Fairhead stod derinde, mens han undersøgte patienterne, men han kom kun med få spørgsmål. Hans bevægelser var sikre og naturlige. Han så på børnene, kikkede dem i halsen omtrent på samme måde, som da han så på bjergene – med sympati, næsten med beundring, tænkte David. Hvis mrs. Blake talte for at give ham en eller anden oplysning om sygdommens forløb, løftede han mildt bebrejdende hånden. Han talte beroligende til børnene, mens han undersøgte dem, som om han var kommet for at gøre alt lettere og behageligere for dem. Selv da de så "svaberen", blev de ikke bange. Hans "svabere" var helt anderledes end doktor Brush's. Han blev næsten to timer hos dem, og da han forlod dem, sendte han dem et fingerkys og sagde: "Vær nu artige børn, til jeg kommer i morgen."

Da han kom ned ad trappen, gav han mrs. Blake og Fairhead korte og klare instrukser og endte med at sige:

"Lad de vinduer stå åbne, som jeg lukkede op, mrs. Blake. Vi har jo omsider fået godt vejr, så lad sol og luft komme ind til dem. Og sig til Deres far, at han må prøve at finde lidt mere is til børnene."

Fairhead gik med lægen ud til tøjrpælen, hvor møllerens hest stod parat. "Doktor Clavenger, kan De ofre mig et par minutter? Der er noget, jeg synes, jeg må fortælle dem."

Doktoren satte sig på det nederste trin af tøjrblokken, lænede sig tilbage mod det næste trin og slappede af, som om han agtede at blive siddende der hele eftermiddagen og se på bjergene. Da David begyndte at fortælle ham, hvad han havde set i køkkenet om aftenen, lyttede han opmærksomt med det sædvanlige tænksomme udtryk i øjnene. Han afbrød ikke David en eneste gang, men da han sluttede med ordene: "Og jeg kan ikke tro, det har gjort hende nogen fortræd," sendte doktoren ham et lille, drillende smil.

"Vi må vist helst holde hemmeligheden for os selv her i Back Creek. Barnet var sulten. Den suppe tilfredsstillede sulten, og så faldt hun i søvn. Hendes organisme absorberede det, som hun trængte til. Det er meget ligetil. Det mest forbavsende er, at du blev helt lammet derude og ikke gik ind og ødelagde barnets chance." Doktoren steg op på blokken – for han var en lille mand – og satte sig i sadlen.

Sent på eftermiddagen den næste dag sad mrs. Colbert ved kaminen i dagligstuen med stolen vendt, så hun kunne se ud ad vinduerne mod nord. Siden midsommer havde hun i stilhed ændret sine vaner. Nu forlod hun ikke sin seng før ved tetid. Hun så ængstelig over mod engen, for hun ventede sin mand tilbage. Han havde været ovre hos Rachel lige siden om morgenen, og hun vidste, at doktor Clavenger var kommet ved middagstid. Hun kunne ikke forstå, at ingen havde sendt hende bud om, hvordan børnene havde det.

Omsider så hun mølleren komme gående ad stien over engen. Hun rystede på hovedet og sukkede. Hans langsomme gang, hans slappe holdning sagde hende, at han ikke bragte gode nyheder. Da han gik gennem gården, så han ikke op eller

kastede et blik mod vinduerne. Hun hørte ham åbne og lukke forstuedøren, men han kom ikke straks ind til hende. Da han endelig kom, sagde han ikke noget, men stillede sig ved hendes stol og bøjede sig ned for at varme sine hænder ved kaminen.

"Stakkels Rachel!" fik han omsider fremstammet. "Lille Betty er død."

"Åh, Henry! Kunne Clavenger intet gøre?"

"Det kunne han vel ikke. Det kom så pludseligt. Hun døde, mens han var der. Jeg var inde i Marys værelse, og pludselig kom han hen til døren, løftede en finger og så indtrængende på mig. Jeg gik ud med ham, og et øjeblik efter var det forbi. Hun døde uden kamp, som om hun faldt i søvn. I begyndelsen kunne vi slet ikke tro det."

"Og Mary?"

"Hun har det bedre. Clavenger siger, hun vil komme sig. Det må vi være taknemmelige over. Men Betty var min lille yndling."

Mrs. Colbert bøjede sig frem og tog hans hånd. "Jeg ved det, Henry, jeg ved det. Men vi får jo ikke lov til at afgøre den slags selv. Den ene bliver hos os, og den anden går bort." Hun sad tavs et øjeblik. Pludselig knugede hun hans hånd og udbrød med noget af sin gamle myndighed: "Og Henry, Mary vil få *så langt mere* ud af livet!"

"Mere for sig selv måske," svarede mølleren med et suk. "Men jeg tvivler om, at hun vil være til så megen hjælp for andre. Det er den blide sjæl, der har forladt os."

"Sæt dig ned, kæreste. Tag den gamle puf derovre, og sæt dig tæt op til ilden. Dine hænder er jo kolde som is. Nu er øjeblikket kommet, da vi begge må bruge vor omtanke." Hun rakte hånden ind under tebordet, tog den røde flakon og skænkede

rom i en tom tekop. Han drak den lydigt. Hun vidste, han var for træt til at tale, så de sad begge tavse. Washington kom ind efter bakken, men hun lagde fingeren på læben og pegede så på tepotten. Han vidste, det betød frisk te til herren. Et øjeblik efter kom han med den og gik så lydløst ud igen. Aftensmaden var parat, men han vidste, det ikke skulle nævnes nu.

Imidlertid sad hans frue og tænkte over mangt og meget. Hun havde ikke set Rachel siden Nancys flugt for flere måneder siden, og nu spekulerede hun på, hvor meget hun kunne stole på sin egen selvbeherskelse. Da hun omsider havde truffet en afgørelse, lagde hun hånden på sin mands skulder.

"Henry, det vil blive svært for Rachel og Mary at være derovre i deres hjem nu. Alt vil minde om fortiden. Hvorfor skulle vi ikke foreslå dem at flytte herover i vinter? Jeg ville være glad for at have dem for min egen skyld. Jeg er ikke så rask, som jeg var i fjor. Rachel er meget stolt, men hvis du sagde til hende, at det går ned ad bakke med mig, og at jeg bør have en om mig, tænker jeg nok, hun vil komme. Mary ville også være selskab for mig. Jeg savner det barn, når jeg ikke ser hende. Og hvis noget skulle hænde mig, vil huset her ikke blive forsømt, og du vil ikke være så ensom. Till er en dygtig husholderske, men de andre tjenestefolk ville ikke have skygge af respekt for hende, hvis der ikke står en af familien bag hende, så det hele ville blive et frygteligt besvær for dig. Rachel og Till i forening vil holde hjemmet her, sådan som det skal holdes."

Det løb mølleren koldt ned ad ryggen. Sapphira havde aldrig før talt om den mulighed, at hun kunne gå bort i løbet af vinteren, og skønt hun nu omtalte det ganske roligt, fik det ham til at gyse. Han så pludselig så klart alt det, han i årenes løb var

blevet vant til og nu tog for givet – hendes lange sygdom med alle dens mange lidelser og det utrolige mod, hun havde taget det uundgåelige med. Han greb begge hendes hænder og skjulte sit ansigt mod håndfladerne. Hun følte hans tårer mod dem. Længe sad han sådan med hovedet støttet mod hendes knæ.

Han havde aldrig helt forstået sin hustru, men han havde altid været stolt af hende. I sin ungdom havde hun været frygtløs og selvstændig, holdt hovedet højt og gjort Møllegården til et sted, hvor folk fra byen gerne kom. Selv om hun nu var gammel og syg, sænkede hun aldrig fanen, end ikke nu, da hun vidste, at enden var nær. Han havde set stærke mænd grue og klynke, når døden nærmede sig. Han selv gruede for den. Men mens han lænede sig mod hendes stol med ansigtet skjult, vidste han, hvordan hun ville tage dens komme. Hun ville gøre sin død let for dem alle, fordi hun mødte den med en ro, som han ofte havde kaldt hjerteløs, men som han nu betragtede som styrke. Så længe hun var ved bevidsthed, ville hun være herre over situationen og over sig selv.

Efter den lange pause, hvor han havde følelsen af, at hun fulgte hans tanker, løftede han hovedet uden at slippe hendes hænder og sagde stammende: "Ja, kære hustru, lad os få Rachel herover. Det er smukt af dig at tænke på det. Du er god mod mange mennesker, Sapphira."

"Ikke nær så god som Rachel med sin kurv!" sagde hun spøgende og trak ham i øret.

"Der findes forskellige måder at være god på," fastholdt mølleren stædig, som om det var en idé, han lige havde fået, og

som han ikke ville slippe. "Somme tider er det sundt for mennesket at blive holdt på plads."

"Muligvis. Vi ville vel alle handle bedre, hvis vi fik lov til at leve livet om igen." Hun sad et øjeblik tavs og tilføjede så eftertænksomt: "Stort set har vi jo været lykkelige her i mange år, og vi elsker jo begge stedet. Ingen af os kunne trives noget andet sted."

9.

Nancys tilbagekomst

1. Epilog – 25 år senere

Der var gået fem og tyve år, siden mrs. Blake hjalp sin mors slavepige over Potomac-floden. Borgerkrigen, der udbrød så snart efter Nancys flugt, var længst forbi, da Back Creeks beboere så mulatpigen igen.

I al den tid havde egnen mellem Romney og Winchester forandret sig meget lidt. De samme familier boede på de gamle ejendomme. Naturligvis var der nye mennesker på møllegården, og flere ny murstenshuse med pralende verandaer var skudt op på vejen mellem Winchester og Timber Ridge. Men den smalle fodgænger-bro over Back Creek var der endnu som i Colberts tid – en forunderlig hængebro uden piller, der var ophængt i grenene på et stort morbærfigentræ, som bøjede sig ud over vandet. Skønt mrs. Bywaters nu var en gammel kone, bestyrede hun stadig posthuset. Hun var ikke blevet fjernet i "Vadsæk-perioden", da så mange offentlige embeder blev besat med tvivlsomme individer. I krigens år, da forbundshærens tropper marcherede op og ned i dalen, havde hendes velkendte sympatier for Nordstaterne ofte været Sydstaternes soldater til stor nytte. Når de var hjemme på orlov, kunne de altid skjule sig for spejdere på hendes rummelige loft, for hendes hus blev aldrig gennemsøgt.

Krigen skabte kun ringe uvenskab der på egnen. Da Willie Gordon, en ung fyr, der tilhørte oprørerne, blev såret i slaget ved Bull Run, var det mr. Cartmell, mrs. Bywaters' far, der kørte af sted i sin høstvogn, slap igennem forbundshærens linjer og bragte ham hjem. Da den unge mand lå døende af koldbrand i benet – doktor Brush forsøgte overhovedet ikke amputation, og

doktor Clavenger var langt borte ved Lees stab, – kom folk fra Hayfield i hold uden hensyn til politisk overbevisning, og bar nat og dag det kolde vand, som var det eneste, der lindrede hans smerter, fra brønden og hældte det med et tinkrus over hans ben.

Mr. Whitfords søn meldte sig til Nordstaternes hær, som sønnen af den far måtte gøre. Hans nærmeste nabo, mr. Jeffers, havde en søn i Ashbys kavaleri, men fædrene blev ved at være venner, arbejdede på deres marker, der stødte op til hinanden, og talte sammen over gærdet, som de altid havde gjort. De beundrede begge den unge Turner Ashby fra Fauquier-distriktet, der holdt Sydstaternes linje fra Berkeley Springs til Harpers Ferry – så nær ved hjemmet, at nyheden om hans strålende kavalerifægtninger nåede Back Creek med postkøreren. Krigsnyhederne fra fjernere steder kom kun langsomt – til tider først længe efter, at begivenhederne havde fundet sted. Men Stonewall Jackson og Ashby, der begge virkede i Frederick-distriktet, gav folk nok at tale om.

Ashby faldt i krigens andet år. Han blev ramt i hjertet, efter at hans hest var skudt under ham, mens han den sjette juni førte sine tropper i et sejrrigt angreb tæt ved Harrisburg. Hvis man endnu den dag i dag kører gennem Winchester den sjette juni og standser for at se sydhærenes kirkegård, vil man se friske blomster på Ashbys grav. Han havde netop de egenskaber, som folk i Virginia beundrede – *Som Hektor tapper og som Paris smuk*. Og han døde ung. "Et kort liv fuldt af hæder", plejede de at sige i Virginia.

Da Lee havde overgivet sig, kom de unge bønder fra Back Creek og Timber Ridge hjem til deres gårde og gik i gang med

at opdyrke deres forsømte marker. Jorden var der jo endnu, men der var kun få heste til markarbejdet. Mens tropperne rykkede frem og tilbage mellem Romney og Winchester, var alle kreaturerne blevet bortført og selv fjerkræet var taget af sultne soldater.

Oprørssoldaterne, der vendte hjem, var trætte og forknytte, men hverken bitre eller ydmyge af nederlaget. Landbefolkningen tog Sydstaternes tabte krig med samme værdighed, som de tog døden, når den kom i deres hus. Nederlag var ikke noget nyt for disse mænd. Næsten hvert eneste år bragte en eller anden form for nederlag i landbruget. Deres majsmarker, der var plantet med hånden og holdt rene med hakken, blev ødelagt af haglbyger, eller hveden blev svedet af i tørken, eller der udbrød kolera mellem svinene. Jorden var ikke særlig frugtbar, og dyrkningsmetoderne ikke af de bedste.

De unge mænd fra Back Creek var glade for at være hjemme igen, over at se solen stå op bag det ene velkendte højdedrag og gå ned bag det andet. Nu kunne de reparere ladetaget, hvor det var utæt, hjælpe deres mor i haven og sørge for, at brændestablen var høj. De var draget ud for at kæmpe for deres egen stat, havde gjort alt, hvad de kunne, og nu var det forbi. Om vinteren gik de endnu med deres soldaterkapper, for de havde ikke andet, og når de arbejdede i marken, bar de de laser, der var tilbage af deres uniformer. Den gang var mindefester, klubber og middage for veteranerne endnu ikke opfundet.

Da Nancy kom tilbage efter så mange års forløb, kom hun til en helt ny verden, skønt de ydre omgivelser var så uforandrede. De unge mænd fra 1856 var begyndt at blive gråhårede, og

børnene, der gik i skole i kælderen hos David Fairhead, var nu gift og havde selv børn.

Denne ny generation var muntrere og mere sorgløs end deres forfædre, måske fordi de havde færre traditioner. Krigen havde udslettet megen klasseforskel. De unge ægtepar var fattige, ekstravagante og fornøjelige. De elskede at lave skovture og tage til lejrmøder om sommeren, kaneture og baller om vinteren. Enhver ung landmand med agtelse for sig selv holdt en elegant gig og en firhjulet vogn, men de blev kun brugt, når familien skulle i kirke eller til Winchester eller Capon Springs. Ridehesten var stadig det almindeligste befordringsmiddel, når man færdedes på sin egen egn. Damerne aflagde visitter hos hinanden, tog til posthuset eller sypigen på hesteryg. En smuk frue eller en køn, ung pige til hest var et indtagende syn. Den tætsluttende ridedragt med langt skørt og den lille hat med en kæk fjer var meget klædelige. Kavaleri-veteraner rejste sig i stigbøjlerne og hilste hende, når hun susede forbi dem.

2

Det var en blæsende solskinsdag i marts. Højdedragene havde endnu en bleg, brunlig farve, og over dem holdt tykke, hvide skyer væddeløb som lam, der slipper ud af folden om foråret. Jeg var lidt over fem år gammel og lå i sengen med forkølelse hin minderige dag. Jeg var flyttet ind i min mors soveværelse på anden sal i et stort, gammelt murstenshus med en hvid portal båret af kannelerede søjler. Støttet mod et bjerg af puder kunne jeg se skyerne drive hen over den klare, kolde, blå himmel og kaste skygger på de stejle bakkedrag. Tremmerne i de grønne skodder raslede, og grenene på de store piletræer nede på gårdspladsen blev pisket frem og tilbage af blæsten. Sådan en dag blev jeg ikke frivilligt inden døre.

Jeg var blevet lagt i min mors seng, så jeg kunne se hovedvejen, der den gang var makadamiseret og kantet med blå limsten. Den løb tæt ved vort hus mellem den lille bæk nederst på den store gårdsplads og foden af de høje bakkedrag, der om vinteren stængte solen ude så tidligt.

Det var en lang ventetid, inden postvognen kom den morgen. I reglen kunne vi høre de jernbeslåede hjul og de fire hestes hove mod vejen, inden de drejede om hjørnet, hvor der stod en milepæl med dybthuggede bogstaver, der meldte: ROMNEY – 35 MILES. Men i dag blæste vinden hårdt fra vest. Måske kunne vi slet ikke høre postvognen, sagde mrs. Blake til tante Till.

Jeg var nemlig ikke alene i stuen. Der var to til at holde mig med selskab. Mrs. Blake sad med hænderne hvilende i skødet. Hun så næsten ud, som om hun var i kirke. Tante Till sad ved siden af hende – en mager, sirlig, lille, gammel negerkvinde

med bøjet hoved, men rank i ryggen. De to talte meget lidt sammen, for de holdt udkik og ventede ligesom jeg. Nu og da kom min mor ind, gik med sin hurtige, energiske gang over til vinduet og så ud. Hun var ung og havde ikke de to gamle kvinders tålmodighed.

"Vær nu bare rolig," sagde hun til mig. "Det kan vare længe endnu, inden postvognen kommer."

Selv min far ventede på postvognen. Han var ikke ude hos mændene, der huggede tømmer i dag, men havde sendt dem af sted med Moses, en søn af Colberts gamle Taylor. Far var nede i værktøjskælderen under portalen i færd med at reparere et eller andet. Sandsynligvis lavede han vel for resten ny gule skindsko til sin fårehunds forpoter – den sled så mange par op, når den løb op og ned ad de stenede skrænter og passede sin dont.

Der var lige så megen rastløshed inde i huset som ude i blæsten under de drivende skyer, for i dag kom Nancy hjem fra Montreal, og hun skulle køre det sidste stykke vej fra Winchester med postvognen. Det var fem og tyve år siden, hun rejste.

Så langt tilbage jeg kunne huske, havde jeg hørt om Nancy. Min mor plejede at synge mig i søvn med:

> "Nede ved møllen, hvor bækken bruser vild,
> der boede en mulatpige, som hed Nancy Till".

Jeg var ganske overtydet om, at sangen var skrevet om vores Nancy. Jeg vidste, at hun i mange år havde været husholderske hos en rig familie i Canada, hvor der var så koldt, efter hvad Till fortalte, at hvis man kastede en kop vand op i luften, kom den ned som is. Nancy skrev nu og da til sin mor og sendte hende altid halvtreds dollars til jul.

Pludselig kom min mor løbende ind i stuen. Uden at sige et ord pakkede hun mig ind i et tæppe, bar mig hen til den brede sofa foran vinduet og stillede mig der, så jeg kunne se ud. Der kom postvognen med en kuffert oppe på taget, og seksten hestehove klaprede mod vejen, da de svingede om hjørnet, hvor milepælen stod.

Mrs. Blake og tante Till fulgte efter min mor og stod nu bag os. Vi så min far løbe ned gennem gården. Postvognen holdt ved den lille bro over bækken. Trinnene bag i vognen blev slået ned, og min far rakte hånden ud for at hjælpe en ned. En kvinde i lang, sort frakke og sort turbanhat steg ud. Hun havde en håndtaske i hånden. Hendes kuffert skulle køres hen til Tills hytte ved den gamle mølle. De gik over broen og kom op ad murstensgangen mellem buksbomhækkene. Selve gensynsscenen var specielt arrangeret til ære for mig. Da jeg græd over, at jeg ikke kunne få lov til at komme ned og se Nancy træde ind i huset, sagde tante Till: "Græd ikke, min skat. Når du bliver heroppe, så bliver jeg her også. Nancy kan komme lige herop, og så ser du hende lige så tidligt som jeg." Mrs. Blake blev hos os, men min mor gik ned for at trykke Nancys hånd til velkomst.

Jeg hørte dem tale sammen på trappen og ude i gangen. Mine forældres stemmer var hjertelige og ivrige, og så var der en dæmpet, behagelig stemme – den lød ikke helt "hjertevarm" nok til lejligheden, syntes jeg.

Till havde allerede rejst sig, og da den fremmede fulgte efter min mor ind i stuen, gik hun et par vaklende skridt. Hun faldt i armene på den høje kvinde med den gyldne hud, der tog den lille, gamle negerkvinde ind til sig og bøjede ansigtet ned over

hendes hoved med det sparsomme, grå uldhår. Ingen af dem sagde et ord. Der var noget gammeltestamentligt over dette møde, ligesom billederne i vores gamle bibel.

Efter at have stået sådan sammen i tavshed slap gæsten tante Till med et kærligt strøg over skuldrene og vendte sig mod mrs. Blake. Der var tårer i de dybe rynker på begge sider af mrs. Blakes næse. "Nancy, kære barn, du har gjort os stolte af dig," sagde hun. Og så lagde jeg for første gang mærke til Nancys smukke smil. "Jeg glemmer aldrig, hvem det var, der hjalp mig over floden den nat, mrs. Blake."

Da Nancy tog sin lange, sorte frakke af, så jeg til min forbavselse, at den var foret med gråt pelsværk fra øverst til nederst. Den slags frakker kendte vi ikke i Back Creek. Hun tog også sin hat af og strøg en lok af sit blanke, blåsorte hår tilbage. Hun havde en sort silkekjole på. En guldkæde gik rundt om halsen og helt ned til bæltet, hvor uret var stukket ned i en lille lomme.

"Nu må vi sætte os ned og tale sammen," sagde min mor. Det sagde man altid til gæster. Mens de talte, så jeg på dem og lyttede. Nancy var altid blevet omtalt som ung, gyldenfarvet og "smækker" – det var min fars udtryk.

"Nede ved møllen, hvor bækken bruser vild, der boede en mulatpige …" Sådan havde jeg tænkt mig hende, men den fremmede, der skulle gøre dette billede til virkelighed, var fireogfyrre år gammel. Selv om hun ikke længere var ung, så havde hun endnu de andre egenskaber. Jeg følte, at hun var en personlighed. Og hendes stemme havde stor charme, skønt hun talte anderledes, end vi gjorde her i Back Creek. Ordene forekom mig lidt for skarpe i den usvigeligt korrekte udtale. Jeg

syntes ikke om hendes måde at tale på. Nancy satte ofte stavelser ind i ord, som jeg aldrig havde hørt udtalt før. Det var ikke en venlig måde at tale på.

Hendes tale huede mig altså ikke. Men jeg syntes godt om den måde, hun sad i stolen på, og det lille ærbødige tonefald, når hun henvendte sig til min mor, og jeg kunne lide at se hende gå – der var noget roligt og behersket over hendes bevægelser. Jeg lagde mærke til det, da hun hentede sin håndtaske og åbnede den i fodenden af min seng for at vise os billeder af sin mand og sine tre børn. Hun talte om sin frue som "madam" og herren som oberst Kenwood. Familien var i England for tiden, og det var derfor, Nancy kunne komme og besøge sin mor. Hun kunne blive her i seks uger, så måtte hun tilbage og få huset i orden, inden herskabet kom hjem. Hendes mand var gartner hos Kenwoods, og han var halvt skotte og halvt indianer.

Nancy skulle spise middag hos os. Så ville hun gå hjem med sin mor og bo hos hende i den gamle hytte, hvor hun havde tilbragt sin barndom. Den "ny møller", som han stadig blev kaldt, skønt han nu havde drevet møllen i sytten år, var en elskværdig mand ovre fra Blue Ridge. Han lod Till blive boende i sin hytte bag Møllegården, arbejde i sin egen lille have og endog holde et par svin.

Da min far og mor og mrs. Blake gik ned til middag, blev Nancy og Till siddende med hinanden i hånden og talte sammen, som om jeg slet ikke var der. Nancy fortalte om sin mand og sine børn, om at de havde deres egen hytte nederst i parken, og om hvordan arbejdet var fordelt mellem tjenerne og pigerne.

Pludselig afbrød Till hende, så tilbedende på hende og sagde:

"Kæreste Nancy, du taler akkurat som mrs. Matchem nede på Chestnut Hill! Det er dejligt at høre!"

Lidt senere blev de kaldt ned i spisestuen, hvor de fik den samme middag, som familien havde fået, og blev vartet op af den samme stuepige, Sorte Moses' Sally. Min mor gav mig en æggesnaps for at holde mig i ro og rullede gardinerne ned. Jeg var så træt efter alt det spændende, jeg havde oplevet, at jeg straks faldt i søvn.

Mens Nancy var i Back Creek, kom hun ofte sammen med sin mor i vort hjem. Hun plejede at have en lille håndtaske med, og i den havde hun sysager og et rent forklæde, for hun holdt bestemt på at ville hjælpe mrs. Blake og Moses' Sally med alt forefaldende arbejde. Hun bad om lov til at riste kaffebønner. "Lugten er mig mere kær end rosenduft, mrs. Blake," sagde hun leende. "Deroppe er kaffen altid dårlig, så jeg har vænnet mig til at drikke te. Så snart bønnerne er færdige, maler jeg lidt og laver os en kop, hvis De tillader det."

Vort køkken var næsten lige så stort som en moderne musiksal, og efter min mening det hyggeligste rum i hele huset – og det mest spændende. Dagligstuen virkede lidt stiv, undtagen når den var fuld af gæster, men dernede var alt så rart. Foruden det store komfur med otte kogehuller var der en kamin med en nedhængende krog. Om vinteren blev der tændt et mægtigt bål i den om aftenen, når komfuret var gået ud, og så sad både tjenestefolkene og folkene fra gården omkring det og knækkede nødder og fortalte historier, til de gik i seng.

Der var tre køkkenborde – et til at ælte brød på, et andet til kager og et tredje beslået med zink til at gøre vildt og fugle i

stand ved. I de høje skabe var der lager af sukker, krydderier og urtekramvarer. Vore vogne fra gården bragte store forsyninger ud fra Winchester. Bag en af dørene var der et hjørneskab, og i det stod krukker med frugter i cognac og glas med ingefær og appelsinskaller i whisky. Henkogte grøntsager og frugter blev ikke lagt ned med alkohol, men opbevaredes i en meget kold kælder – der løb endog en lille kilde igennem den!

Till og Nancy kom i reglen til middag, og når opvasken var overstået, satte de sig sammen med mrs. Blake i gyngestolene ved det vestlige vindue, hvor solskinnet strømmede ind. De tog deres sytøj frem fra poserne, og mens sandkagen eller plumkagen bagte i ovnen, talte de om gamle dage. Jeg fik lov at sidde hos dem og sy kludetæpper. Somme tider forstod jeg ikke, hvad de talte om, men jeg lærte hurtigt ikke at komme med spørgsmål – det brød fortryllelsen. Nancy ville have at vide, hvad der var sket under krigen, og hvad der var blevet af alle på egnen – og det samme ville jeg.

Mens hun sad og hæklede, kunne hun for eksempel sige: "hvad blev der egentlig af Lizzie og Bluebell, da miss Sapphy var død?"

Så tog Till fat: "Men har jeg da aldrig fortalt dig, at mr. Henry gav dem deres frihed straks efter miss Sapphys død, da han frigav alle negrene? Det var jo svært at blive af med de frie negre inden krigen, og han havde så sandelig mas nok med blive de to kvit! Selv efter at han havde skaffet Lizzie en god plads på Taylor House Hotel inde i Winchester, fandt de stadig påskud til at blive her og drive om ude i køkkenet. Til sidst måtte han selv følge dem ind til byen og sætte dem af ved hotellet, og der sagde han dem for sidste gang, at der ikke mere var brug for

dem på Møllegården. Du husker nok, at han aldrig kunne fordrage de to niggere. Han gjorde sig en utrolig masse ulejlighed med at finde gode pladser til alle sine folk. Du husker jo nok Sampson, min skat?"

"Ja, naturligvis, lille mor. Han var jo herrens pålideligste mand." I det samme sprang Till op og sagde: "Inden jeg begynder at fortælle om Sampson, må jeg vist hellere vende kagerne, mrs. Blake. Jeg synes, jeg kan lugte dem allerede."

Da alle formene så var flyttet, satte Till sig ned og fortsatte:

"Jo, ser du, mr. Henry skaffede Sampson en aldeles storartet stilling oppe i Pennsylvania i en ny slags mølle, som de kalder en rullemølle. Det er gået Sampson godt, og de siger, at hans børn er dygtige. Så snart krigen var forbi, kom Sampson hertil for at se de gamle, kendte steder. Den ny møller var vældig flink mod ham og lod ham sove i møllestuen, for den bruger han kun som sådan et slags kontor. Sampson kom over til min hytte hver eneste dag, mens han var her, for at få noget af mit hvedebrød. 'Du skal ikke ulejlige dig med at lave fine retter til mig, Till,' plejede han at sige. 'Giv mig bare lidt grøntsager og flæsk og så rigeligt med hvedebrød, for jeg har ikke smagt ordentligt brød, siden jeg rejste herfra.' Han fortalte mig, at i den store mølle, hvor han var ansat, blev kornet malet ved damp, og maskinerne arbejder så hurtigt og bliver så varme, at de tager al smagen fra melet. 'Man får kun ordentligt brød, når melet er malet på vandmølle,' sagde han til mig."

"Og hvad blev der af Tap, mrs. Blake?"

Så fulgte der en trist historie, som jeg kendte. Mangen en gang havde jeg hørt om Tap, den muntre mølledreng med de spillende øjne og de hvide tænder, som alle holdt så meget af.

"Stakkels Tap", blev han altid kaldt nu. Folk sagde, han havde ikke kunnet tåle friheden. Han tog ind til byen, – "byen" betød altid Winchester –, hvor hver dag var som en fest for en ung mand fra landet, og der havde han forskelligt arbejde, indtil krigen var forbi. Kort efter var der en tysker, som åbnede en beværtning og spillebule i Winchester, hvor mange negre holdt til. En aften, da Tap havde fået for meget at drikke, slog han en anden neger i hovedet med en billard-kø og dræbte ham. Bønderne fra Back Creek, der huskede Tap som dreng, mødte op i retten og aflagde vidnesbyrd om, at han var en god fyr. Men han blev hængt alligevel. Mrs. Blake og Till sagde altid, at det var en yankee-jury, der dømte ham til døden – en jury af folk fra Sydstaterne ville have vidst, at der ikke var en ond blodsdråbe i Tap.

En gang så Nancy smilende på mrs. Blake og spurgte, hvad der var blevet af Martin Colbert. Ham havde jeg aldrig hørt om. Mrs. Blake sendte Nancy et blik, så jeg forstod, at det var et forbudt emne. "Han faldt i krigen," sagde hun. "Han var blevet kaptajn i kavaleriet, og familien Colbert gjorde stor stads af ham, efter at han var død, og satte et monument op til minde om ham. Men jeg tror nok, folk på egnen var lettede."

Men mest af alt ønskede Nancy at høre om sin gamle herres og frues sidste levedage. Den historie kunne jeg næsten have fortalt dem selv, for jeg havde hørt den så ofte. Henry Colbert overlevede sin kone i fem år. Han oplevede borgerkrigens begyndelse og ventede også at se den ende. Men han døde under høhøsten i 1863, mens han arbejdede i marken sammen med de få negre, der havde tigget om lov til at blive på Møllegården, efter at de havde fået deres frihed. Herren stod

oppe på hæsset og tog imod høet, som Taylor rakte op til ham. Han kom til at gøre et skridt tilbage, så han kom hæssets kant for nær, styrtede ned og slog hovedet mod en kantsten. Han var bevidstløs, da høstfolkene bar ham ind i huset, og døde nogle timer efter.

Når mine forældre red ud på en længere tur, tog de mig ofte med over til Tills hytte og hentede mig igen på tilbagevejen. Det var der, jeg hørte alle de gamle historier og så Tills skatte og erindringer, som lå gemt i en fyrretræskiste med buet låg. Hun havde nogle af møllerens bøger, det grå, uldne sjal, han havde brugt som overtøj, nogle af miss Sapphys kniplingskapper og fichuer og anden slags småpynt, såsom fløjlssko med spænder. Hendes største skat var en broche af lyst guld, der under et lille, firkantet stykke krystal havde en lok af mr. Henrys sorte hår og miss Sapphys brune. Den var lavet omkring den tid, da de blev gift, og mølleren havde selv foræret hende den, sagde Till.

Om sommeren plejede Till at tage mig med over engen til familien Colberts begravelsesplads for at lægge blomster på gravene. Så fortalte hun mig om de mennesker, som lå begravet der, og hver gang huskede hun noget nyt, som hun ikke havde fortalt mig før. Hendes fortællinger om herren og fruen var aldrig kun gentagelser, men voksede efterhånden til et fuldstændigt billede af de to mennesker. Hun elskede at tale om mrs. Colberts sidste dage, om forsoningen mellem fruen og mrs. Blake den vinter, efter at Betty var død, og mrs. Blake og Mary boede på Møllegården. Fruen vidste, at hun snart skulle dø. Hun blev tappet oftere for vand. Nu kom doktor Clavenger to gange om ugen, og han havde sagt til Till, at han aldrig havde

set nogen leve så længe med vattersot. Det var, fordi hendes hjerte var så stærkt, sagde han. Men den dag ville komme, da vandets tryk blev for stærkt, og så holdt hjertet op at slå.

"Hun lå i sengen det meste af tiden hele den sidste vinter," fortalte Till, "og hun holdt af at være alene, men hun beklagede sig aldrig. Når jeg kom ind til hende om morgenen, sagde hun altid så muntert: "God morgen, Till!" Så snart hun havde spist sin morgenmad, kom miss Mary løbende ind og snakkede lidt med hende, og det var hun så glad for, men bagefter ville hun helst være alene. Ved tretiden gik jeg ind og klædte hende på. Det voldte hende meget besvær og tog helt vejret fra hende, men hun ville ikke give efter og blev aldrig utålmodig. Når hun var klædt på, plejede mr. Henry og Sampson at komme op fra møllen for at løfte hende over i stolen og køre hende ind i dagligstuen. Mrs. Blake og Mary drak altid te sammen med hende, og mr. Henry blev tit og tog en kop med. Fruen var altid i godt humør ved tetid, og det var ligesom hun og mrs. Blake havde mere fornøjelse af hinandens selskab end før i tiden. De sad og passiarede om gamle dage og om folk hjemme i Loudoun-distriktet. Og miss Mary holdt forfærdelig meget af sin bedstemor. Hvis hun nogen sinde havde vidst, at der havde været uenigheder, så glemte hun det i hvert fald. Hun havde et udmærket tag på at omgås miss Sapphy, og det var en stor hjælp at have hende i huset den sidste vinter, for hun var så fuld af liv."

Af den måde, hvorpå Till talte om mrs. Blakes lange ophold på Møllegården, kunne man forstå, at der havde været en vis kølighed mellem mrs. Colbert og hendes datter. Efter te ville mrs. Colbert helst være alene i dagligstuen. Det sneede ofte det

år til helt ind i marts. Mrs. Colbert holdt af at sidde og se mørket sænke sig over de hvide marker og fyrretræerne ovre på den anden side af kløften. Når Till kom ind med lysene, ville hun kun have fire tændt, og de skulle stå sådan, at de spejlede sig i ruden, så det så ud, som om der også brændte lys ude i syrenlysthuset. Det lignede et lille dukkehus derude, sagde Till, og tebordet spejlede sig også, så man skulle tro, der var børn, som legede "komme fremmede". Når Till kikkede ind ad døren, sad fruen og så derud, og ofte smilede hun. Till troede for ramme alvor, at miss Sapphy så spøgelser derude – spøgelser af sin ungdoms venner på Chestnut Hill.

Og der døde fruen siddende i sin stol. Da mølleren kom op til aftensmåltidet og gik ind i stuen, fandt han hende død. Det stærke hjerte var omsider besejret. Der måtte havde været nogle minutters smerter og kamp, men hun foretrak at være alene. Till tænkte sig, at de "fine folk" ventede på hende ude i lysthuset, og at hun gik bort med dem.

"Hun burde aldrig være kommet herud," sagde Till ofte til mig. "Hun var ikke opdraget til det. Mrs. Matchem dernede i det gamle hjem kom aldrig over, at miss Sapphy ikke købte Chestnut Hill og førte det videre som et rigtig herskabshus, i stedet for at lade det forfalde i Bushwells hænder, mens hun selv flyttede til et sted, hvor der ingen fine folk var."

Om "Sapphira og slavepigen"

Forfatter: Willa Cather (1873-1947).
Org.udgave: *Sapphira and the Slave Girl*. Alfred A. Knopf, New York 1940.
Denne udgave baseret på: Willa Cather: *Sapphira*. Gyldendalske Boghandel – Nordisk Forlag, København 1941.
Oversætter: Ingeborg Simesen (1861-1943).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter daguerreotypi fra New Orleans i midten af 1800-tallet: En ældre hvid kvinde og en ung negerpige, som var hendes tyende og slave. Public Domain fra *The Burns Archive* via *Wikimedia Commons*.

ISBN 978-87-7979-975-2
1. ebogsudgave

© 2024 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk